

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Program rozvoje obce – případová studie vybrané obce
Stráž pod Ralskem**

Bc. Diana Brošová

©2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Diana Brošová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Most

Název práce

Program rozvoje obce – případová studie vybrané obce Stráž pod Ralskem

Název anglicky

Municipal development program – case study of the selected municipality Stráž pod Ralskem

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit a posoudit v kontextu dostupné teorie a metodických postupů Ministerstva pro místní rozvoj pro tvorbu rozvojových dokumentů jejich smysl a podmínky jejich vzniku. Z tohoto hlediska je cílem zpracování případové studie – aktualizace Strategického plánu obce Stráž pod Ralskem pro období 2022–2027. Dílčím cílem je posouzení vlivu strategického dokumentu na rozvoj obce.

Metodika

Výzkum bude prováděn v obci Stráž pod Ralskem. Práce bude obsahovat studium a analýzu dostupné teorie a metodických postupů MMR. Případová studie bude vycházet z výsledků dotazníkového šetření provedeného u místního obyvatelstva, dále ze strukturovaných rozhovorů se současnými představiteli města a vytvořenou pracovní skupinou. Získaná data budou zpracována dle metodického postupu MMR pro tvorbu programu rozvoje obce. Výsledkem práce bude aktualizace Strategického plánu rozvoje obce pro období 2022–2027, která bude následně předložena jako návrh ke schválení Radě a pak Zastupitelstvu města.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

regionální rozvoj, program rozvoje obce, Stráž pod Ralskem, rozhodování, zastupitelstvo obce

Doporučené zdroje informací

BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, Jaroslav, 2008. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství. ISBN 978-80-87197-00-4.

FOTR, Jiří et al., 2012. *Tvorba strategie a strategické plánování*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3985-4.

Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021. *Program rozvoje obce* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021, [cit. 2021-06-10]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/regionalni-politika/koncepce-a-strategie/rozvoj-obci>

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 17. 8. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Program rozvoje obce – případová studie vybrané obce Stráž pod Ralskem“, jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D. za účinnou metodickou, pedagogickou i odbornou pomoc, za ochotu, trpělivost a za cenné rady při zpracování mé diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat za skvělou spolupráci vedení města Stráž pod Ralskem, které mi umožnilo zpracovat podklady pro praktickou část mé práce.

Program rozvoje obce – případová studie vybrané obce Stráž pod Ralskem

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá zhodnocením a posouzením smyslu a podmínkami vzniku rozvojových dokumentů v kontextu dostupné teorie a metodických postupů Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Teoretická východiska práce se soustředí na vymezení pojmů obec a jeho orgány, působnost obcí, dále na vysvětlení pojmů region, regionální rozvoj, regionální politika, a hlavně strategické plánování a program rozvoje obce. Praktická část se zabývá zpracováním případové studie – aktualizace Programu rozvoje vybrané obce Stráž pod Ralskem. Analytická část studie zpracovává výsledky socioekonomické analýzy města, výsledky dotazníkového šetření mezi obyvateli města a veřejně dostupné informace. Návrhová část zahrnuje východiska z analytické části do SWOT analýzy, z které je formulovaná strategická vize města. K naplnění vize jsou stanoveny programové cíle, které jsou rozpracovány do konkrétních opatření a aktivit. Dílčím cílem je posouzení vlivu strategického dokumentu na rozvoj obce.

Klíčová slova: regionální rozvoj, program rozvoje obce, Stráž pod Ralskem, rozhodování, zastupitelstvo obce

Municipal development program - case study of the selected municipality Stráž pod Ralskem

Abstract

This diploma thesis evaluates and assesses the meaning of and conditions for the creation of development documents in the context of the available theory and methodological procedures of the Ministry of Regional Development of the Czech Republic. The theoretical part of the thesis focuses on the definition of the term municipality and its bodies, the scope of municipalities, the explanation of the concept of region, regional development, regional policy, and especially the strategic planning and development program of the municipality. The practical part deals with the elaboration of a case study – an update of the development programme of the selected municipality of Stráž pod Ralskem. The analytical part of the study processes the results of a socio-economic analysis of the town, the results of a survey among the town's inhabitants and publicly available information. The proposal part includes the output of the analytical part to the SWOT analysis, from which the strategic vision of the town was formulated. To fulfil the vision, program goals are set, which are developed into specific measures and activities. A partial goal is to assess the impact of the strategic document on the development of the municipality.

Keywords: regional development, municipality development program, Stráž pod Ralskem, decision-making, municipal council

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Obec a její postavení	13
3.2 Orgány obce	14
3.2.1 Zastupitelstvo obce	14
3.2.2 Rada obce	16
3.2.3 Starosta obce.....	16
3.2.4 Obecní úřad	17
3.2.5 Výbory a komise.....	17
3.3 Působnost obcí	17
3.3.1 Samostatná působnost	18
3.3.2 Přenesená působnost.....	19
3.4 Spolupráce obcí.....	19
3.5 Region, regionální rozvoj a regionální politika.....	20
3.5.1 Region.....	20
3.5.2 Regionální rozvoj	23
3.5.3 Regionální politika	23
3.5.4 Nástroje regionální politiky	24
3.6 Strategický rozvoj	27
3.6.1 Strategie regionálního rozvoje České republiky.....	27
3.6.2 Strategické plánování	28
3.6.3 Kritéria strategického plánu	29
3.6.4 Program rozvoje obce.....	29
3.6.5 Struktura programu rozvoje obce	30
3.6.6 Aktéři strategického plánování.....	34
3.6.7 Metody zpracování programu rozvoje obce	34
3.6.8 Program rozvoje obce a jeho důležitost.....	35
Vlastní práce.....	37
4 Případová studie Programu rozvoje města Stráž pod Ralskem	37
4.1 Údaje o vybrané obci	37
4.2 Analytická část	38
4.2.1 Základní charakteristika města a stručná historie	38

4.2.2	Obyvatelstvo – demografická situace	41
4.2.3	Hospodářství	46
4.2.4	Infrastruktura	55
4.2.5	Občanská vybavenost	59
4.2.6	Životní prostředí	67
4.2.7	Správa města	71
4.2.8	Dotazníkové šetření	75
4.3	Východiska pro návrhovou část	86
4.3.1	SWOT analýza	86
4.4	Návrhová část	90
4.4.1	Strategická vize	90
4.4.2	Programové cíle	91
4.4.3	Opatření a aktivity	91
4.4.4	Podpora realizace programu rozvoje města	95
5	Diskuze	97
6	Závěr.....	100
7	Seznam použitých zdrojů	102
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a použitých zkratk	107
9	Přílohy	110

1 Úvod

Program rozvoje obce je vytvářen na základě zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) jako střednědobá i dlouhodobá spolupráce veřejných a soukromých aktivit demografického, ekonomického, kulturního, sociálního a ekologického charakteru na území obce. Smyslem programu rozvoje je dosažení prosperity obce a zvýšení kvality života jejich obyvatel.

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnotit a posoudit v kontextu dostupné teorie a metodických postupů MMR ČR pro tvorbu rozvojových dokumentů, jejich smysl a podmínky vzniku. Z tohoto hlediska je cílem zpracování případové studie – aktualizace Programu rozvoje vybrané obce, konkrétně města Stráž pod Ralskem, na období 2022–2027. Tento dokument stanovuje rozvojovou vizi vybraného města, ze které vycházejí cíle, opatření a konkrétní aktivity. Jedná se o významný střednědobý dokument, který napomáhá obci ke správnému směřování a dosažení prosperity.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, teoretická východiska a vlastní práci. Teoretická část se zabývá vymezením hlavních pojmů týkajících se obce, její charakteristiky, členění, orgánů a působností. Další část teorie se zaměřuje na charakteristiku možné spolupráce obcí, na pojem region jako takový, jeho rozvoj a regionální politiku. Poslední kapitola teoretické části se zabývá důležitostí strategického rozvoje, jeho plánováním a využitím významného nástroje strategického rozvoje, konkrétně dokumentu Programu rozvoje obce. Popisuje význam, strukturu a především proces, kterým vzniká.

V praktické části diplomové práce je zpracována případová studie – aktualizace Programu rozvoje města Stráž pod Ralskem na období 2022-2027. Případová studie vychází z provedených analýz prostředí města, ve všech jeho oblastech, jako je demografie, hospodářství, infrastruktura, občanská vybavenost, životní prostředí a správa města, a také na základě analýzy dat a informací dostupných především z Českého statistického úřadu. Do analýzy města se zahrnuje také dotazníkové šetření mezi obyvateli města a rozhovory s vedením města a vytvořenou pracovní skupinou. Získané skutečnosti a výsledky jsou zpracovány do SWOT analýzy. Na základě vyhodnocení byly formulovány vize města, strategické cíle formou programových cílů a ty rozpracovány konkrétními opatřeními a aktivitami na dosažení cílů.

V závěru práce je provedeno zhodnocení a posouzení smyslu a podmínek vzniku v kontextu metodických postupů pro tvorbu dokumentu a dostupné teorie a také posouzení vlivu tohoto strategického dokumentu na rozvoj města.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit a posoudit v kontextu dostupné teorie a metodických postupů Ministerstva pro místní rozvoj pro tvorbu rozvojových dokumentů jejich smysl a podmínky jejich vzniku. Z tohoto hlediska je cílem zpracování případové studie – aktualizace Strategického plánu obce Stráž pod Ralskem pro období 2022–2027. Dílčím cílem je posouzení vlivu strategického dokumentu na rozvoj obce.

2.2 Metodika

Výzkum bude prováděn v obci Stráž pod Ralskem. Práce bude obsahovat studium a analýzu dostupné teorie a metodických postupů MMR ČR. Případová studie bude vycházet z výsledků dotazníkového šetření provedeného u místního obyvatelstva, dále ze strukturovaných rozhovorů se současnými představiteli města a vytvořenou pracovní skupinou. Získaná data budou zpracována dle metodického postupu MMR pro tvorbu programu rozvoje obce. Výsledkem práce bude aktualizace Programu rozvoje obce pro období 2022-2027, která bude následně předložena jako návrh ke schválení Radě a pak Zastupitelstvu města.

3 Teoretická východiska

3.1 Obec a její postavení

„Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.“ Tohle je zákonná definice pojmu obec dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), jak vyplývá z pozdějších změn. Definice dle zákona o obcích dále specifikuje pojem obec a její postavení *„...je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem“*.

Obec má právní subjektivitu. Cílem obce je péče o své území, o své občany, zajištění jejich potřeb. Každá obec v České republice je zařazena do správního obvodu okresu a do územního obvodu vyššího územního samosprávného celku, tj. kraje (Kašparová, 2009).

Jak už bylo zmíněno, definice pojmu obce podle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, také Půček (Půček. Ochrana, 2015) uvádí, že obec je veřejnoprávní korporace, což znamená, že je nestátním subjektem s určitými charakteristikami: má vlastní území – územní základ obce, má obyvatelstvo obce – personální základ, v právních vztazích vystupuje svým jménem – má právní subjektivitu a také právní základ obce, vlastní kompetence, co se týče určení působnosti obce, a nakonec vlastní majetek a hospodaření s ním podle vlastního rozpočtu – ekonomický základ obce.

Podle zákona o obcích každá obec spravuje své záležitosti samostatně v tzv. samostatné působnosti, ale také v přenesené působnosti, když byl zákonem svěřen výkon státní správy orgánu obce. Na základě rozsahu výkonu státní správy v přenesené působnosti členíme obce na:

- obce s rozšířenou působností (celkem 205 obcí),
- obce s pověřeným obecním úřadem (celkem 388 obcí),
- obce se základním rozsahem přenesené působnosti (patří sem všech 6 246 obcí).

Na plnění úkolů v přenesené působnosti obce obdrží ze státního rozpočtu příspěvek (Čmejrek, 2016).

Obecní úřad obce s rozšířenou působností – obce III. typu (ORP)

Podle Kašparové (2009) obecní úřad obce s rozšířenou působností vedle přenesené působnosti základního rozsahu, podle §61 odst. 1 písm. a) a přenesené působnosti pověřených obecních úřadů §64 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, vykonává další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Jedná se např. o vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, živnostenských oprávnění, vodoprávní řízení apod.

Pověřený obecní úřad – obce II. typu (POÚ)

Pověřený obecní úřad kromě výkonu státní správy v přenesené působnosti základního rozsahu vykonává další, na základě zákony jemu svěřených kompetencí, přenesenou působnost v širším rozsahu nejen pro občany své obce, ale také pro občany spadající do jejich správního obvodu, jako jsou mimo jiné matriční a stavební úřad. Obcí s matričním úřadem je celkem 1 230 a obecní úřad se stavebním úřadem má 618 obcí (Kašparová, 2009).

Obecní úřad obce se základním rozsahem přenesené působnosti

Kašparová (2009) uvádí, že obec je základním územním samosprávním uspořádáním občanů a tvoří územní celek, který je vymezen hranicemi obce. Obec spravuje své záležitosti v samostatné působnosti. V základním rozsahu vykonává přenesenou působnost ve věcech, které stanoví zvláštní zákony, a v tom případě je území obce správním obvodem.

Postavení hlavního města Prahy se řídí zvláštním zákonem č. 130/2000 Sb. o hlavním městě Praze, podle kterého je Praha hlavním městem, krajem i obcí.

3.2 Orgány obce

Obec jako veřejnoprávní korporace může navenek jednat pouze prostřednictvím svých orgánů. Zákon o obcích rozlišuje zastupitelstvo obce, radu obce, starostu, obecní úřad, zvláštní orgány obce a také komise, pokud jim byl svěřen výkon přenesené působnosti (Balík, 2009).

3.2.1 Zastupitelstvo obce

Podle Ústavy České republiky, čl. 101 „*Obec je samostatně spravována zastupitelstvem*“.

Podle Čmejřka (2016) počet členů zastupitelstva závisí od počtu obyvatel územního správního celku. Podle zákona má mít zastupitelstvo v obci následující počet členů, který je stanoven podle počtu obyvatel obce k 1. lednu daného roku, ve kterém se konají volby:

Tabulka 1 - Rozdělení počtu členů zastupitelstva obce

do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Zdroj: vlastní zpracování, zákon č. 128/2000 Sb. o obcích

Mandát zastupitele vzniká zvolením a ke zvolení dochází okamžikem ukončením hlasování. Zastupitel vykonává mandát osobně a není vázán žádnými příkazy. Funkce zastupitele je funkcí veřejnou (Čmejřek, Čopík, 2016).

Zastupitelstvo dle Balíka (2009) rozhoduje ve věcech samostatné působnosti. Svou pravomoc nemůže přenášet nebo delegovat na někoho jiného. Mezi nejdůležitější kompetence zastupitelstva v samostatné působnosti patří:

- schvalování programu rozvoje obce,
- schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce,
- zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce,
- zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce
- vydávání obecně závazných vyhlášek obce,
- rozhodovat o vyhlášení místního referenda,
- zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
- volit starostu a místostarostu (y) a další členy rady,
- zřizovat a rušit obecní policii,
- rozhodovat o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce,
- rozhodovat o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení veřejného neziskového ústavního zdravotnického zařízení,
- vydávat nařízení obce, není-li zřízena rada obce,
- podávat ústavní stížnost.

3.2.2 Rada obce

Balík (2009) uvádí, že základní charakteristikou rady obce je, že je výkonným orgánem obce v samostatné působnosti. Rada obce je za výkon své práce vždy odpovědná zastupitelstvu. Členy rady obce jsou voleni z řad zastupitelů. Počet členů rady musí být vždy lichý, a to v rozmezí 5 až 11 členů a zároveň nemůže překročit jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada je usnášení schopná nadpoloviční většinou všech členů, a nejen přítomných členů (Balík, 2009).

Podle Čmejřka se rada obce nevolí v obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů, což může být kterákoliv obec do 10 000 obyvatel a stejně se může stát, že každá obec s více než 15 voliči nebude mít radu a v tom případě bude všechny funkce vykonávat starosta (Čmejrek, Čopík, 2016).

Úkolem rady obce je příprava návrhů pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečení plnění jimi přijatých usnesení. V kompetenci rady obce je mimo jiné (Čmejrek, Čopík, 2016):

- zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce,
- vydávat nařízení obce,
- kontrolovat plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce,
- rozhodovat o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce,
- stanovit pravidla při přijímání a vyřizování petic a stížností,
- plnit úkoly stanovené zvláštním zákonem,
- schvalovat účetní závěrku obcí zřízené příspěvkové organizace sestavenou k rozvahovému dni.

3.2.3 Starosta obce

Nejvíce viditelným orgánem obecního zřízení je starosta. Podle Balíka jde o paradox, jelikož starosta navenek obec zastupuje, ale sám o sobě je orgánem bez pravomocí. Je členem rady obce a nemá povahu statutárního orgánu (Balík, 2009).

Mezi starostovy pravomoci patří, se souhlasem ředitele krajského úřadu, jmenovat a odvolávat tajemníka obecního úřadu a v obcích, kde tajemník nepůsobí, zabezpečovat výkon

přenesené působnosti. Nejsilnější kompetencí starosty je pravomoc řídit zasedání zastupitelstva a rady obce. Má možnost určit agendu, která se bude projednávat, stanovit pořadí projednávaných bodů a často i předem rozhoduje o možném výsledku jednání (Balík, 2009).

3.2.4 Obecní úřad

Obecní úřad sestává ze starosty, místostarosty, tajemníka obecního úřadu a zaměstnanců zařazených do obecního úřadu. V čele stojí starosta obce a rada obce může zřídit jednotlivé odbory a oddělení obecního úřadu, do kterých jsou zaměstnanci zařazeni.

Obecní úřad v oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které mu byly uloženy rozhodnutím zastupitelstva obce nebo radou obce a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. Také vykonává přenesenou působnost s výjimkou záležitostí, které spadají do působnosti jiného orgánu obce (Čmejrek, Čopík, 2016).

3.2.5 Výbory a komise

Zastupitelstvo obce má ve své kompetenci zřizovat jako své iniciativní a kontrolní orgány výbory, které předkládají zastupitelstvu své návrhy, připomínky a stanoviska. Vždy zřizuje finanční a kontrolní výbor. Pokud obec zjistí, že v jejímž územním obvodu žije podle posledního sčítání lidí alespoň 10 % občanů, kteří se hlásí k jiné než české národnosti, zřizuje výbor pro národnostní menšiny.

Rada obce může na základě své pravomoci zřídit iniciativní poradní orgány a komise. Komise je také výkonným orgánem, pokud jí byl starostou, po projednání s ředitelem krajského úřadu, svěřen výkon přenesené působnosti. Ze své činnosti je komise odpovědná radě obce (Čmejrek, Čopík, 2016).

3.3 Působnost obcí

Působnost je podle Koudelky oblast činnosti určitého subjektu veřejné správy v rámci úpravy společenských vztahů (věcná působnost), na daném území (prostorová, místní nebo i územní působnost), vůči určité skupině osob (osobní působnost) a v určitém čase (časová působnost). V rámci své působnosti realizuje určitý subjekt veřejné správy svou pravomoc, tj. určitý soubor nástrojů, za pomoci, kterých plní svěřené úkoly (Koudelka, 2007).

Orgány obcí a krajů spravují své záležitosti v samostatné působnosti a také v přenesené působnosti. Je to důsledek v České republice uplatňovaného principu smíšeného modelu veřejné správy, který má za cíl přiblížit státní správu občanům.

3.3.1 Samostatná působnost

Pod samostatnou působností obce řadíme záležitosti, které jsou vykonávány v zájmu obce a občanů obce. Všeobecně platí, že ve všem, co spadá do samostatné působnosti obce, je obec vázána zákonem, v žádném případě nekoná na základě pokynů jiných stupňů veřejné správy (Balík, 2009).

Do samostatné působnosti obce podle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích spadají především tyto záležitosti:

- hospodaření obce (s financemi, s nemovitým a movitým majetkem),
- vydání komunálních dluhopisů (pravomoc velkých měst),
- program rozvoje územního obvodu obce,
- rozpočet obce (finanční plán),
- závěrečný účet obce (údaje o hospodaření),
- přezkoumání hospodaření,
- vydávání obecně závazných vyhlášek,
- místní referendum,
- obecní policie a jiné.

Zvláštní zákony zařazují pod samostatnou působnost i další oblasti, jako jsou například:

- územně plánovací dokumentace,
- zřizování a správa předškolních zařízení, základních škol, základních uměleckých škol a zařízení jim sloužící,
- zřizování jednotky dobrovolných hasičů a zabezpečení úkolů požární ochrany v obci,
- místní poplatky,
- ochrana veřejného zdraví,
- zajišťování připravenosti obce na mimořádné události,
- provozování veřejného pohřebiště,
- pracovněprávní působnost zaměstnavatele,
- obecní kronika.

3.3.2 Přenesená působnost

Přenesená působnost obce spočívá v přenesení určitého rozsahu výkonu státní správy na obec. Je delegována zákonem o obcích a ustanoveními dalšího velkého množství speciálních zákonů a jiných právních předpisů. Jedná se o výkon státní správy, kterou nerealizuje sám stát svými orgány, ale nepřímo prostřednictvím orgánů obce (Půček, Ochrana, 2015).

3.4 Spolupráce obcí

Obce mohou při výkonu samostatné působnosti spolupracovat. Jak uvádí Půček, Ochrana a zákon to obcím umožňuje na základě veřejnoprávní smlouvy, kterou si obce uzavřou pro případ ke splnění konkrétního cíle, dále na základě veřejnoprávní smlouvy o vytvoření svazku obcí, označovaného jako dobrovolný svazek obcí a také zakládání právnických osob podle zvláštního zákona (obchodní zákoník) dvěma nebo více obcemi (Půček, Ochrana, 2015).

Smlouvy pro případ splnění konkrétního cíle nebo úkolu nebo také smlouvy o spolupráci, jsou podle Ministerstva vnitra považovány za monofunkční svazky, jelikož po splnění konkrétního cíle se tyto svazky rozpadají. Tendence uzavírat tyto smlouvy jsou klesající a výhodnější je spolupráce formou dobrovolných svazků obcí (Půček, Ochrana, 2015).

Dobrovolný svazek obcí (DOS) je významný nástroj spolupráce. Svazek obcí je právnickou osobou, členy těchto svazků mohou být pouze obce a předmětem činnosti mohou být úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu, zabezpečování čistoty obce, zásobování vodou, čištění odpadních vod, správa veřejné zeleně a veřejného osvětlení, správa majetku obcí, zejména místních komunikací, lesů, domovního a bytového fondu, sportovních, kulturních zařízení a dalších zařízení spravovaných obcemi. Spolupráce na základě svazků obcí je uskutečňována na základě zákona č. 128/2000 Sb. o obcích.

Obce mohou spolupracovat také s obcemi jiných států a být členy mezinárodních společenstev nebo sdružení místních orgánů. Mohou uzavírat smlouvy o vzájemné spolupráci s obcemi jiných států (Čmejrek, Čopík, 2016).

Další formou spolupráce s obcemi jsou tzv. **Místní akční skupiny (MAS)**. Podle portálu Národní síť místních akčních skupin České republiky jsou MAS nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy. Všechny zainteresované strany spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a možnostech získávání finanční podpory z Evropské unie a z dalších národních programů pro rozvoj svého regionu, a to metodou LEADER. Cílem společenství je zvyšovat kvalitu života a životního prostředí na venkově.

3.5 Region, regionální rozvoj a regionální politika

V současnosti jsou často zmiňovány pojmy region, mikroregion, euroregion, regionální rozvoj či regionální politika. Co si můžeme pod těmito pojmy představit?

3.5.1 Region

V České republice existuje právní předpis, a to zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, který kromě stanovení podmínek pro regionální rozvoj definuje prostřednictvím Strategie regionálního rozvoje pojem region.

„Regionem se rozumí územní celek, vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován podle tohoto zákona.“

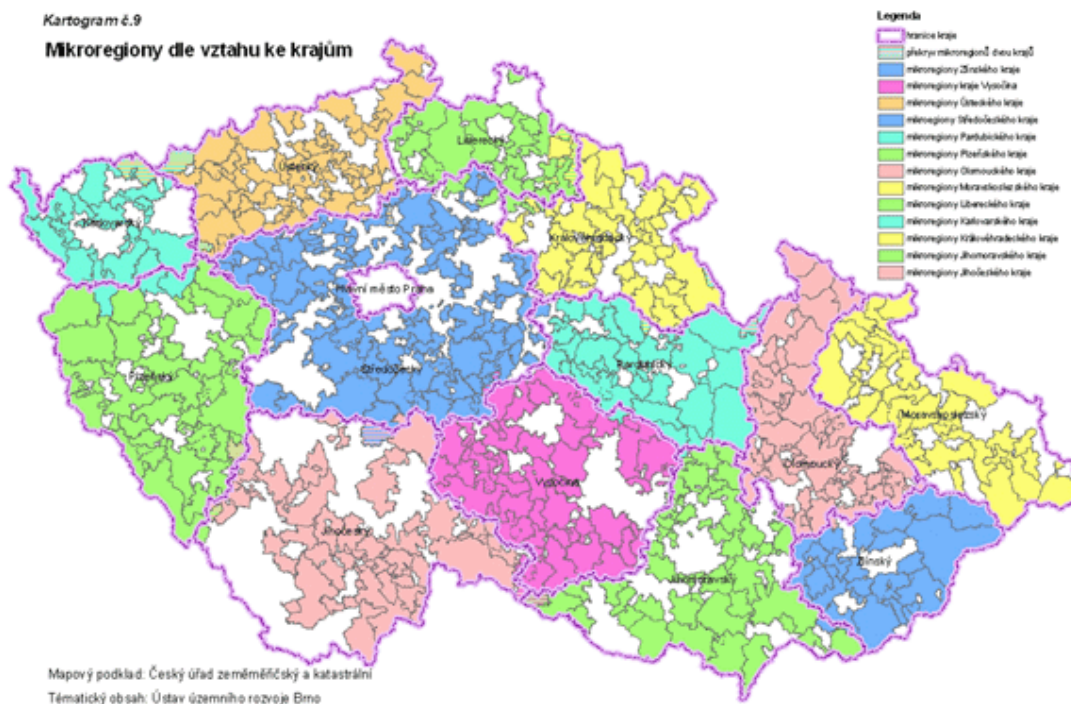
Dalších definic regionu existuje mnohem více. Z pohledu rozdělení regionů, jak uvádí Šilhánková (Šilhánková, 2007), můžeme mluvit o dělení regionů, a to na jedné straně na základě jejich diferenciaci na mikroregiony, mezoregiony a makroregiony a na druhé straně na základě jejich řádovostní hierarchizace, která rozlišuje regiony na subregiony, mikroregiony, mezoregiony a makroregiony.

Subregiony jsou relativně nekomplexní území, kde nejsou všechny potřeby pro obyvatele, je zde absence pracovních příležitostí, existují zde pouze podmínky pro bydlení se základní občanskou vybaveností. Jedná se ve většině případů o příměstské oblasti (Šilhánková, 2007).

Mikroregiony jsou prostorově menší územní celky, ale kde jsou uzavřené všechny potřeby pro obyvatele, je zde možné realizovat veškeré vazby mezi bydlením, prací a službami. Z pohledu veřejné správy se pod tímto termínem můžeme setkat v praxi i s jinými výklady a může se jednat o účelové mikroregiony nebo sdružení obcí. Častým důvodem

vzniku mikroregionů je snaha obcí dosáhnout na finanční prostředky z fondů Evropské unie (Čmejrek, 2008).

Obrázek 1 - Mikroregiony ČR ve vztahu ke krajům

Zdroj: Ústav územního rozvoje MMR ČR (2022)

Mezoregiony odpovídají územně rozsáhlejší jednotkám, jedná se o plně vybavené územní jednotky tzv. nadmístní občanskou vybaveností. V podmínkách České republiky se jedná o dva stupně mezoregionů, a to mezoregiony 1. stupně což je 12 mezoregionálních středisek (v praxi je to 11 krajů a jedna Hradecko-pardubická aglomerace) a mezoregiony 2. stupně, kam spadají nejsilnější územní jednotky, a to Praha, Brno a Ostrava (Šilhánková, 2007).

Makroregionem můžeme označit celou Českou republiku a Praha je jediné makroregionální centrum (Šilhánková, 2007).

Na začátku této kapitoly padla zmínka také o regionu označeném jako euroregion. Podle portálu RIS **euroregion** nebo také evropský region označuje možnosti regionálního rozvoje, spolupráce přes hranice evropských zemí. Začaly vznikat za účelem hospodářské pomoci, ale v současnosti mají za cíl sblížovat lidi a země Evropy také v oblasti společenské a kulturní. Neexistuje žádná oficiální definice a název využívají spíše společenství, která se

zabývají různými programy rozvoje ve formě veřejnoprávní, soukromé a také ve spolupráci s veřejnými a soukromými organizacemi (RIS-regionální informační servis). Území České republiky zahrnuje celkem 13 euroregionů, viz následující obrázek.

Obrázek 2 - Přehled euroregionů v ČR

Poř. číslo	Euroregion	Počet obcí celkem**	Vznik	Počet obyvatel celkem	Plocha (km ²)	Okresy****	Sousední stát
1.	Neisse/Nisa/Nysa	124	21. 12. 1991	1 759 000	12 193	LB*, JN, SM, DC (část), CL	D, PL
2.	Elbe/Labe	184	24. 6. 1992	1 400 000	5 547	UL, LT, DC (část), TP (část)	D
3.	Krušnohoří/Erzgebirge	72	říjen 1992	770 000	5 338	MO, CV, LN, TP (část)	D
4.	Egrensis	70	3. 2. 1993	2 000 000	17 000	KV, CH, SO, TC	D
5.	Šumava/Bayerischer Wald/Mühlviertel	276	20. 9. 1993	1 260 000	16 345	DO, KT, PR, CK	D, A
6.	Glacensis	65	5. 12. 1996	500 000	8 351	TU, RK, UO, SU, JE, HK	PL
7.	Praděd/Pradziad	84	2. 7. 1997	342 000	4 078	BR (část), JE / Mor. Beroun	PL
8.	Těšínské Slezsko/Sląsk Cieszyński	59	22. 4. 1998	657 000	1 528	KA (část), FM (část) / Třinec	PL
9.	Silesia	43	20. 9. 1998	359 000	1 469	OP, BR (část), NJ (část)	PL
10.	Beskydy/Beskidy	133	9. 6. 2000	992 100	3 844	FM, KA	PL, SK
11.	Pomoraví ***		23. 6. 1999	997 332	14 300	HO, ZN, BV, Břeclav, Třebíč	SK, A
12.	Euroregion Silva Nortica	334	28. 5. 2002	380 845	4 750	CB, JI, JH, PI, TA	A
13.	Bílé Karpaty/Biele Karpaty		30. 7. 2000			ZL, UH, VS, Kroměříž	SK

Zdroj: Business info (2022)

*) Tučně vyznačená města, resp. zkratky SPZ, označují sídla na české straně euroregionů

***) Stav k 31. srpnu 2002 – počty obcí se neustále mění

****) Tento euroregion některé publikace označují jako Jižní Moravu-Západne Slovensko-Weinviertel

*****) Členem žádného ze stávajících euroregionů nejsou všechny obce okresu. (Členství v euroregionu vzniká zaplacením příspěvků.)

Specifickými regiony jsou, z hlediska zákona č. 24/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, tzv. **regiony soudržnosti, označované jako NUTS 2**, které jsou tvořeny jedním až třemi kraji. Tento typ regionů vznikl z důvodu alokace – přerozdělování finančních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie pro rozvoj těchto regionů (Čmejrek, 2008). Na základě tohoto rozdělení máme následujících osm regionů soudržnosti:

- Praha, tvořen hlavním městem, se sídlem v Praze,

- Střední Čechy, tvořen Středočeským krajem, se sídlem v Praze,
- Jihozápad, tvořen Jihočeským a Plzeňským krajem, se sídlem v Českých Budějovicích,
- Severozápad, tvořen Karlovarským a Ústeckým krajem, se sídlem v Ústí nad Labem,
- Severovýchod, tvořen Libereckým, Královehradeckým a Pardubickým krajem, se sídlem v Hradci Králové,
- Jihovýchod, tvořen Jihomoravským krajem a krajem Vysočina, se sídlem v Brně,
- Střední Morava, tvořen Olomouckým a Zlínským krajem, se sídlem v Olomouci,
- Moravskoslezsko, tvořen Moravskoslezským krajem, se sídlem v Ostravě.

3.5.2 Regionální rozvoj

Jak již bylo řečeno, region je určité vymezené území, komplex vytvořený regionální diferenciací krajinné sféry. Region je tvořen různými složkami, které se v čase neustále mění a vyvíjejí, mají tedy neustálou dynamiku, a ne pokaždé se vyvíjejí tak, aby docházelo k vyváženému rozvoji. Každá složka se vyvíjí jinak rychle, jinak úspěšně a v tom je podstata regionálního rozvoje. Není vždy vyvážený, pozitivní a zdravý.

Mezi důležité faktory regionálního rozvoje řadíme populaci, demografickou strukturu, ekonomickou strukturu, dopravní a technickou infrastrukturu, krajinný ráz a životní prostředí, občanskou vybavenost, institucionální prostředí a také míru participace obyvatel na rozvoji konkrétního regionu. Podle Wokouna se vývoj v jednotlivých regionech České republiky projevuje diferencovanou územní hospodářskou dynamikou (Wokoun, 2007). Na základě toho regionálním rozvojem rozumíme růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionu, vedoucího ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel (Šilhánková, 2007). Aby docházelo ke zvyšování životní úrovně a kvality života obyvatel v jednotlivých regionech, je potřeba vědět jakým způsobem, a za pomoci jakých nástrojů, toho dosáhneme.

3.5.3 Regionální politika

Pojem regionální politika je obtížněji definovatelný pojem, který v průběhu let prochází neustálým vývojem a neustálými změnami. Obecně je regionální politika chápána jako činnost, jejímž úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich rozvoje. Jedná se o soubor cílů, opatření,

různých nástrojů, které vedou ke snižování regionálních disparit. Jejím cílem je, aby všechny regiony měly stejné možnosti, aby jejich potenciál, ať už přírodní, hospodářský nebo demografický, byl kvalitně a plnohodnotně využit (Šilhánková, 2007).

Systém regionální politiky může být vnímán jako koncept nebo soubor opatření uskutečňovaných na různých úrovních řízení (státní či krajská regionální politika). Podle Pomahače je regionální politika založena a implementována ve smyslu uplatnění mnoha principů. Mezi nejdůležitějšími je možné jmenovat:

- **princip subsidiarity**, znamená, že rozhodnutí mají být přijímána vždy na úrovni, co nejbližší občanům tzn. na nejnížší možné úrovni správy,
- **princip partnerství**, dle názvu neznámá, že si regiony pomáhají, ale spočívá v tom, že všichni zainteresovaní participují na rozhodnutí (všichni dotčení mají právo se vyjádřit),
- **princip adicionality** neboli doplňkovosti, což ve většině případů znamená, že podpora nenahrazuje v plné výši náklady příjemce, ale pouze doplňuje a ve více případech z větší části,
- **princip koncentrace** je v podstatě zásada koncentrace úsilí, požadavek, aby byly prostředky použity co nejúčelněji a nebyly přerozděleny na řadu malých a nevýznamných akcí, ale aby byly poskytnuty do regionů s největšími problémy na záměry, které přinesou největší efekt,
- **princip programování**, který klade důraz na co nejkomplexnější přístup k řešení problémových regionů v co nejširších časových a prostorových souvislostech, tzn., že vyjadřuje snahu o střednědobý až dlouhodobý přístup k řešení problémů za pomoci víceletých programovacích období (Pomahač, 2011).

3.5.4 Nástroje regionální politiky

Nástroje regionální politiky jsou využívány ke snižování regionálních disparit neboli regionálních rozdílů a k naplňování cílů regionální politiky. Podle Stejskala a Kovárnika musí cíle regionální politiky vycházet ze skutečných, a především z aktuálních potřeb konkrétního regionu a problémů, které daný region musí řešit (Stejskal, Kovárník, 2009). Ze stanovených cílů regionální politiky jsou odvozovány nástroje regionální politiky. Zpravidla jsou zaměřeny na možnosti příchodu nového kapitálu a podnikatelských aktivit

do regionu, na povzbuzení využití vnitřních rozvojových zdrojů, doosídlování či stabilizaci obyvatelstva v regionu.

Existují různá rozdělení a vymezení nástrojů regionální politiky. Mezi nejznámější patří rozdělení na **makroekonomické a mikroekonomické nástroje**.

Makroekonomické nástroje jsou nástrojem hospodářské politiky státu a regionální politika se musí pohybovat v dimenzích těchto nástrojů. To, jak je nastavena fiskální politika, je věcí vlády a jak je nastavena monetární politika, je věcí centrální banky. Jejich využití je ovlivněno ostatními cíli národohospodářské politiky jako je snižování inflace, vyrovnanost platební bilance, či udržení míry nezaměstnanosti v pozitivní míře (Stejskal, Kovárník, 2009). Mezi makroekonomické nástroje patří:

- **Fiskální politika, která** je součástí hospodářské politiky státu a snaží se ovlivnit vývoj ekonomiky změnami výše a struktury veřejných výdajů a daní, např. formou regionalizací daní a odvodů, sníženou sazbou daní v podporovaných regionech.
- **Monetární politika** je souhrnem opatření a zásad, které mají pomocí měnových nástrojů prosazovat plnění měnových cílů. Je nástrojem centrální banky a jejím základním cílem je hlídání a aktivní ovlivňování míry inflace, tj. znehodnocení peněz, např. možností snadného přístupu k úvěrům ve vybraných regionech.
- **Protekcionismus**, který v praxi představuje ochranu vnitřního trhu vůči zahraniční konkurenci formou uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech. Jelikož jsme členy Evropské unie, tento nástroj vůči svým nejbližším obchodním partnerům neuplatňujeme a také jsme v celní unii.

Na základě specifikace a vysvětlení makroekonomických nástrojů je jasné, že představitelé regionů nemohou tyto nástroje ovlivnit

Použitím **mikroekonomických nástrojů** se podle Stejskala a Kovárníka jedná o možnostech ovlivňování ekonomických subjektů při rozhodování o jejich prostorové lokalizaci. Nástroje jsou založeny na předem stanovené finanční podpoře na záměrné chování jednotlivých ekonomických subjektů (Stejskal, Kovárník, 2009). Mezi tyto nástroje patří:

- **Realokace pracovních sil**, což v praxi podle Wokouna, může konkrétně znamenat úplnou nebo částečnou úhradu nákladů na stěhování, přepravu osob a majetku, dále na výkup nemovitostí, a to z důvodu nízkých cen nemovitostí kvůli neatraktivnosti regionu, a nakonec také podporu při pořízení nového domu či bytu (Wokoun, 2007).

- **Realokace kapitálu** znamená především tzv. investiční pobídky, které jsou souhrnné pro tuzemské i zahraniční investory. Jsou zde určitá centrální kritéria pro získání výhod plynoucí z pobídek, dnes je jedním z kritérií nízkouhlíkové hospodářství, tzn., že firma, která žádá o výhody plynoucí z pobídek, musí být environmentálně přátelská a musí přinášet nějaké inovace. Příkladem jsou kapitálové subvence, subvence na pracovní sílu, levné půjčky, snížené daně, subvence na dopravu apod.

V regionální politice je možné využít k regionálnímu, a hlavně ekonomickému rozvoji regionu od roku 2006 **nové finanční nástroje** podle Wokouna. Ty rozdělujeme na **finanční a nefinanční**.

Finanční nástroje regionální politiky podle Wokouna dělíme na **investiční a neinvestiční pobídky**, a to formou finančních transferů, nevratných dotací, grantů, náhrad části vynaložených nákladů, úrokových zvýhodnění, úvěrů a půjček. Dalším finančním nástrojem je **kapitálové podílctví a daňová zvýhodnění**, což v praxi znamená možnost slev na daních, slev na sociálním a jiném zákonném pojištění, poskytnutí daňových prázdnin. Posledním finančním nástrojem podle Wokouna jsou **rozpočtová opatření**, která můžou poskytnout zvýhodnění v odvodech z příjmů, případně možnosti mimořádných dotací do rozpočtu. Z praxe je známé, že nejvíce osvědčené jsou možnosti využití zvýhodněných úroků, investiční dotace a některé typy subvencí (Wokoun, 2008).

Mezi **nefinanční nástroje** patří podle Wokouna tzv. **administrativní**, které v praxi znamenají například legislativní úpravy regionální politiky, restriktivní administrativní opatření, zákony a další právní normy, obecné postupy a metodiky, koncepce, strategie apod. Další skupinou nefinančních nástrojů jsou tzv. **institucionální**. Pod tímto pojmem se jedná o konkrétní formulaci, realizaci projektů za pomoci programů rozvoje, a to prostřednictvím využívání zdrojů Evropské unie, spolupráce institucí, zapojování občanů do řízení regionu, regionální a místní management. Poslední skupinou nefinančních nástrojů regionální politiky jsou tzv. **věcné a jiné nefinanční nástroje**, mezi které řadíme například poskytování bezplatných služeb poradenského charakteru ekonomickým subjektům v regionech, také propagaci regionů a poradenství zahraničním investorům apod. (Krbová, 2017).

Vhodné a správné použití či využití zmiňovaných nástrojů regionální politiky pro rozvoj konkrétního regionu závisí na konkrétních cílech a problémech regionu. Tyto cíle musí být správně formulovány. Hlavními cíli všech regionů v České republice je výrazné

snížení meziregionálních rozdílů v úrovni nezaměstnanosti, v průměrných příjmech, co největší přiblížení se úrovni hrubého domácího produktu (v přepočtu na jednoho obyvatele) v jednotlivých regionech. Vše je nutné správně naplánovat, řídit, kontrolovat a vyhodnotit.

3.6 Strategický rozvoj

„Strategie může být definována jako trajektorie nebo dráha směřující k předem stanovaným cílům, která je tvořena podnikatelskými, konkurenčními a funkcionálními oblastmi přístupu, jež se management snaží uplatnit při vymezování pozice podniku a při řízení celkové skladby jeho činnosti.“ (Mallya, 2007)

Podle Wokouna vyvolal strategický rozvoj v České republice v posledních letech růst zájmu o tuto problematiku, jelikož se dotýká života všech občanů. Otázky rozvoje se staly důležité a je možné konstatovat, že ještě na počátku devadesátých let byly tyto otázky na okraji zájmu odborné a vědecké veřejnosti, ale postupně se těmito otázkami začaly zabývat také ústřední správní orgány (Wokoun, 2007). V současné době je zájem obcí, měst a regionů o rozvoj svého území významný a je na prvním místě. Z toho důvodu je velice důležité vytvoření si vlastní strategii rozvoje.

3.6.1 Strategie regionálního rozvoje České republiky

Strategie regionálního rozvoje je definována zákonem č. 248/200 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. Je základem regionální politiky na úrovni státu formující regionální politiku České republiky. Koordinátorem aktivit je Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. Tento dokument mimo jiné obsahuje analýzu stavu regionálního rozvoje, charakteristiku silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých krajů a okresů, strategické cíle regionálního rozvoje, vymezení státem podporovaných regionů a také doporučení ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti.

Strategie regionální rozvoje ČR 2021+ (SRR 2021+)

Strategie regionálního rozvoje určuje zaměření a cíle rozvoje jednotlivých regionů České republiky. V současné době je platný dokument pro období označován 2021+. Je sestavován na období 7 let. Definuje nové typy území na základě jejich potenciálu a potřeb. Každé území má svá specifika a na základě specifík své potřeby. Strategie se snaží nabídnout možnosti řešení pro podporu rozvoje každého jinak specifického regionu. Stanovuje podobu

regionální politiky v tomto období. Je jedním ze základních kamenů pro nastavení čerpání finančních prostředků z evropských fondů, obsahuje okruhy zaměření jednotlivých národních dotačních titulů, které mají pomáhat vyrovnávat rozdíly mezi regiony a také posilovat konkurenceschopnost České republiky. Smyslem je identifikovat tematické oblasti, ve kterých je nutný specifický přístup k rozvoji a zároveň určit jakými způsoby by měly být realizovány v jednotlivých regionech. To by mělo vést k posílení konkurenceschopnosti a ke snižování meziregionálních disparit. Tento dokument je vodítkem či pomůckou pro krajské samosprávy při tvorbě strategií rozvoje svých územních obvodů.

Vize směřování České republiky podle SRR 21+

Regiony by měly efektivně zhodnotit svůj potenciál, zvýšit svou sociální stabilitu, konkurenceschopnost bude mít trvalý, stabilně rostoucí trend a zlepší se podmínky pro kvalitní život všech obyvatel v regionech. Zároveň budou respektovány principy udržitelného rozvoje a limity životního prostředí. Všechny regiony se budou nacházet v ekonomickém smyslu i co do kvality života nad průměrem EU nebo se mu přiblíží a v přitažlivosti a konkurenceschopnosti budou na předních místech ve střední Evropě (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021).

3.6.2 Strategické plánování

Strategické plánování nebo také strategické řízení, jak uvádí Půček, je založeno na využití klíčových principů, kompetencí a společných hodnot při řízení. Využívání principů znamená v praxi jít příkladem ve smyslu těchto principů, což může znamenat změnu kultury úřadu či organizaci města. Pro občany a rozvoj města je tento přístup efektivní a přínosný. Naopak pro zástupce města to není tak jednoduché, často je to složité a v některých městech (i v případě velkého snažení zástupců měst) s ohledem na politickou situaci bohužel nereálné. Většina měst se proto raději snaží pouze o klasické plánování, a nikoliv o komplexní strategické řízení (Půček, 2012).

Půček dále definuje význam strategického plánování ve veřejném a neziskovém sektoru podle Druckera takto: „V řízení neziskových a veřejných organizací jsou poslání a plány jen dobrými úmysly, pokud nepokročíme dál a nic jiného nemáme k dispozici. Strategie proměňuje to, co máme v úmyslu, ve výsledky. Strategie vedou k práci, která

přinese výsledky a také říkají jaké zdroje a lidi máme mít, abychom těch výsledků dosáhli.“ Tomu musí odpovídat strategické plánování (Půček, 2012).

Při strategickém plánování je důležité myslet na možnosti daného území, politickou vůli, možnosti finančních a lidských zdrojů. Bez lidí, bez peněz, bez institucionální podpory není možné strategicky plánovat. Je nutné dospět ke shodě a k součinnosti všech zainteresovaných stran.

3.6.3 Kritéria strategického plánu

Každý strategický plán nebo program rozvoje, jako dokument, by měl splňovat určité podmínky či kritéria. Podle Šilhánkové jsou kritéria následující (Šilhánková, 2007):

- **dlouhodobost**, charakteristika odlišující strategické plány od jiných a jejíž podstatou je, že časový výhled závisí na povaze prostředí, ve kterém se nachází,
- **systematičnost** znamená, že každý plán má systematicky definovat všechna odvětví nebo obory ovlivňující budoucí rozvoj daného území,
- **selektivnost** je jeden z hlavních znaků strategického plánování a znamená, že plán musí selektivně stanovit pouze prioritní cíle, na které se jednoznačně zaměří,
- **provázanost** je klíčová podmínka sestavení strategického plánu, kdy jednotlivé kroky plánu musí být vnitřně provázány a nemůžou být pouze samy o sobě,
- **soustavnost** pokládá za nutné se k dokumentu pravidelně vracet, prověřovat aktuálnost naléhavosti řešení problémů, doplňovat a upravovat vstupní údaje pro stanovení konkrétních cílů,
- **otevřenost** jak vůči veřejnosti, jejím podnětům i její zpětné vazby, tak vůči novým podnětům ve fázích procesu, tj. při změně vstupních podmínek upravit závěry a přepracovat konkrétní kroky řešení,
- **reálnost** ve smyslu dosažitelnosti cílů, když je reálnost nutné hodnotit nejen z finančního hlediska, ale také z hlediska ekonomických a sociálních podmínek. Pokud je realizace cílů reálná a cíle přispějí ke zlepšení stavu obce, tak je možné říct, že plán je dobrý.

3.6.4 Program rozvoje obce

Program rozvoje, pojem dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, v praxi používán také název strategický plán rozvoje, je nástrojem regionální politiky pomoci, kterým má každá obec možnost nastavit si svou vizi, cíle a směřování svého rozvoje. Je také důležitým

nástrojem pro upevnění postavení a pozice každé obce v regionu a nástrojem na posílení její konkurenceschopnosti.

Dle obecního zřízení není povinností obcí vytvořit program rozvoje obce. Ale zákon o obcích ukládá obcím povinnost hospodařit účelně a hospodárně, dokonce zákon o finanční kontrole č. 320/2001 Sb. ukládá povinnost hospodařit účelně, efektivně a hospodárně. Starostovi obce z obou zákonů plyne povinnost stanovit kritéria pro účelnost, efektivnost a hospodárnost. Účelnost, na základě definice ze zákona o finanční kontrole, se vztahuje k cílům. Takže pokud nebude mít obec stanovené cíle, neproběhne kontrola plnění cílů, nebude možnost hodnotit účelnost, což znamená, že nebyla splněna zákonná povinnost (Půček, 2012).

Program rozvoje obce pomáhá naplňovat dlouhodobé cíle a strategické vize, má sladit aktivity a zájmy různých subjektů v obci, stanovit priority obce, místních obyvatel, podnikatelských subjektů, podpořit sounáležitost mezi lidmi, posílit odpovědnost místních obyvatel za rozvoj obce, podpořit větší participaci obyvatel na rozhodování o rozvoji obce a také prosazovat a chránit veřejný zájem.

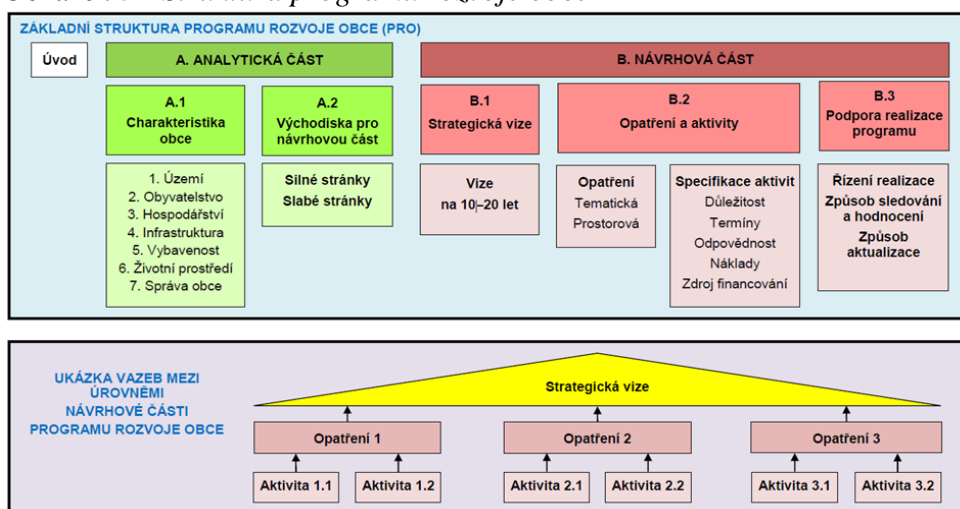
Podle Binky a Šilhana, mnozí vnímají tento dokument jako formální záležitost, na který je možnost se odvolat v případě podání žádosti o dotace, a který poskytovatelé dotací i vyžadují. Ale z dobře zpracovaného programu rozvoje se toho dá získat i mnohem více (Binka, Šilhan, 2018).

3.6.5 Struktura programu rozvoje obce

Program rozvoje obce, jak již bylo řečeno, pomáhá naplňovat dlouhodobé cíle a strategické vize. Z toho vychází jeho struktura. Důležité je vědět k jakému účelu bude sloužit, k čemu bude dobré jeho využití. Na základě stanovení cílů budou specifikované jednotlivé úkoly, které budou směřovat k jejich naplnění.

Program rozvoje neboli strategický plán se skládá z analytické a návrhové části, jak je možné vidět na následujícím obrázku:

Obrázek 3 - Struktura programu rozvoje obce

Zdroj: MMR ČR (2022)

V **první, analytické části**, dle Metodiky tvorby programu rozvoje obce, je nutné zjistit stav obce jeho specifickou charakteristikou. Především se jedná o základní informace o území obce, o stavu obyvatelstva, jeho hospodářství, infrastruktuře, vybavenosti obce, o stavu životního prostředí a o celkovém fungování správy obce. Důležitost této části je kladen na co nejpřesnější specifikaci problémů obce, jejich důvodů a příčin. Smyslem charakteristiky obce je stručný a výstižný popis všech poznatků o obci na základě, kterých budou formulovány vize a opatření.

Je důležité získat informace o současném stavu obce, o jeho vývoji, o problémech, které v obci existují a jistým způsobem trápí občany, informace o možnostech řešení těchto problémů, návrhy na řešení a také informace o možnostech dalšího rozvoje obce, které obec dosud nevyužívá. Na základě těchto získaných informací formou dotazníkového šetření mezi obyvateli obce, se zpracuje přehled slabých a silných stránek obce. Tyto podklady se zpracovávají pro všechny zmiňované oblasti charakterizující obec.

Zpracované silné a slabé stránky obce se jako rozvojová pozitiva a negativa obce stávají východiskem pro druhou, a to návrhovou část programu rozvoje obce. Silné stránky představují možnosti rozvoje, pozitiva obce, na kterých je možné stavět a v dlouhodobém horizontu rozvoje obce je skvěle využít. Slabé stránky, negativa obce, jsou problémy, které v obci existují, které je nutno řešit nebo odstranit a které je důležité mít na paměti při sestavování strategického plánu rozvoje.

Mezi další důležité východisko pro zpracování návrhové části patří limity území, které musí obec při plánování respektovat. Jedná se o ochranná pásma infrastruktury a

zvýšenou ochranu životního prostředí. Při plánování se mohou limity zařadit buď jako slabé, ale také i jako silné stránky obce.

V analytické části se nemůže zapomenout na vyhodnocení předchozího programu rozvoje obce. Pro další plánování je důležitá zpětná vazba na předchozí období. Je nutné provést vyhodnocení, jestli vše proběhlo ke spokojenosti všech zainteresovaných stran, tj. ke spokojenosti všech obyvatel obce, nebo jestli je nutné se v dalším období zaměřit na další důležité oblasti, které byly opomíjeny a také se vyvarovat chyb, které při naplňování stanovených cílů a vizí nastaly.

Dle Metodiky tvorby programu rozvoje obce, je důležité vyhodnocení vlivů dalších koncepčních dokumentů, např. svazků obcí, euroregionů, krajů apod. Důležitost vyhodnocení má vliv na rozvoj širšího území regionu, do kterého obec spadá. Jedná se také o zpětnou vazbu pro koordinační orgány, jako jsou kraje a Ministerstvo pro místní rozvoj, ve vztahu k jejich koncepčním a rozvojovým dokumentům.

V druhé, návrhové části programu rozvoje obce, jsou navrženy představy o rozvoji obce a vyjádřeny možnosti a způsoby pro realizaci těchto představ. Základní kapitoly návrhové části strategického plánu tvoří strategické vize, opatření a aktivity rozvoje a podpora realizace programu.

První kapitola je Strategické vize. Co má pojem vize ve vztahu ke strategickému plánu rozvoje obce znamenat? Vize má být obrazem o budoucnosti obce, o jejím směřování, jak se bude rozvíjet, měnit, zlepšovat a zároveň má představovat soubor klíčových priorit obce. Vize představuje tzv. směrovku rozvoje. Má být výstižně formulována, má vyjadřovat jaká je obec v představách svých občanů a hlavně čeho chce dosáhnout. Může být stručná, ale také popsána detailněji pomocí několika výstižných a specifických výroků.

Dobrá vize podle Mallya pomáhá vytvořit společnou identitu a sdílení významu cílů, podporuje myšlení v dlouhodobém horizontu, reprezentuje integritu a je skutečně upřímná a může být použita, ve vztahu vize obce, i pro výhody svých občanů (Mallya, 2007).

V této kapitole mohou být definované i dlouhodobé strategické cíle, kterých naplňování je pak popsáno a rozpracováno konkrétními opatřeními a rozvojovými aktivitami. Dlouhodobé strategické cíle tak mohou procházet několika obdobími strategického plánování rozvoje obce. Mohou být upřesněné střednědobými programovými cíli.

Cíle musí být v souladu s vizemi obce a musí vizi naplňovat. Mallya uvádí, že je důležité při vymezení jednotlivých cílů dodržovat zásadu **SMART**. To znamená, že cíle musí být **Specifické**, konkrétně definované, čeho přesně chce obec dosáhnout. Dále musí být **Měřitelné**, je důležité si stanovit, určit, kolik toho je třeba dosáhnout a na základě toho mít určené indikátory, kterými se dá následně zjistit, jestli bylo cílů dosaženo. Cíle musí být **Akceptovatelné**, v případě zpracování programu rozvoje obce akceptovatelné těmi, kteří ho budou plnit. Další zásadou je, že cíl musí být **Realistický**, musí být specifikován tak, aby mohl být v reálném světě dosažitelný, aby byl přiměřeně náročný na realizaci. A poslední zásadou při vymezení cílů je **Časově vymezený**, což znamená stanovení termínu do kdy cílů dosáhnout a jestli je to ve vymezeném čase možné (Mallya, 2007).

Druhá kapitola programu rozvoje obce je Opatření a aktivity. Kapitola se zaměřuje na způsoby naplňování stanovených vizí, na formulaci aktivit potřebných na dosažení cílů. Podle Půčka správná formulace a definice opatření napomáhá cíle konkretizovat. Opatření se vztahují k jednotlivým problémům a specifikují možnosti jejich řešení. Opatření jsou vnímána jako zásadní úkoly. Aktivity jsou pak konkrétní skutečné postupy neboli realizace stanovených opatření pro dosažení řešení problémů nebo při dosažení stanovených cílů (Půček, 2012). Jedná se o konkrétní činnost, akci v rámci stanovených opatření. Jednotlivé aktivity je možné zpracovat do tzv. akčních plánů. Což se jedná už o propracovanější detailnější seznam projektů směřujících k naplňování cílů strategie. Akční plány jsou zpracovávány na kratší období, konkrétně na období do dvou let. Ty obsahují kromě seznamu konkrétních projektů také způsoby financování, které jsou důležité při zpracovávání požadavků rozpočtu obce pro jednotlivé roky realizace.

U každé aktivity, podle Metodiky tvorby programu rozvoje, je důležité definovat prioritu, termín realizace, především s ohledem na finanční možnosti obce, odpovědnost za realizaci (kdo bude zajišťovat naplnění konkrétní aktivity), odhad nákladů realizace a zdroje financování.

Poslední kapitola je Podpora realizace programu. V této kapitole je určeno, jak s programem rozvoje pracovat. To znamená, že obec uvede, kdo bude zodpovídat a řídit všechny činnosti spojené s realizací a také s aktualizací programu rozvoje obce. Stanoví přesný harmonogram řízení a organizace ve spojení s realizací aktivit. Dále v této části musí být stanovené podmínky pro sledování a vyhodnocování realizace programu rozvoje obce tzv. monitoring plnění. Nezbytnou součástí závěrečné kapitoly je určení způsobu, podmínek

a četnosti provedení aktualizací programu rozvoje obce. Aktualizaci případně jakoukoliv změnu programu rozvoje obce musí schválit zastupitelstvo obce.

3.6.6 Aktéři strategického plánování

Podle Krbové by se mělo při strategickém plánování ve veřejné správě jednat o proces se zapojením různých skupin aktérů, jako je obyvatelstvo dané obce, organizace, podnikatelské subjekty apod., které jistým způsobem spolupracují, a v důležitých oblastech pomáhají naleznout vhodné způsoby, jak realizovat záměry pomáhající při řešení problémů v obci (Krbová, 2017). Také Metodika tvorby programu rozvoje obce připomíná důležitost zapojení aktérů do procesu tvorby tohoto dokumentu. Důležitou roli hraje politická reprezentace, tj. vedení města, důležité je zapojení obyvatel a všech veřejných a soukromých subjektů obce.

Pro zpracování programu rozvoje obce je důležitý realizační tým, který sestává z několika osob, které budou sestavovat jednotlivé části dokumentu. Vedoucí realizačního týmu je zodpovědný za průběh tvorby dokumentu a za přípravu jeho jednotlivých částí.

3.6.7 Metody zpracování programu rozvoje obce

Jelikož povinnost tvorby programu rozvoje obce není zakotvena v právních předpisech České republiky, a ze zákona nevyplývá přesně daný způsob a postup zpracování, existují dva přístupy ke tvorbě strategických dokumentů. Podle Půčka se jedná o přístup expertní a přístup komunitní metodou, případně kombinace obou (Půček, 2018).

Expertní metoda je založena na postupném vypracování dokumentu skupinou najatých expertů, kteří zpravidla nejsou přímo z dané obce. Skupina se v průběhu zpracování seznamuje s danou obcí, čerpá informace od místních expertů. Po odborné stránce expertní tým vypracuje dokument perfektně zpracovaný dle metodiky, je vytvořen vysoce kvalitně a přináší velmi dobré pozitivní výsledky. Negativem zpracování expertní metodou může být právě nedostatečná znalost místního prostředí, terénní výzkum bývá potlačen a nedostatkem bývá malé zapojení veřejnosti. To může vést k nezájmu a k nezapojování se obyvatel do rozvoje své obce.

Komunitní metoda, naopak oproti expertní metodě, je založena na předpokladu, že v každé obci by měla existovat skupina osob, která tvoří komunitu. Komunita je tvořena lidmi, kteří bydlí v dané obci, pracují či podnikají, nebo zde navštěvují nějaké instituce. Do komunity patří i zvolení úředníci, kteří jsou zástupci dané oblasti a skupiny, které provozují

v dané oblasti různé aktivity. Komunitní metoda formuluje plán rozvoje obce na základě výsledků diskusí s místními obyvateli a experty. Podmínkou pro úspěch využití této metody je formulování názorů a závěrů docela širokého týmu místních znalců. Pro přijetí závěrů je nutné najít konsensus všech účastníků bezpodmínečně. Výhodou komunitní metody je jasná znalost místních problémů a orientace na konkrétní řešení. Není nutné provádět žádné analýzy. Nevýhodou zpracování, ale může být její povrchnost, kvůli které nemusí plán obsahovat některé problémy.

Nedá se jednoznačně říct, která z popsaných metod je vhodnější. V praxi je možné se setkat s kombinací obou metod, v realitě jde o určitý mix těchto metod.

Metoda vnitřních zdrojů je další možnou metodou pro zpracování programu rozvoje obce. Při tomto postupu zpracování jsou využity zaměstnanci úřadu obce, jejich vlastní odborné znalosti a znalosti místních poměrů. Program rozvoje vzniká bez zásahu jakékoliv expertní skupiny a bez zapojení veřejnosti. Výsledkem je plán, který je spíše politicky motivovanou akcí vedení obce a obyvatelé obce můžou mít problém s ním souhlasit nebo se s ním ztotožnit. Následkem jsou pak problémy v prosazování plánu v praxi, tedy v jeho realizaci.

3.6.8 Program rozvoje obce a jeho důležitost

V předchozí kapitole bylo zmíněno, že Program rozvoje obce je strategickým dokumentem a nástrojem strategického plánování obcí. Tento pojem je nejvíce skloňován na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj České republiky, kde je možné nalézt metodiku pro tvorbu Programu rozvoje obce. V této souvislosti zřídilo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR webovou aplikaci ObcePro.cz, kde mohou obce nebo sdružení obcí rychleji, a právě s pomocí již nastavené platné metodiky tvorby dokumentu, lépe zpracovat své rozvojové programy. Aplikace mimo jiné pomáhá zpracovat vyhodnocení plnění stanovených plánů, a také sledovat průběh realizace jednotlivých rozvojových plánů.

Také Krbová ve své publikaci uvádí, že strategické plánování, programování a tvorba strategických dokumentů ve veřejné správě se staly nedílnou součástí rozvoje obcí a jejich regionů. Pomocí těchto strategických dokumentů, jako nástroje řízení rozvoje, je možné, i dle nastaveného časového harmonogramu, plánovaně řídit rozvoj obce a stanovené cíle dosahovat dostupnými způsoby realizace a financování. Právě na správném programování

neboli identifikaci a formulaci zjištěných problémů, na základě provedených analýz, je založená tvorba střednědobých a víceletých strategických dokumentů (Krbová, 2017).

Podle Metodiky strategického řízení rozvoje obce (MMR, 2015) se poukazuje na důležitost dokumentu Programu rozvoje obce s velikou možností jeho využití při finančním plánování, při sestavování rozpočtu a při tvorbě rozpočtového a investičního výhledu obce. Při přípravě rozpočtového výhledu může obec využít v rámci zpracovaného dokumentu přehled plánovaných aktivit, které mají vyčíslené předpokládané finanční náklady na svou realizaci a jejich realizace podle rozsahu je časově rozdělena harmonogramem. Z tohoto plyne i možnost využití programu rozvoje obce při sestavování rozpočtu na aktuální období jednoho roku v návaznosti na rozpočtový výhled a další veřejné rozpočty, ke kterým má obec nějaký finanční vztah.

Program rozvoje obce je koordinačním dokumentem obce a není obecně závazným předpisem. Záměry a postupy realizace záměrů specifikovaných v tomto dokumentu jsou závazné pouze pro jeho pořizovatele a pro další fyzické či právnické osoby, které s nimi vyslovili souhlas.

Je důležité si pamatovat, že program rozvoje obce není neměnný jednoúčelový dokument. Ten je zpracováván k určitému datu, s aktuálně dostupnými informacemi a daty, tj. v okamžiku jeho zpracování. Je nutné v průběhu naplňování cílů a realizace aktivit plnění dokumentu monitorovat, v čase upřesňovat, aktualizovat, upravovat, a to především v jeho nejdůležitějších částech, kterými jsou specifikace konkrétních plánů a opatření.

Vlastní práce

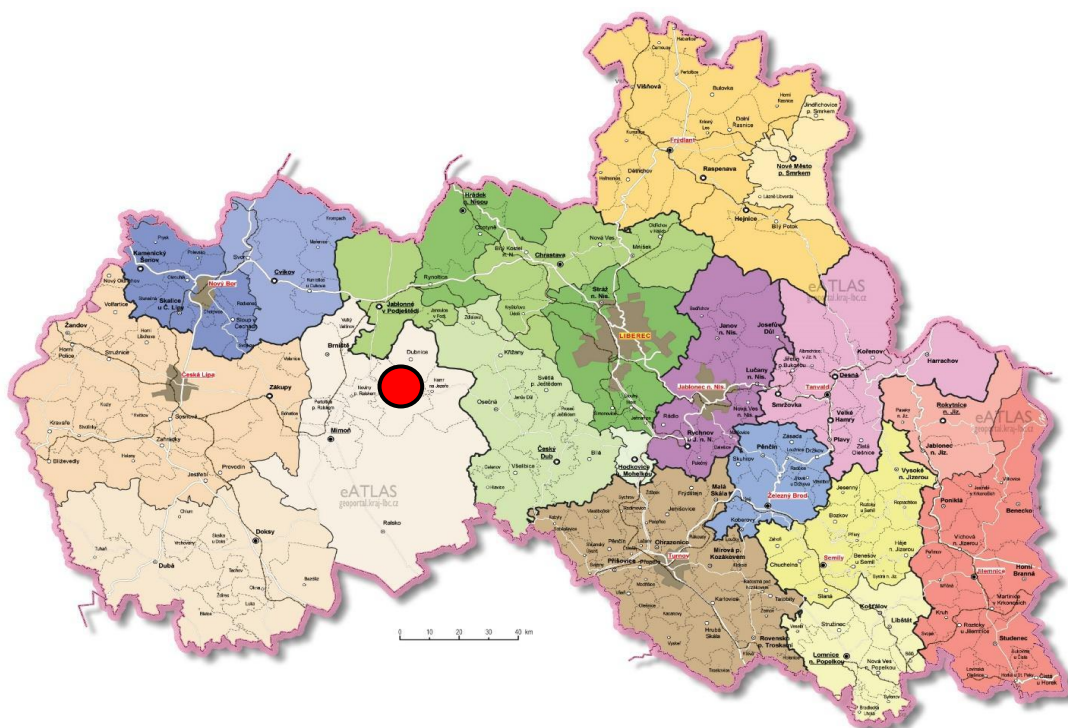
4 Případová studie Programu rozvoje města Stráž pod Ralskem

4.1 Údaje o vybrané obci

Cílem této práce je zpracování případové studie – aktualizace Programu rozvoje města Stráž pod Ralskem pro období 2022–2027.

Město Stráž pod Ralskem se nachází v okrese Česká Lípa, v Libereckém kraji, v údolí řeky Ploučnice pod vrchem Ralsko. Město je z hlediska administrativního členění městem s pověřeným městským úřadem s působností matričního a stavebního úřadu a spadá do správního obvodu obce s rozšířenou působností Česká Lípa.

Obrázek 4 - Poloha města v rámci Libereckého kraje

Zdroj: Geoportál Libereckého kraje (2022)

Případová studie – Program rozvoje města Stráž pod Ralskem je, dle metodiky, tvořen úvodem, analytickou a návrhovou částí. Analytická část obsahuje charakteristiku města, zpracovanou na základě analýzy veřejně dostupných statistických dat a informací získaných z rozhovorů s vedením města a pracovní skupiny. Zachycuje stav území – charakteristiku

města, demografickou situaci, stav hospodářství, infrastrukturu, vybavenost, životní prostředí, hospodaření a správu města. Důležitým zdrojem informací je také dosud platný Program rozvoje města Stráž pod Ralskem 2017–2022 a závěry dotazníkového šetření mezi občany města. V závěru první části jsou stanovena východiska pro návrhovou část, které zachycují pozitiva a negativa města, možné příležitosti a hrozby. Návrhová část navazuje na analytickou část, která obsahuje strategické vize, opatření a konkrétní aktivity pro zjištěná východiska vyplývající z analytické části.

4.2 Analytická část

4.2.1 Základní charakteristika města a stručná historie

Stráž pod Ralskem má status města, nachází se v okrese Česká Lípa, kraj Liberecký. Město není členěno na více městských částí a katastrálních území. Zaujímá pouze jedno katastrální území o rozloze 2 158,03 ha. Následující přehled v tabulkách popisuje základní údaje o městě a rozdělení veřejné správy. Tyto informace a data pro zpracování programu rozvoje města byly získány z veřejně dostupných stránek regionálního informačního servisu a z webových stránek města.

Tabulka 2 - Základní údaje o městě

Název obce	Stráž pod Ralskem
Status	město
Okres	Česká Lípa
Kraj	Liberecký kraj
Obec s rozšířenou působností	Česká Lípa
Historická země	Čechy
Katastrální výměra	21,58 km ²
Počet katastrálních území	1
Zeměpisné souřadnice	50°42'10" s. š., 14°48'4" v. d.
Nadmořská výška	310 m. n. m.
Adresa obecního úřadu	Revoluční 164, 471 27 Stráž pod Ralskem
Telefonní spojení	487 829 911
E-mail	podatelna@strazpr.cz
ID datové schránky	ifqba8b
Webové stránky	http://www.strazpr.cz/

Zdroj: vlastní zpracování, Stráž pod Ralskem (2022)

Tabulka 3 - Veřejná správa

Úřad	Město
Stavební úřad	Stráž pod Ralskem
Finanční úřad	Česká Lípa
Matriční úřad	Stráž pod Ralskem
Úřad práce	Česká Lípa, Doksy, Mimoň, Nový Bor
Katastrální úřad	Česká Lípa
OSSZ	Česká Lípa
Živnostenský úřad	Česká Lípa
Soud a státní zastupitelství	Česká Lípa
Hygienická stanice	Česká Lípa

Zdroj: vlastní zpracování, Regionální informační servis (2022)

První zmínka o obci je obsažena v listině krále Václava II. z 28. srpna 1283. Tehdy zde Markvarticové vybudovali hrad, podle nějž se pak mnozí pojmenovali, jako páni z Vartenberka. Dalším z dokladů potvrzujícím existenci starobylého sídliště Stráže je listina krále Václava II. z 28. srpna roku 1283.

Pánové z Vartenberka dědičně zastávali úřad nejvyššího číšníka českých králů, předsedali zemskému soudu a zastávali funkci pražského purkrabího. Dvakrát doprovázeli české královny ke sňatku s českým králem (Markvart Beneš doprovázel Elišku Rejčku, dceru Přemysla II. Velkolepého k Václavovi II., Markvart Jan doprovázel Elišku Přemyslovnu, budoucí matku českého krále Karla IV., ke sňatku s Janem Lucemburským). Za nepřítomnosti českého krále spravoval Moravu Ješek z Vartenberka, kanovníkem pražské kapituly byl Jan Chudoba z Vartenberka. Anna z Vartenberka je uváděna jako matka českého krále Jiřího z Poděbrad

Strategický význam Stráže potvrzují události za husitských válek, kdy roku 1426 Sirotci obsadili strážský hrad Vartenberk z obavy před císařem Zikmundem. V 16. století byli rod Vartenberků vystřídán rodem Hyršpergárů a hrad byl přestavěn na zámek. V tomto období nastala výrazné změny v rozvoji města, a to podporou městských řemesel a obchodu.

Od 15. století město mělo hrdelní soud, který vyšetřoval a trestal zločiny proti bezpečnosti kupců, k nimž došlo na cestě z Čech do Lužice. Důkazem rozkvětu městečka Stráže bylo vyžádání znakového privilegia u císaře Rudolfa II., který městečku udělil heraldický symbol – městskou pečeť se znakem slunečnice. Po třicetileté válce, po roce 1648, město přišlo o řadu privilegií. V roce 1785 potvrdil císař Josef II. obci tržní právo, které se poprvé objevilo v nejstarším písemném dokladu už z roku 1365. Podle tohoto

dokladu – listu nejvyššího číšníka království českého Jana Vartenberka, který žádal papeže o udělení odpustků na den svatého Zikmunda, jehož ostatky předal Karel IV. kostelu ve Stráži „in Wartimberg oppido“, přičemž označení „oppidum“ v té době znamenalo městečko s právem trhu.

Do české historie se zapsal strážský cech tesařů, jehož příslušníci postavili mnoho krásných lidových staveb. V roce 1854 padlo výstavné dřevěné městečko Stráž za obětí velkému požáru.

Koncem 19. a počátkem 20. století byla Stráž ve znamení přeměny obce v letovisko. Tohoto významu dosáhla především v období 1. republiky. Z rybníka Horky bylo vytvořeno koupaliště. V pozadí lázeňské idylly a turistického ruchu se na Strážsku odehrávaly politické zápasy. Přes celosvětovou krizi a štvání proti demokratickým zásadám republiky se Stráž hlásila k pokrokovým tradicím.

Nová kapitola města ve 20. století se začala v 60. letech, a to zjištěním výskytu uranové rudy. Cestovní ruch postupně ustoupil průmyslu. V roce 1966 vedly výsledky geologického průzkumu ke zřízení organizace Uranové doly Hamr. Rozvoj uranových dolů byl ovlivněn i intenzivní sociální politikou, v okolí města docházelo k prudkému nárůstu počtu obyvatel a výstavbě nových sídlišť. Ve Stráži pod Ralskem, jako hornickém městě, byla životní úroveň vyšší, než byl celorepublikový průměr.

Od doby ukončení aktivní těžby uranových rud, je Stráž pod Ralskem převážně turistickým městem, se svou zajímavou geografickou polohou mezi vrchem Ralsko a bývalým vojenským prostorem Ralsko na rozhraní Českolipska a Podještědí.

Obrázek 6 - Znak města

Zdroj: Stráž pod Ralskem (2022)

Obrázek 5- Vlajka města

Zdroj: Stráž pod Ralskem (2022)

Znak města pochází z konce 16. století. Heraldický symbol – městskou pečeť se znakem slunečnice – udělil městečku císař Rudolf II. Doložen je poprvé pečetidlem z roku 1590. Na štítu se nachází květ, který se někdy maloval jako růže, ale nejčastěji jako slunečnice. Od 17. století zobecněla forma slunečnice, malovaná jako červená na bílém štítu.

V 70. letech 20. století byl rozhodnutím městského národního výboru znak upraven do barevné kombinace zlatá na černé, která označovala erby všech předbělhorských vrchností Stráže. Znak nabyl platnosti 1. ledna 1977. Vlajku tvoří dva svislé pruhy, žlutý květ slunečnice v černém pruhu a prázdný žlutý pruh.

4.2.2 Obyvatelstvo – demografická situace

Z hlediska populačního vývoje za poslední desetiletí, tj. za období 2010–2020 byl zaznamenán pokles počtu obyvatel ve Stráži pod Ralskem. V průměru se narodilo ročně 52 dětí a zemřelo 42 obyvatel. Největší počet obyvatel byl zaznamenán v roce 2010 a to 4207, nejmenší počet obyvatel v roce 2020 a to 3920. Průměrný věk obyvatel v roce 2020 byl 40,8 let.

Následující tabulka č. 4 obsahuje přehled stavu obyvatelstva, konkrétně ve složení, kolik bylo živě narozených, počet zemřelých, kolik obyvatel se přistěhovalo a jaký počet obyvatel se vystěhoval, také kolik bylo uzavřených manželství a jaký byl počet rozvodů.

Tabulka 4 - Přehled stavu obyvatelstva

Rok	Střední stav obyvatel	Živě narození	Zemřelí	Přírůstek úbytek přirozený	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek úbytek stěhováním	Přírůstek úbytek celkový	Sňatky	Rozvody
2010	4 207	56	41	15	186	176	10	25	19	14
2011	4 061	53	27	26	152	187	-35	-9	22	19
2012	4 053	46	32	14	137	180	-43	-29	17	8
2013	4 005	53	37	16	135	156	-21	-5	22	11
2014	4 060	38	29	9	193	166	27	36	19	12
2015	4 082	48	36	12	164	185	-21	-9	12	14
2016	4 041	51	48	3	137	168	-31	-28	13	8
2017	4 038	57	41	16	177	224	-47	-31	25	12
2018	3 985	45	41	4	162	178	-16	-12	18	10
2019	3 973	40	41	-1	191	175	16	15	18	9
2020	3 920	38	46	-8	107	192	-85	-93	28	9

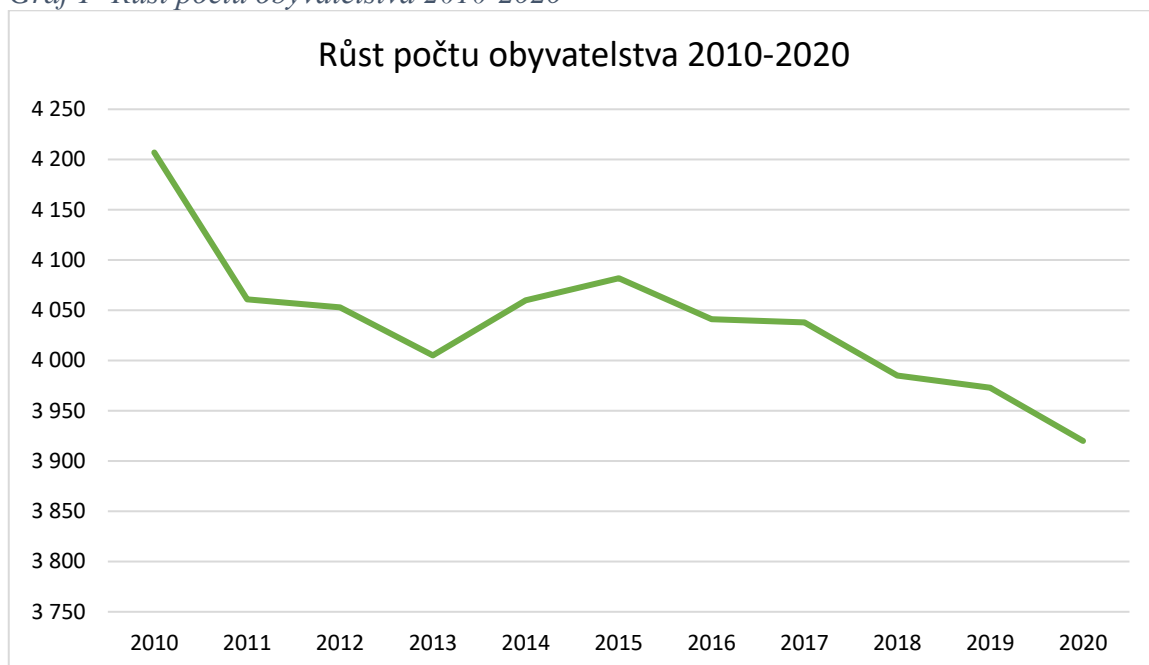
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Následující graf znázorňuje křivku růstu počtu obyvatelstva ve městě za období let 2010 až 2020. Jelikož graf vychází z dat dle tabulky č. 4, je možné vidět, že počet obyvatel v tomto čase klesá.

Další graf č. 2 znázorňuje poměr počtu přistěhovalých a vystěhovalých v letech 2010 až 2020. Kromě let 2010, 2014 a 2019, kdy byl poměrem přistěhovalých a vystěhovalých celkový přírůstek, v ostatních letech se jedná o celkový úbytek obyvatel.

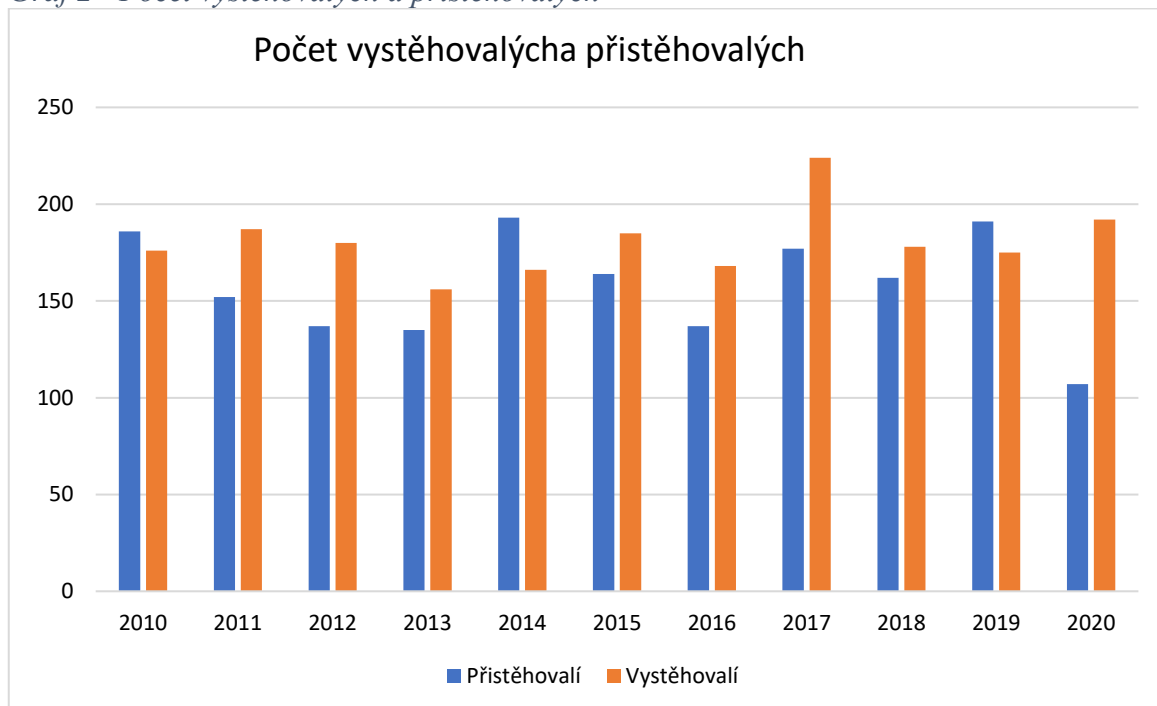
Poslední graf č. 3 ukazuje poměr počtu živě narozených a zemřelých. Zde je možné vidět, že pokud v období let 2010-2018 šlo o celkový přírůstek, tak poslední dva roky 2019-2020 zaznamenaly celkový úbytek obyvatel.

Graf 1- Růst počtu obyvatelstva 2010-2020

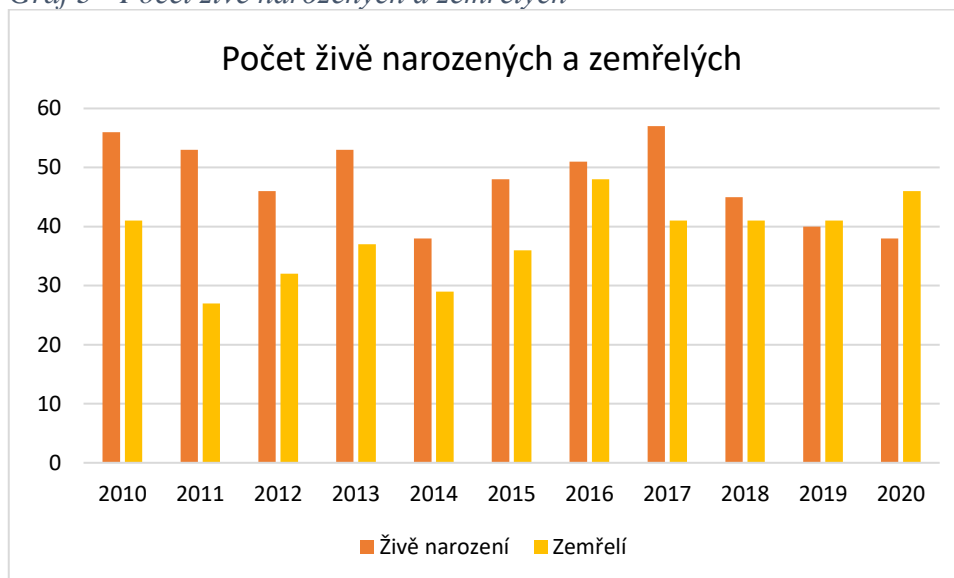
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Graf 2 - Počet vystěhovalých a přistěhovalých

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Graf 3 - Počet živě narozených a zemřelých

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Věkové složení obyvatel v území vyjadřuje index stáří, tedy poměr mezi počtem obyvatel ve věku 65 a více let a počtem obyvatel ve věku 0–14 let, který vypovídá o tom, že na daném území dochází k pomalému stárnutí obyvatelstva, za posledních deset let o 4 roky. Podrobnější stav za období 2010 až 2020 je uveden v následující tabulce.

Tabulka 5 - Počet obyvatel a věkové složení obyvatelstva města

Rok	Počet obyvatel celkem	v tom podle pohlaví		v tom ve věku (let)			Průměrný věk
		muži	ženy	0-14	15-64	65 a více	
2010	4 224	2 072	2 152	763	3 110	351	36,0
2011	4 055	1 979	2 076	686	2 981	388	37,3
2012	4 026	1 979	2 047	675	2 936	415	37,9
2013	4 021	1 974	2 047	670	2 889	462	38,3
2014	4 057	1 998	2 059	658	2 897	502	38,7
2015	4 048	1 989	2 059	665	2 830	553	39,2
2016	4 020	1 977	2 043	656	2 777	587	39,7
2017	3 989	1 966	2 023	677	2 704	608	39,9
2018	3 977	1 947	2 030	679	2 658	640	40,1
2019	3 992	1 961	2 031	668	2 654	670	40,4
2020	3 899	1 891	2 008	673	2 537	689	40,8

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

V krátkodobém horizontu, za období posledních 10 let, tj. období 2010-2020 zůstává poměr mezi věkovými skupinami obyvatelstva na stejné úrovni, ve městě se projevuje pomalé stárnutí obyvatelstva.

Aktuální data o národnostním složení obyvatel města podle posledního sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 nejsou v době zpracování dokumentu dostupné, proto se na základě rozhodnutí pracovní skupiny, nadále vychází z dat předchozího sčítání lidu, domů a bytů uskutečněného z roku 2011. Podle SLDB 2011 bylo zjištěno, že ve Stráži pod Ralskem žilo 2566 obyvatel české národnosti, 122 obyvatel slovenské národnosti, obyvatel 11 německé národnosti, 12 obyvatel polské národnosti, 18 obyvatel ukrajinské národnosti, 16 obyvatel vietnamské národnosti a 3 obyvatelé romské národnosti. 662 obyvatel nevedlo svoji národnost.

Dle webového portálu Ministerstva vnitra ČR byly zjištěny informace o celkovém počtu cizinců v obcích a městských částech, které dokládají pouze celkové součty, bez rozdělení, z kterých zemí cizinci pocházejí. Tyto informace dokládá následující přehled celkového počtu cizinců ve Stráži pod Ralskem za období 2017 až 2021. Je patrné, že od roku 2017 stoupl počet cizinců žijících ve městě, konkrétně počet cizinců s přechodným pobytem. Od roku 2017 se jejich počet zvýšil ze 106 na 170 cizinců. Tato skutečnost je daná pracovní migrací. Ve městě se nachází společnost Adient Czech Republic k.s., která zaměstnává především pracovní síly z Mongolska.

Tabulka 6 - Přehled počtu cizinců za období 2017-2021

K datu	MUŽI			ŽENY			Trvalý pobyť	Přechodný pobyť	CIZINCI CELKEM
	nad 15	do 15	Celkem	nad 15	do 15	Celkem			
k 1. 1. 2022	117	63	180	125	67	192	332	170	502
k 1. 1. 2021	170	55	225	182	60	242	318	149	467
k 1. 1. 2020	195	54	249	195	54	249	320	178	498
k 1. 1. 2019	197	50	247	182	54	236	334	149	483
k 1. 1. 2018	188	55	243	180	51	231	355	119	474
k 1. 1. 2017	176	46	222	178	55	233	349	106	455

Zdroj: vlastní zpracování, MV ČR (2022)

Spolková činnost

Spolek Šešule

Spolek Šešule vznikl se záměrem uspokojit veřejný zájem prostřednictvím práce s dětmi a mládeží. Město Stráž pod Ralskem poskytl spolku dlouhodobý pronájem budovy

bývalé Základní umělecké školy na Náměstí 5. května k využití pro volnočasové aktivity zaměřené na práci s neorganizovanou mládeží. Spolek Šešule využil spolufinancování několika projektů z finančních prostředků Evropské unie, konkrétně z Evropského sociálního fondu Operační program zaměstnanost, na zajištění zřízení dětského klubu Šešule, kterého cílem bylo zlepšení postavení osob v cílové skupině na trhu práce, což jsou rodiče dětí, které dochází na 1. stupeň ZŠ ve Stráži pod Ralskem. Cílem dětského klubu je péče a učení se dovednostem dětí a mládež, jejich vedení ke sportu, nabízení možnosti učení se v přírodě nebo rozvíjení tvořivosti těch nejmenších, což tvoří základ činnosti spolku. V současné době spolek realizuje dětský klub Šešule a Informační turistické centrum ve Stráži pod Ralskem.

Pionýrská skupina Výři

Pionýrská skupina Výři je kolektiv dětí a dospělých zastřešený organizací Pionýr a jejich historie sahá do roku 1987, kdy poprvé několik strážských dětí dobylo přilehlé lesy, louky a hřiště a od té doby se zde pravidelně setkávají. V centru jejich zájmu je hlavně turistika, příroda, tábornictví, pobyt v přírodě a sport prostřednictvím her všeho druhu (kolektivní, pro jednotlivce, logické, kreativní a jiné). Díky domovskému městu, Stráži pod Ralskem a za pomoci prostředků z EU mají k dispozici stále příjemnější zázemí.

Sportovní klub Lutra

Sportovní klub Lutra byl založen v květnu 2008 a sídlí ve Stráži pod Ralskem na adrese Pod Kaplí 494. Lutra je latinsky vydra, která je také ve znaku klubu. Prvotním záměrem bylo vytvořit zázemí pro míčové hry, orientační běh a další sporty, o které by ve Stráži mohly mít děti zájem, ale zatím nejsou organizovány. V počátcích se Sportovní klub soustředil na míčové hry, především na vybíjenou a volejbal chlapců a mužů a angažoval se v asociaci sport pro všechny. Děti se zúčastňovaly např. turnajů ve vybíjené, soutěže Medvědí stezka apod. Klub začal nově věnovat ringu. Děti se schází pravidelně vždy ve čtvrtek v místní tělocvičně nebo na hřišti a začaly se zúčastňovat oblastních soutěží v tomto sportu.

Hornicko-historický spolek pod Ralskem

Spolek se snaží o udržování hornických tradic formou účastí na pravidelných setkáních hornických spolků v ČR a zahraničí a prezentací města Stráže pod Ralskem a Libereckého kraje. Spolek pořádá také nejružnější kulturní akce pro občany města a širokou veřejnost. Za účelem záchrany a zpřístupnění hornické památky – důlního díla

Schachtenstein – kde v minulosti probíhala těžba železné rudy, spolupracuje spolek s ostatními s okolními obcemi a zainteresovanými stranami jako jsou různé neziskové organizace.

Český rybářský svaz – místní organizace

Svaz vykonává rybářské právo, zajišťuje chov, ochranu a lov ryb, ochranu životního prostředí, rozvíjí a popularizuje rybářský sport. Podílí se na mimoškolní výchově dětí a mládeže v oboru rybářství a rybářského sportu. Pořádá kulturní a sportovní akce a rybářské závody.

Spolek Jürgen Family

Spolek je dobrovolným, neziskovým společenstvím neuzavřeného počtu fyzických osob, založeném za účelem podpory talentované mládeže, kulturních a sportovních aktivit, komunitního centra, pomoci zvířatům v nouzi, zajištění technické pomoci pro místní spolky, organizace a členy spolku, spolupráce s Městským úřadem Stráže pod Ralskem a jiných volnočasových aktivit svých členů. Město Stráž pod Ralskem finančně podporuje činnost tohoto spolku.

Na kulturních a sportovních akcích realizovaných ve městě se výrazným způsobem podílí i Jednotka sboru dobrovolných hasičů a fotbalový klub Stráž pod Ralskem.

4.2.3 Hospodářství

Ekonomická situace

V rámci všech podnikatelských subjektů sídlících ve městě nejvíce převládají podniky podle převažujících činností ze stavebnictví, velkoobchodu, maloobchodu, opravy a údržby vozidel. Další větší zastoupení mají podniky z odvětví průmyslu, zemědělství, lesnictví a rybářství. Poté jsou to podniky a firmy z oblasti ubytování, stravování a pohostinství.

Z výrobního procesu stavebních a průmyslových firem vzniká vedlejší produkt jejich činnosti, průmyslový odpad, jehož likvidace je nákladná a zdlouhavá. Proto jsou tyto firmy sdruženy do dvou průmyslových oblastí města, což má pozitivní dopad na intravilán, který jejich činností není zasážen. Přes všechna opatření dochází k narušení krajinného rázu v okolí města i z důvodu zvýšené nákladní dopravy, která tyto průmyslové oblasti zásobuje. V případě Stráže pod Ralskem se jedná o obchvat, který lemují obvod města na severní straně a spojuje obě průmyslové oblasti. Nákladní doprava je tím odkloněna od centra města.

Město Stráž pod Ralskem v květnu 2021 uzavřelo smlouvu se Zásilkovnou s.r.o., na základě které byla v budově Informačního centra na Náměstí 5. května zřízena výdejna Zásilkovny. Další dvě výdejní místa Zásilkovny se nachází v prodejně Květinka v přízemí budovy Městského úřadu a v prostorách Studia Lucie, v ulici Revoluční 246.

Z hlediska odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ) je struktura podnikatelských subjektů zpracovaná v následující tabulce.

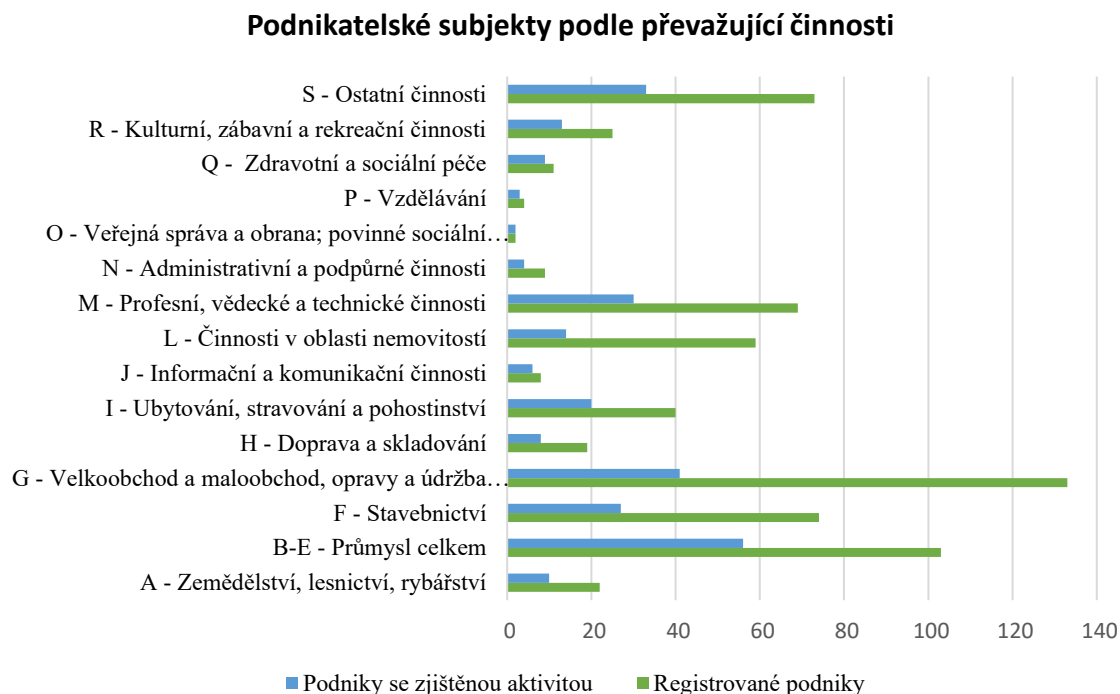
Tabulka 7 - Hospodářská činnost města stav k 31. 12. 2020

		Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Podle převážující činnosti	Celkem	674	282
	A – Zemědělství, lesnictví, rybářství	22	10
	B-E – Průmysl celkem	103	56
	F – Stavebnictví	74	27
	G – Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	133	41
	H – Doprava a skladování	19	8
	I – Ubytování, stravování a pohostinství	40	20
	J – Informační a komunikační činnosti	8	6
	L – Činnosti v oblasti nemovitostí	59	14
	M – Profesionální, vědecké a technické činnosti	69	30
	N – Administrativní a podpůrné činnosti	9	4
	O – Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	2	2
	P – Vzdělávání	4	3
	Q – Zdravotní a sociální péče	11	9
	R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	25	13
S – Ostatní činnosti	73	33	
Podle právní formy	Celkem	674	282
	Fyzické osoby	512	203
	Fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	492	187
	Fyzické osoby podnikající dle jiného než živnostenského zákona	15	13
	Zemědělství podnikatelé	2	2
	Právní osoby	162	79
	Obchodní společnosti	70	52
	akciové společnosti	2	2
Družstva	1	0	

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti k 31. 12. 2020 znázorňuje graf č. 4 dle podniků se zjištěnou aktivitou a registrované podniky.

Graf 4 - Přehled podnikatelských subjektů dle převažující činnosti

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Další tabulka, zpracovaná na základě údajů zveřejněných na stránkách Regionálního informačního servisu (RSI), informuje o počtu podnikatelských subjektů dle počtu zaměstnanců k datu 31. 12. 2020. Z tohoto přehledu je jasné, že je nejvíce podnikatelských subjektů bez zaměstnanců a velké podniky – podnikatelské subjekty s počtem zaměstnanců nad 249 jsou ve městě pouze dva.

Tabulka 8- Počet podnikatelských subjektů dle počtu zaměstnanců k 31.12 2020

Počet subjektů bez zaměstnanců	165
Počet subjektů s 1-9 zaměstnanci – mikropodniky	44
Počet subjekty s 10-49 zaměstnanci – malé podniky	9
Počet subjekty s 50-249 zaměstnanci – střední podniky	5
Počet subjekty s >249 zaměstnanci – velké podniky	2

Zdroj: vlastní zpracování, RIS (2021)

Dle stránek Kurzy.cz byl zjištěn přehled firem, rozdělených na základě odvětví, které mají sídlo ve Stráži pod Ralskem.

Tabulka 9 - Přehled firem ve městě

Odvětví	Název subjektu	Charakteristika
Průmysl, stavebnictví	B. B. TECH s.r.o.	Výroba zámků a kování
	DIAMO, státní podnik	Těžba uranových a thoriových rud
	Energetické centrum Stráž s.r.o.	Výroba a rozvod tepla a klimatizovaného vzduchu, výroba ledu
	GA PROFI PLAST s.r.o.	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví
	GA PROFI TREX, s.r.o.	Povrchová úprava a zušlechťování kovů
	Luket s.r.o.	Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
	MG STAV stavební, spol. s r.o.	Ostatní stavební instalace
	RENOKAR-CNC s.r.o.	Obrábění
	SANS PAREIL s.r.o.	Demolice a příprava staveniště
	STP plast spol. s r.o.	Výroba plastových výrobků pro stavebnictví
Výrobní služby	A Q A čerpací technika spol. s r.o.	Opravy strojů
	O P K a, společnost s r.o.	Výroba radiátorů a kotlů k ústřednímu topení
	Viktoriya Trade s.r.o.	Truhlářské práce
Nevýrobní služby	"GOLD – M, s.r.o."	Výroba lékařských a dentálních nástrojů a potřeb
	ACCOUNT SERVICE s.r.o.	Účetnické a auditorské činnosti; daňové poradenství
	ADAVE – POHÁRY, MEDAILE s.r.o.	Maloobchod se sportovním vybavením
	AMB s.r.o.	Pronájem a leasing ostatních strojů, zařízení a výrobků j. n.
	BESTCOMP, s.r.o.	Maloobchod v nesespecializovaných prodejnách
	Besuto, s.r.o.	Účetnické a auditorské činnosti; daňové poradenství
	BLOOD, v.o.s.	Ostatní činnosti související se zdravotní péčí
	Bogran LTD. - branch Czech Republic	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti
	BONAP s.r.o.	Ostatní maloobchod s novým zbožím ve specializovaných prodejnách
	C.S.I. - ČSFR, spol. s r.o.	Velkoobchod s výrobky převážně pro domácnost

CEEK, a.s.	Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení
Clean Plast s.r.o.	Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných
ESANTI s.r.o.	Správa vlastních nebo pronajatých nemovitostí s bytovými prostory
GA PROFI majetková s.r.o.	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti
GA real estate s.r.o.	Pronájem a správa vlastních nebo pronajatých nemovitostí
GAMBIT LM, s.r.o.	Účetnické a auditorské činnosti; daňové poradenství
Hlaváček Boats CZ s.r.o.	Maloobchod v nesespecializovaných prodejnách
J.A.Z. CS, s.r.o.	Maloobchod v nesespecializovaných prodejnách
JITO – M, s.r.o.	Stravování v restauracích, u stánků a v mobilních zařízeních
JUWA-M s.r.o.	Ostatní činnosti související se zdravotní péčí j. n.
L&K STAR s.r.o.	Maloobchod s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků v nesespecializovaných prodejnách
L.K.T. s.r.o.	Zprostředkování nesespecializovaného velkoobchodu a nesespecializovaný velkoobchod v zastoupení
LentiKat's a.s.	Výzkum a vývoj v oblasti biotechnologie
M&P STAR s.r.o.	Maloobchod v nesespecializovaných prodejnách
MALLEBA, s.r.o.	Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení
MemBrain s.r.o.	Výzkum a vývoj v oblasti jiných přírodních věd
OMA CZ, a.s.	Velkoobchod s kapalnými palivy a příbuznými výrobky
PANDA SPORT, příspěvková organizace	Provozování sportovních zařízení
R A L B U D, spol. s r.o.	Maloobchod s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků v nesespecializovaných prodejnách

	REKUPLAST s.r.o.	Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných
	SPOS spol. s r.o.	Maloobchod s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků v nesespecializovaných prodejnách
	TANOX spol. s r.o.	Ostatní maloobchod v nesespecializovaných prodejnách
	TOŠIKO v.o.s.	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti
	VOLMO, s.r.o.	Maloobchod v nesespecializovaných prodejnách
	Wake sport s. r. o.	Provozování sportovních zařízení

Zdroj: vlastní zpracování, Kurzy.cz (2022)

Ostatní služby – cestovní ruch, ubytování a stravování

Město se po letech uranové těžby zaměřilo na rozvoj cestovního ruchu. Z tohoto důvodu bylo městem zřízené informační centrum, které se nachází na Náměstí 5. května, v budově městského muzea. Infocentrum poskytuje informace o městě a okolí, pomáhá vyhledat pro návštěvníky informace týkající se cestovního ruchu, jako jsou nabídky ubytování, stravování a možnosti pěší či cyklistické turistiky a výletů do okolí. Vyhledávání těchto informací je možné také na jeho webových stránkách.

Stráž pod Ralskem se chlubí řadou příležitostí sportovního a turistického využití i kulturních památek. Územím města prochází významná turistická stezka, vedoucí z Ještědského hřbetu přes Osečnou, Hamerský Špičák po jižním břehu Hamerského rybníka a vodní nádrže Stráž pod Ralskem do centra města a dále přes Noviny pod Ralskem a vrchol Ralska do Mimoně, odtud přes Brennou a Žizníkov na Českou Lípou. Městem prochází také mezinárodní cyklotrasa č. 241 a je nástupní stanicí turistům a cyklistům do tzv. Cykloráje Podralsko. Vzhledem k rekreačnímu potenciálu města a snaze zaměřit se na cestovní ruch je potřebné podporovat rekonstrukci a novou výstavbu turistických a naučných tras, cyklotras a cyklostezek. V plánu města je vybudovat cyklistickou stezku klidovou zónou na základě zpracované koncepce Klidová zóna města.

Z podkladů Městského úřadu ve Stráži pod Ralskem byl zpracován přehled ubytovacích zařízení ve městě.

Tabulka 10- Ubytovací zařízení ve Stráži pod Ralskem

Název	Adresa	Počet pokojů/ chatek	Počet lůžek	Typy pokojů/chatek
Rekreační zóna "Jezerní údolí", Hotel URAN	Revoluční 196	18	47	dvoulůžkové, třílůžkové, čtyřlůžkové, možnost stanování
Penzion Vítězství	Revoluční 246	10	40	dvoulůžkové až pětilůžkové
Chatová osada URAN	Revoluční 202	8	32	čtyřlůžkové chatky
chatky u sportovní haly SUOMI	Máchova 203	6	24	čtyřlůžkové, možnost stanování
Klubovna Šešule	Náměstí 5. května	6	30	turistické ubytování
Velká chata Soví vrch	Pod Kaplí 484	1	15	turistické ubytování
Malá chata Soví vrch	Pod Kaplí 494	1	6	turistické ubytování

Zdroj: vlastní zpracování, MěÚ Stráž pod Ralskem (2022)

Ve Stráži pod Ralskem se podle evidence registrovaných stravovacích zařízení nacházejí restaurace a pohostinství nabízející následující služby:

Restaurace Laguna – menší útulná restaurace nacházející se v budově kulturního domu s pestrou nabídkou jídel včetně nabídky několika druhů pizz. Kromě nabídky stravování, je možné si zde zajistit catering na firemní nebo soukromé večírky, svatby a jiné akce.

Restaurace U Jezera – se nachází v přízemí budovy kulturního domu, naleznete zde nabídku poledního menu a minutkových jídel. Díky přilehlému společenskému sálu umožňuje restaurace stravování větších skupin v počtu až 300 osob.

Restaurace Sportovní hala – je součástí sportovní haly a hlavní její nabídkou je občerstvení pro návštěvníky tenisových kurtů a sportovní haly. Součástí je venkovní terasa a zahrada s možností grilování. Kapacita je maximálně 40 osob.

Restaurace URAN – najdete ji na břehu vodního díla Horka, kde je možné si vybrat z denní nabídky a minutkových jídel. Restaurace také nabízí rozvoz jídel po městě a v blízkém okolí. V létě a v případě hezkého počasí je možné využít venkovní posezení s možností grilování a s dětským koutkem.

Pizza a kebab Stráž pod Ralskem – jedná se o provoz rychlého občerstvení s nabídkou pizzy, kebabu, točené zmrzliny a možností rozvozu jídla ve městě a blízkém okolí.

Pizza Bohemica – nachází se v budově Městského úřadu a jedná se o italskou pizzerie v českých barvách s nabídkou rozvozu pizzy ve městě a blízkém okolí.

Pivnice U Krále Jiřího – tradiční česká hospůdka nabízející kromě točeného piva a jiných druhů alkoholických a nealkoholických nápojů také tradiční českou kuchyni.

Sport bar Rokáč – klasický sportovní bar s příjemným posezením s nabídkou různých druhů alkoholických a nealkoholických nápojů a s nabídkou pizzy.

Hospůdka U Komína – menší česká hospůdka s točeným pivem a nabídkou drobného občerstvení k pivu nacházející se na sídlišti v Mimoňské ulici.

Hospůdka Florenc – v areálu autobusového nádraží najdete malou hospodu, která nabízí návštěvníkům zázemí v případě čekání na autobusové spojení, možnost nabídky alkoholických a nealkoholických nápojů a menšího občerstvení.

Kebab – Pizza & BAR – nově zrekonstruovaná restaurace s nabídkou kebabu, pizzy a s možností posezení, která se nachází v Mimoňské ulici.

Ve městě se nachází, jak je výše uvedeno, několik ubytovacích lokalit a restaurací, ale bohužel je to nedostatečné jak pro samotné obyvatele města, tak i celkově pro rozvoj cestovního ruchu a funkci města jako rekreačního střediska.

Trh práce

Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Tento ukazatel nahradil míru nezaměstnaných osob v roce 2013. Od toho roku jsou data zobrazována pouze podle podílu nezaměstnaných osob. Podíl nezaměstnanosti se mezi roky 2009 až 2010 držel nad 7 %. V letech 2011 až 2013 nad 6 %. Od roku 2013 podíl nezaměstnanosti klesá. Podíl nezaměstnanosti v období let 2016 až 2021 je pod 3 %. Nejnižší zjištěná míra nezaměstnanost byla zaznamenána k 31. 12. 2018 a to 1,04 %. Přehled vývoje nezaměstnanosti za období let 2016 až 2021 zobrazuje následující tabulka a grafy zobrazující přehled celkového počtu nezaměstnaných osob a celkového podílu nezaměstnanosti v období 2016 až 2021.

Tabulka 11 - Vývoj nezaměstnanosti za období 2016-2021

Stav ke dni	Celkový počet nezaměstnaných osob	z toho počet mužů	z toho počet žen	Celkový podíl nezaměstnanosti
k 31. 12. 2016	61	33	28	2,20 %
k 31. 12. 2017	44	17	27	1,58 %
k 31. 12. 2018	28	15	13	1,04 %
k 31. 12. 2019	38	17	21	1,43 %
k 31. 12. 2020	75	32	43	2,83 %
k 31. 12. 2021	49	21	28	1,93 %

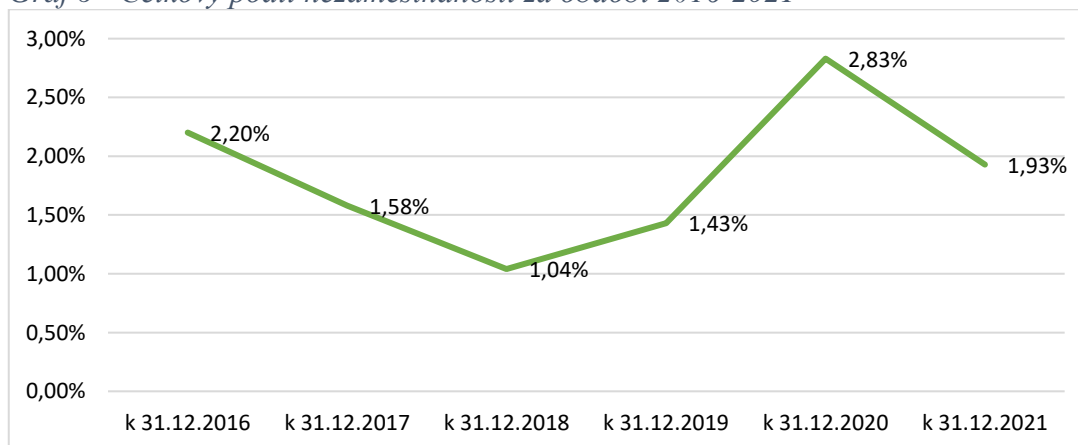
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Graf 5 - Celkový počet nezaměstnaných osob 2016-2021

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Graf 6 - Celkový podíl nezaměstnanosti za období 2016-2021

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Aktuální data podle posledního SLDB, tj. ke konci roku 2020, v oblasti počtu ekonomicky aktivních obyvatel v době aktualizace dokumentu nebylo ČSÚ ještě zveřejněno. Proto na základě rozhodnutí pracovní skupiny jsou použity údaje platné dle

SLDB z roku 2011. To znamená, že v roce 2011 žilo v obci 2355 ekonomicky aktivních obyvatel. Z toho 2141 osob bylo zaměstnaných nebo samostatně výdělečně činných, 214 bylo nezaměstnaných. V obci žilo 553 studentů a učňů a 627 seniorů.

Největším podnikem ve městě Stráž pod Ralskem zaměstnávajícím nejvíce zaměstnanců je státní podnik DIAMO, který ke konci roku 2020 zaměstnával 2 238 pracovníků. Státní podnik DIAMO se zabývá realizací zahlazování následků hornické činnosti po těžbě uranu, rud a části uhelného hornictví v České republice. Zahlazování následků hornické činnosti je v souladu se státní politikou postupného zlepšení kvality životního prostředí a odstraňování starých environmentálních zátěží financováno státem. Mezi další větší zaměstnavatele patří věznice Stráž pod Ralskem a společnost Adient Czech Republic k. s.

4.2.4 Infrastruktura

Technická infrastruktura

Technická infrastruktura je definována podle § 1 odst. m.) zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů jako součást veřejné infrastruktury. Tento pojem vymezuje jako vedení a stavby a s nimi provozně související zařízení technického vybavení, například vodovody, vodojemy, kanalizace, čistírny odpadních vod, stavby ke snižování ohrožení území živelnými nebo jinými pohromami, stavby a zařízení pro nakládání s odpady, trafostanice, energetické vedení, komunikační vedení veřejné komunikační sítě a elektronické komunikační zařízení veřejné komunikační sítě, produktovody a zásobníky plynu.

Území města je zásobováno elektrickou energií za pomoci tří vedení velmi vysokého napětí. První vedení je pod označením V451 Babylon – Bezděčín o napěťové hladině 400kV, druhé vedení s označením V210 Chotějovice – Bezděčín, o napěťové hladině 220kV a třetí vedení pod označením V150 Hamr – Noviny pod Ralskem o napěťové hladině 110kV.

Veřejné osvětlení města tvoří soustava veřejného osvětlení (VO), která obsahuje 585 ks světelných bodů různého typu na stožárech (ocelových, pozinkovaných, betonových a speciálních – historizujících), dále 16 ks hlavních rozvaděčů VO, podzemní vedení VO délky 18,206 km a vrchní vedení v délce cca 554 m. Osazená svítidla na stožárech VO jsou typu: OCP-70R-PC/II 70 W, ASTRA 1 70 W, ASTRA 1 150 W, RS OP 70 W, ELM JPC

70, LUNA 70 W, IVC 70 W, IVC 150 W, MYRA 150 W, MYRA 70 W, Lampione 70 W a Malaga 70 W. V průběhu let 2018 až 2021 proběhla postupná výměna světelných bodů veřejného osvětlení v ulicích Borová, Energetiků, Jižní, AB DIAMO a u zahradní kolonie. Město má uzavřenou smlouvu na správu a údržbu veřejného osvětlení s firmou ELTODO-CITELUM, s.r.o. Praha.

Město Stráž pod Ralskem je zásobováno pitnou vodou ze skupinového vodovodu Hamr – Stráž p. R. – Dubnice – Noviny. Přivaděč do Stráže pod Ralskem přímo napájí vyšší tlakové pásmo vodovodu a zároveň přivádí vodu do dvou vodojemů pro nižší tlakové pásmo. Ze Stráže pod Ralskem vede potrubí vyššího tlakového pásma do obce Noviny pod Ralskem.

Město není plynofikováno. Západně od obce prochází vysokotlaký plynovod DN 500 Hospozín – Liberec. O plynofikaci obce se z důvodu vysoké a nadále rostoucí ceny plynu neuvažuje. V současné době je město centrálně zásobováno teplem ze státního podniku DIAMO. Tepelným zdrojem je výtopna v areálu těžby a úpravy uranu (TÚU). Výstupním teplotním médiem je středotlaká přehřátá pára o tlaku 1,35 MPa a teplotě 250 °C. Provozním palivem ve výtopně je těžký topný olej. Výtopna má tři kotlové jednotky o celkovém výkonu 42,966 MW. Horkovod Stráž zásobuje tepelnou energií město Stráž pod Ralskem. Celkově je vytápěno přibližně 1300 bytů, provozní a administrativní objekty, budova plaveckého bazénu, mateřská a základní škola, budova městského úřadu a polikliniky, věznice a objekty občanské vybavenosti. Tepelná energie z horké vody je v předávacích stanicích v jednotlivých bytových domech převáděna pro ohřev topné a teplé užitkové vody. Z kotelny jsou dále vyvedeny i 3 parovody, které teplem zásobují objekty areálů dolu chemické těžby, tzv. pomocných provozů a vybrané provozní a kancelářské objekty. Teplovod pak slouží k vytápění objektů technické úpravy uranu. V souladu s § 88 zákona č. 458/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů má odštěpný TÚU zpracován Havarijní plán tepelné soustavy Stráž pod Ralskem, který řeší stavy nouze ve smyslu § 3 vyhlášky Ministerstva průmyslu a obchodu ČR č. 225/2001 Sb. Účelem tohoto plánu je stanovení postupu při předcházení, vzniku a odstraňování následku stavu nouze a obnovení dodávek tepelné energie z výtopny Stráž pod Ralskem. Havarijní plán je závazný pro všechny zaměstnance o. z. TÚU a pro smluvní odběratele tepelné energie z výtopny Stráž pod Ralskem.

Další důležitou technickou infrastrukturou je soustava městské kanalizační sítě, kterou má město vybudovanou a odpadní vody z města jsou čištěny v mechanicko-biologické čistírně odpadních vod umístěné jihozápadně od města. Do této čistírny jsou svedeny i odpadní vody z obce Hamr na Jezeře.

Svoz a likvidace komunálního odpadu a bioodpadu na území města Stráž pod Ralskem je zajištěn společností COMPAG CZ s.r.o. Město provozuje sběrný dvůr a na frekventovaných místech města, především v oblastech sídlišť, jsou umístěny kontejnery pro tříděný odpad a textil. V budově polikliniky je umístěna nádoba pro zpětný odběr vyřazených elektrických zařízení Elektrowin. V platnosti je obecně závazná vyhláška č. 2/2021 o stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů na území města Stráž pod Ralskem, která upravuje třídění složek komunálního odpadu. Druhou platnou obecně závaznou vyhláškou v oblasti odpadového hospodářství je OZV č. 1/2021 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, která řeší výši a způsob placení souvisejících služeb. Poplatek za odpady je ve městě stanoven na částku 600,- Kč za poplatníka s účinností od 1. 1. 2022.

Stráž pod Ralskem je pokryta pevnou telefonní sítí s dostatečně kvalitním signálem. Míra telefonizace je vysoká. Signál mobilních operátorů na šestistupňové škále byl hodnocen druhým nejlepším stupněm. Televizní vysílání je zajištěno základními televizními vysílači: Liberec – Ještěd (ČT1 – 31. kanál, ČT2 – 43. kanál, Nova – 8. kanál, Prima – 60. kanál) a Ústí n. L. – Buková Hora (ČT1 – 33. kanál, ČT2 – 50. kanál, Nova – 12. kanál). Vysílání rozhlasu je zajišťováno vysílači umístěnými na radiokomunikačních střediscích RKS: RKS Liberec – Ještěd, RKS Ústí n. L. – Buková hora, RKS Mělník, RKS Mnichovo Hradiště, RKS Praha – Cukrák a RKS Praha – město (TV věž na Žižkově). Ve městě rovněž existuje možnost příjmu kabelové televize s programovou nabídkou radiostanic FM a dalších 15 volitelných televizních programů. Velkého rozmachu se dočkala společnost NEJ CZ a.s. se sídlem v České Lípě, která odkoupila původního poskytovatele internetových služeb společnost Ralskonet. Společnost NEJ CZ a.s. nabízí připojení k vysokorychlostnímu internetu prostřednictvím optických vláken, mikrovlnou technologií i Wifi. V nabídce má službu sledování televize přes internetový protokol, která umožňuje sledování televizních kanálů přes internet. Svým uživatelům nabízejí několik programových balíčků, které uspokojí jak spořivé jedince, tak i náročnější zákazníky.

Dopravní infrastruktura

Součástí veřejné infrastruktury dle stavebního zákona je dopravní infrastruktura. Pojem dopravní infrastruktura definuje stavební zákon jako stavby pozemních komunikací, drah, vodních cest, letišť a s nimi souvisejících zařízení.

Základní pozemní komunikace v území města a jeho zázemí tvoří páteřní tahy silnic II/270 (Jablonné v Podještědí – Mimoň – Doksy – Dubá) a II/278 (křižovatka Luhov – Stráž pod Ralskem – Osečná – Český Dub – Hodkovice nad Mohelkou) a doplňkové trasy silnic III. třídy, které dopravně propojují okolní obce a sídla. Pro napojení na síť silnic I. třídy jsou důležité i silniční tahy II/268 (Nový Bor – Zákupy – Mimoň – Kuřivody – Mnichovo Hradiště), II/262 (Zákupy – Česká Lípa) a II/592 (Osečná – Chrastava). Silnice III. třídy mají v řešeném území obslužný význam propojený se zpřístupněním okolních sídel a obcí mezi silnicemi vyšších tříd.

V průběhu let 2019 až 2021 postupně probíhala rekonstrukce parkovacích ploch ve městě. Na základě zpracované koncepční studie řešení parkovacích ploch pro automobily ve městě z dubna 2019 bude postupně docházet k dalším úpravám, rekonstrukcím a také k navýšení parkovacích ploch u panelových domů města.

Město Stráž pod Ralskem, jak je zmíněno v charakteristice cestovního ruchu, je součástí cyklistických cest. Územím města prochází mezinárodní cyklotrasa č. 241 (SRN) – Petrovice – Lvová – Janovice v Podještědí – Dubnice – Stráž pod Ralskem – Noviny pod Ralskem – Mimoň – Ploučnice – Jabloneček – Mukařov (směr Mnichovo Hradiště). Na tuto trasu navazuje významná nadregionální cyklotrasa č. 3007 vedoucí z vrcholu Ještědu přes Křižany, Osečnou, Hamr na Jezeře do Stráže pod Ralskem, dále v souběhu s trasou č. 241 do Novin pod Ralskem, odtud přes Velký Grunov, Brniště, Lindavu a Cvikov až na sedlo Nová Huť a Tolštejn. Na tyto trasy navazuje síť místních cyklotras. Městem prochází „Zelená cyklomagistrála Ploučnice“. Stráž pod Ralskem společně se sousedním Hamrem na Jezeře tvoří významný nástupní bod do oblíbené cykloturistické destinace v prostoru bývalého vojenského cvičového prostoru Ralsko.

K dopravní infrastruktuře se řadí také pěší doprava. Hlavní pěší trasa směřuje centrem města, dále vede od autobusového nádraží přes historické náměstí ke kostelu a souběžně s Revoluční ulicí pokračuje dále kolem školy, sportovního areálu ke kulturnímu domu a dále až k pláži u vodní nádrže Horka. Na tuto hlavní trasu navazují další pěší trasy vedené k objektům občanské vybavenosti a do obytné zóny města. Stráží pod Ralskem

prochází významná turistická stezka, vedoucí z Ještědského hřbetu přes Osečnou, Hamerský Špičák po jižním břehu Hamerského rybníka a vodní nádrže Horka do centra města a dále přes Noviny pod Ralskem a vrchol Ralska do Mimoně, odtud přes Brennou a Žizníkov na Českou Lípu.

Poslední důležitou složkou dopravní infrastruktury jsou místní komunikace. Hlavní silniční tepnou ve městě je komunikace procházející ulicí Ploučnickou od autobusového nádraží. Tato dál přechází Revoluční ulicí kolem náměstí, budovy polikliniky, kde sídlí i městský úřad a napojuje se na ulici Máchovu, která vede podél kulturního domu, a nakonec se stáčí k vodní nádrži Horka. Tato komunikace pokračuje až do průmyslové oblasti a dál směrem do Hamru na Jezeře. Na hlavní tepnu navazují menší městské komunikace, které přivádějí osobní automobily k bytovým domům v intravilánu. V současné době je větší část městské silniční sítě ve vyhovujícím stavu. V předchozím období 2018–2020 proběhla rekonstrukce místních komunikací a chodníků. V roce 2018 byla otevřena nová okružní křižovatka na příjezdu do města, která byla financována městem a dotací z Integrovaného regionálního programu a investorem této investiční akce byl Liberecký kraj. Křižovatka pomohla ke zvýšení bezpečnosti provozu a zpomalení dopravy v tomto úseku. Při této příležitosti došlo i k opravě mostu přes řeku Ploučnici. Kromě toho se opravila místní komunikace a došlo k výstavbě chodníků a stezky pro pěší a cyklisty.

Ve Stráži pod Ralskem není možnost využití železniční dopravy. Město je celkem dostatečně obsluhováno autobusovými linkami, které jsou vedeny zejména ze směrů od České Lípy, Mimoně, Jablonného v Podještědí, Liberce (přes Osečnou) a Českého Dubu. Na území obce je 8 zastávek místních a 2 zastávky dálkových autobusových linek. Autobusové nádraží ve Stráži pod Ralskem je situováno v ulici Ploučnické při výjezdu z města. V současné době je autobusové nádraží z velké části nevyužité. Město plánuje rozsáhlou rekonstrukci autobusového nádraží s využitím této plochy i pro výstavbu nákupního centra s rozšířenou nabídkou obchodů a služeb.

4.2.5 Občanská vybavenost

Bytový a domovní fond

V době zpracování aktualizace programu rozvoje města nejsou dostupná data z oblasti bydlení dle posledního sčítání lidu, bytů a domů v roce 2021. Na základě rozhodnutí pracovní skupiny jsou nadále zveřejněna data o počtu bytů a domů dle SLDB z roku 2011.

Domovní fond v roce 2011 tvořilo 236 domů, z toho bylo 223 obydlených a 13 neobydlených. Aktuálně dostupné informace jsou, co se týká počtu dokončených bytů v rodinných domech. Od roku 2016 do roku 2020 bylo dokončených 23 bytů v rodinných domech. Další aktuální informací je stav počtu bytových jednotek v majetku města. Data jsou aktualizovaná dle dostupné evidence Městského úřadu Stráž pod Ralskem. Město má k 30. 6. 2021 ve svém majetku 226 bytových jednotek (z toho 187 bytových jednotek ve vlastních bytových domech a 39 bytových jednotek v společném vlastnictví jednotek). Město investovalo finanční prostředky do obnovy bytového fondu, především do zateplení domů, výplně otvorů, rekonstrukcí stoupaček teplé a studené vody, rekonstrukcí balkonů a do servisů výtahů. Město i v budoucnu plánuje následnou péči a modernizaci a vyčleňuje na tyto opravy dostatečné finanční prostředky v rozpočtu své hospodářské činnosti.

Školství a vzdělávání

Mateřská škola se nachází uprostřed města Stráže pod Ralskem a je šestitřídní s kapacitou 150 dětí. Děti jsou zařazovány do tříd dle věku do počtu 24. Pro děti docházející v posledním roce předškolní docházky a děti s odkladem školní docházky byly ve třídách vytvořeny pracovní skupiny, které se systematicky připravují na vstup do základní školy. Třídy jsou tvořeny ze dvou částí: pracovny neboli jídelny a herny, která je také prostorem pro spaní dětí. Velkou předností mateřské školy je nová tělocvična, která je využívána kromě dětí z MŠ i na cvičení maminek s dětmi.

K budově patří školní zahrada vybavená pískovištěm a dětskými herními prvky. Vybavení školní zahrady je postupně obměňováno a modernizováno dle finančních možností. Mateřská škola nemá vlastní kuchyni. Stravování je zajištěno ze školní jídelny Základní školy ve Stráži pod Ralskem.

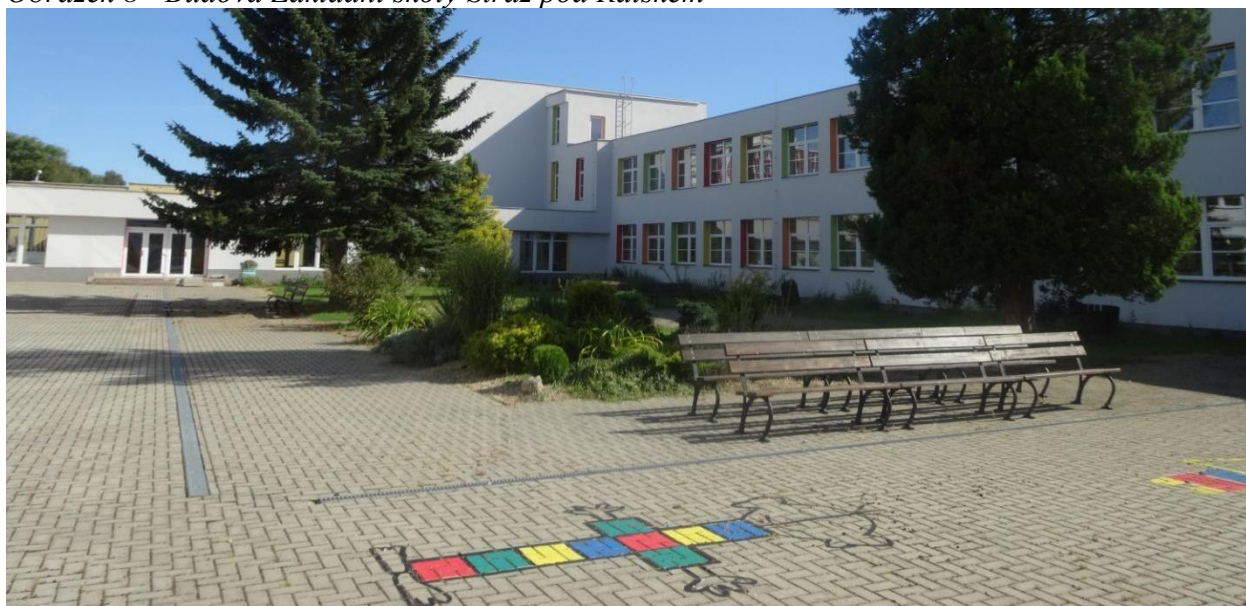
Obrázek 7- Budova Mateřské školy Stráž pod Ralskem

Zdroj: Stráž pod Ralskem (2022)

Základní škola je umístěna v ulici Pionýrů 141 přímo naproti MŠ. ZŠ ve Stráži pod Ralskem je školou úplnou s 1. – 9. ročníkem a disponuje s celkovou kapacitou 850 míst. Poskytuje vzdělání podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „Škola tolerance a vzájemného porozumění“. Budova školy je pavilónová, plně průchozí a prošla rozsáhlou rekonstrukcí, při které bylo provedeno zateplení a úprava vnitřních dispozic pro snížení energetické náročnosti. Rekonstrukce byla spolufinancována ze SFŽP z Operačního programu Životní prostředí. Škola je vnitřním prostorem propojena s budovou plaveckého bazénu, který poskytuje zázemí pro hodiny tělesné výchovy a plaveckého výcviku. Součástí ZŠ je i školní jídelna, která zajišťuje stravování žákům a dětem z MŠ. V budově školy má v pronájmu učebny Základní umělecká škola Václava Snítily v Míloni. V roce 2018 byl realizován projekt „Jazyková učebna ZŠ Stráž pod Ralskem“, který byl spolufinancován Evropskou unií a Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, kdy vznikla moderní specializovaná učebna pro výuku cizích jazyků pro 24 žáků a jednoho lektora a vybudování bezbariérového sociálního zařízení pro hendikepované děti. ZŠ má v plánu postupně, dle finančních možností, modernizovat odborné učebny pro své žáky v rámci zvyšování úrovně vzdělávání.

Obrázek 8 - Budova Základní školy Stráž pod Ralskem

Zdroj: Stráž pod Ralskem (2022)

Dalším vzdělávacím zařízením je **Akademie vězeňské služby ČR**. Je samostatnou organizační jednotkou Vězeňské služby ČR se statutem rezortního vzdělávacího zařízení s celorepublikovou působností, která zajišťuje příslušníkům a zaměstnancům všech ostatních organizačních jednotek z celé České republiky základní kvalifikaci nezbytnou pro

výkon jejich pracovních a služebních povinností a během celého profesního života umožňuje další rozvoj odborných kompetencí. Plní úkol bezprostředního poskytovatele vzdělávání v oblasti mezioborové a meziresortní spolupráce. Podílí se na rozvoji vědecké a výzkumné činnosti v oblasti penologie a penitenciaristiky. Ročně proškolí Akademie Vězeňské služby ČR až 4000 studentů a příslušníků vězeňské služby.

Ve městě má sídlo také mezinárodní školicí středisko **World Nuclear University** – School of Uranium Production (WNU SUP), které bylo založeno v roce 2006 a je provozováno státním podnikem DIAMO pod patronací World Nuclear University v Londýně ve spolupráci s mezinárodními jadernými organizacemi OECD/NEA a IAEA. Mezinárodní školicí středisko rozvíjí a prezentuje výukové programy zaměřené na profesní trénink ve všech aspektech produkce uranu, tj. od průzkumu ložisek, těžby různými dobývacími metodami přes úpravu uranových rud, ochranu životního prostředí a zdraví pracovníků, až po zahlazování následků po těžbách. Od svého vzniku se Mezinárodní středisko stalo světově známým profesionálním tréninkovým centrem.

Zdravotnictví

Ve Stráži pod Ralskem se nachází poliklinika v ulici Revoluční 164. V budově polikliniky mají své ordinace tři praktičtí lékaři pro dospělé, dětský lékař, chirurgie, mamologická poradna, urologie, ortopedie, rentgen, oční, ušní, nosní lékař, interna a nefrologie, gynekologie, čtyři zubní lékaři, rehabilitace a odběrové místo laboratoře AeskuLab a.s. V porovnání s minulostí se počet lékařů snížil a za mnohými speciality musí obyvatelé města dojíždět do větších měst jako je Česká Lípa nebo Liberec.

Sociální péče

Sociální péče pro obyvatelé Stráže pod Ralskem je zajišťována formou poskytování pečovatelských ambulantních a terénních služeb. Dům pro seniory se zvláštním režimem Pampeliška, o.p.s. je pobytová forma poskytování služeb sociální péče. Dále město nabízí svým občanům a občanům z blízkého okolí byty zvláštního určení v domě s pečovatelskou službou pro občany ve věku od 65 let, kteří potřebují podporu a pomoc při péči o vlastní osobu i o svoji domácnost. V domě s pečovatelskou službou se nachází celkem 24 bytů, z toho jsou 4 bezbariérové, tři byty jsou určeny pro manželské páry nebo dvojice. V případě nutnosti je zajištěna zdravotní a asistenční služba buď prostřednictvím pečovatelské služby

nebo přímo praktickým obvodním lékařem. Pro pečovatelskou službu bude zakoupen elektromobil za finančního přispění nadace Syner Liberec. Město přispívá organizacím, které působí v sociální oblasti na území města. Jedná se o tyto organizace:

- Centrum LIRA, z. ú. Liberec pro podporu rodiny a dítěte,
- organizace Most k naději, která se zaměřuje na tzv. drogový terén, jelikož ve městě je rozšířené užívání marihuany a pervitinu,
- Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje o.p.s., Česká Lípa, které poskytuje pomoc seniorům a zdravotně hendikepovaným obyvatelům již od 3 let.

Město Stráž pod Ralskem čerpá v oblasti zajištění sociální péče dotace z Libereckého kraje a má platný Komunitní plán sociálních služeb, který je zveřejněn na webových stránkách města.

Kultura a kulturní akce

Nejvýznamnějším a zároveň jediným kulturním zařízením města je kulturní dům U Jezera. Má k dispozici kinosál, označovaný jako kongresový sál s pódium, velký společenský sál propojený s restaurací, malý sál, salonek a 2 učebny. Kinosál je z dlouhodobého hlediska nevyužíván s výjimkou občanských divadelních představení. Rozhodně však není potenciál tohoto zařízení maximálně využitý. Co se týká kulturních akcí ve městě, za zmínku stojí Vartenberské letní slavnosti, Piknik fest, Oslava Dne dětí, Loučení s prázdninami či Putování za pohádkou. Ve městě se konají rovněž divadelní představení, hudební vystoupení, akce pro děti, dětské dny, besídky, dále plesy, maškarní bály. Ve městě jako Stráž pod Ralskem, co se týká jeho velikosti, je kulturních a společenských akcí velice málo. Této situaci nepomohla ani pandemie COVID 19, která naši společnost sužuje od začátku roku 2019. Po zlepšení této situace má město v plánu ve prospěch všech občanů, kteří si zaslouží více kulturního a společenského vyžití a příležitostí k duševnímu rozvoji, rozšířit nabídku akcí.

Kulturní a historické památky a zajímavosti

Město se může po právu chlubit dostatkem kulturních, a především zajímavých historických památek.

Historie **kostela sv. Zikmunda** sahá do 2. poloviny 14. století (první písemný doklad o existenci stavby je z roku 1363). Známější byla jeho renesanční podoba, současnou barokní tvář získal přestavbou z let 1772–1779 dle projektu Jana Josefa Kunze. Kostel byl celá desetiletí v čase komunistické moci neudržován, sloužil jako skladiště a chátal. Původně

bohaté zařízení interiéru bylo částečně uschováno do depozitáře kostela sv. Zdislavy v Jablonném v Podještědí. Určité součásti výzdoby zmizely navždy, například oltářní obraz Adorace svatého Zikmunda od mistra Pannicha z 18. století. Malba rozměrného plátna vysokého přes čtyři metry byla vyříznutá z rámu a odcizena. Zajímavé jsou dochované fresky z období „socialistického realismu“ na dělicí zdi mezi hlavní lodí a původní kaplí. V rámci církevní stavby se jedná o raritu.

Morový sloup je dominantou náměstí, které je protáhlého až obdélníkového tvaru. Byl postaven roku 1682 a to na počest vyhnutí se morové epidemii roku 1680. Roku 1682 byla postavena socha Panny Marie, která byla později doplněna sochou sv. Jana Nepomuckého, sv. Floriánem, sv. Šebestiánem a sv. Prokopem. V roce 2019 proběhlo restaurování sloupu se sochou Panny Marie, které bylo spolufinancování Ministerstvem kultury v rámci Programu obnovy kulturních památek. Další část restaurování morového sloupu včetně soch proběhlo v roce 2020 a následná etapa restaurátorských prací je již v plánu investic.

Kaple sv. Jana Nepomuckého byla postavena roku 1722. V roce 2009 bylo provedeno komplexní restaurování vnější fasády kaple a restaurování vstupních kovaných dvoukřídlých dveří, včetně obnovy vstupního schodiště. V roce 2016 došlo také k rekonstrukci Božího hrobu na zámeckém vrchu a k obnově dřevěného kříže nad hrobem.

Zámek Vartenberk se nachází na vyvýšenině, na Zámeckém vrchu, na severním okraji Stráže pod Ralskem. Byl postaven Markvartici ve 13. století. V průběhu několika století se na něm vystříдалo velké množství majitelů, včetně nechvalného působení posádky sovětské armády, která zámek zanechala v dezolátním stavu. V roce 1987 zámek zachvátil požár a do dnešní doby je nepřístupný. Od roku 2003 započalo město rekonstrukci zámku. Na podzim roku 2021 byla ukončena rekonstrukce vnější fasády zámku. Celková rekonstrukce vnější fasády zámku byla rozdělena do 5 etap. V dalším období se plánuje další etapa, a to rekonstrukce vnitřních fasád a prostor zámku.

Zřícenina hradu Ralsko nespadá do katastru obce, ale patří mezi nejvýznamnější památky v okolí Stráže pod Ralskem a tvoří dominantu celého kraje. Archeologické nálezy dokládají existenci hradu již ve 13. století, kdy byl nejspíše markvartickým sídlem. Od konce 14. století byl hrad majetkem Jana z Vartenberka a Ralska. V roce 1426 hrad obléhali husité, úspěšní však byli až při druhém obležení v roce 1435. Poté za rychle se střídajících majitelů Ralsko počalo ztrácet svůj do té doby značný význam, přestalo být sídlem svých majitelů a

již roku 1505 se uvádí jako hrad pustý. Dílo zkázy bylo dokonáno pobýtem sovětských vojsk ve vojenském výcvikovém prostoru Ralsko v 70. a 80. letech minulého století, především devastací.

Sport a tělovýchova

Panda Sport, příspěvková organizace města, jejímž posláním je organizace a zabezpečování sportovních i kulturních aktivit pro veřejnost. Zajišťuje provoz sportovních a kulturních zařízení a poskytuje služby související s tímto provozem. Mezi sportoviště, které tato organizace spravuje, patří bazén, sauna, velká a malá tělocvična, posilovna, sportovní hala SUOMI, lyžařský vodní vleč, tenisové kurty, multifunkční hřiště u ZŠ a areál skateparku.

Plavecký bazén má rozměry 25×12 m, 5 plaveckých drah včetně startovních bloků a teplotu vody 28°C. Hloubka se pohybuje v rozmezí 80–160 cm. V průběhu roku 2020 došlo k zateplení budovy plaveckého bazénu. Tato investice byla spolufinancována ze Státního fondu životního prostředí a také byla dodána včetně montáže nová středotlaká UV lampa.

Finská sauna v areálu plaveckého bazénu nabízí prohřívárnu s kapacitou pro cca osm lidí, zchlazovací bazénky a sprchy pro omytí. V zázemí naleznete odpočívárnu, společnou šatnu a samozřejmě WC. V roce 2020 byla nově otevřena infrasauna.

Velká tělocvična, nacházející se hned vedle budovy plaveckého bazénu, je vhodná jak pro sportovní aktivity jako florbal, házená volejbal tak i pro taneční tréninky a jiné aktivity. **Malá tělocvična** je vhodná pro sportovní aktivity jako aerobic, zumba, gymnastika, bojové sporty a jiné aktivity. V roce 2020 proběhlo zhodnocení povrchu malé tělocvičny.

Posilovna patří do kategorie menšího sportovního zařízení a umožňuje procvičení všech partií těla, včetně aerobního cvičení na rotopedu a běžeckém trenažeru.

Sportovní hala SUOMI je v provozu celoročně a slouží k provozování sportů jako florbal, sálová kopaná, volejbal, basketbal, tenis, badminton a další. Součástí haly je kompletní zázemí s šatnami, sociálním zařízením a nekuřáckou restaurací s celkovou kapacitou 40 míst. V létě 2020 bylo provedeno technické zhodnocení povrchu haly (položena nová podlahová krytina) včetně montáže nového osvětlení. Vše bylo spolufinancováno z dotačního fondu Libereckého kraje z programu Podpory sportovní infrastruktury v Libereckém kraji.

Tenisové kurty se nachází v sousedství sportovní haly SUOMI. K dispozici jsou čtyři tenisové dvorce a jeden dvorec na volejbal a nohejbal. Pro návštěvníky je k dispozici zázemí sportovní haly včetně sociálního zařízení a restaurace s venkovní terasou. V roce 2019 prošly rekonstrukcí.

Vlek na vodní lyžování na ploše vodní nádrže Horka umožňuje jízdu až 8 lidí najednou. Přesto, že i rychlost tohoto vleku se dá regulovat, standardně jezdí rychlostí 30 km/h. Hloubka vody po celé ploše je maximálně 2 m. Wakepark a areál je celkově využíván i ke konání různých akcí a závodů ve wakeboardingu. V roce 2014 došlo k rozsáhlé rekonstrukci, jejímž účelem bylo zvýšení vleku na výšku 10,5 m, což výrazně zlepšuje jeho vlastnosti pro všechny úrovně jezdců. Nově je vybudován i malý vlek pár metrů od břehu „malé pláže“ pro začínající vodní lyžaře. Na jaře 2020 byl pro vodní vlek zakoupen dvousloupový vlek a proběhla úprava nástupního mola.

Multifunkční hřiště – víceúčelový sportovní areál při základní škole nabízí širokou škálu sportovišť a uspokojí potřeby jednotlivců z řad příznivců atletiky i zájemců o kolektivní sporty. Součástí areálu jsou dvě víceúčelová hřiště (samostatně oplocená) vhodná na kopanou, basketbal, házenou, nohejbal a volejbal, dále samostatné hřiště na malou kopanou, běžecký ovál, sportoviště pro skok vysoký, skok daleký a sektor pro vrh koulí a šplh. Veškerá sportoviště mají umělý povrch. Multifunkční hřiště je v majetku ZŠ a MŠ Stráž pod Ralskem, která je také provozovatelem. Město plánuje rozšíření sportovišť multifunkčního hřiště.

Ve městě se dále nachází **Vehicle Hall**, což je krytý park pro BMX, Skate, Inline a koloběžky. V roce 2021 vznikl nově pumptrack u jezera, který zvýšil možnosti sportovního využití pro obyvatele i návštěvníky města. Pumptrack je jedinečný typ dráhy, který používá „pumpování“ (pohyb nahoru a dolů) jako hnací sílu jízdního kola místo šlapání. Pumptrack je jedinečný pro nácvik rovnováhy, ovládání a získání dovedností na jízdních kolech.

Spolek Šešule nabízí pro zájemce **boulderingovou stěnu**. Jedná se o umělou stěnu na bouldering, který je jedním z druhů lezení. Leze se v nízkých výškách bez lana a dopadá se na vysokou žíněnku, která utlumí pád.

Ve městě působí **fotbalový klub Stráž pod Ralskem**, založen již v roce 1968 jako TJ – UD Hamr, který se v roce 1989 přejmenoval na FK Stráž pod Ralskem. Fotbalový klub vlastní a provozuje fotbalové hřiště.

4.2.6 Životní prostředí

Složky životního prostředí

Území města je na základě koeficientu ekologické stability na hodnotě 0,46 % (stav dle ORP Česká Lípa 2020). Koeficient ekologické stability vyjadřuje poměr mezi přírodně stabilními plochami (jako jsou lesy, zahrady atd.) a plochami zastavěnými či intenzivně zemědělsky obdělávanými (tzv. nestabilními). Vyšší hodnota koeficientu obecně značí příznivější stav, hodnota nižší než 1 znamená nevyváženou krajinu. Aby krajina mohla odolávat větším či menším změnám (stresům, zátěži apod.), musí dosahovat určité úrovně ekologické stability. Ekologickou stabilitu území lze považovat přímo za jeden z klíčových principů environmentální udržitelnosti. Dle předchozí definice je možné zhodnotit, že hodnota KES 0,46 % je velmi nízká, což je následkem doby uranové těžby.

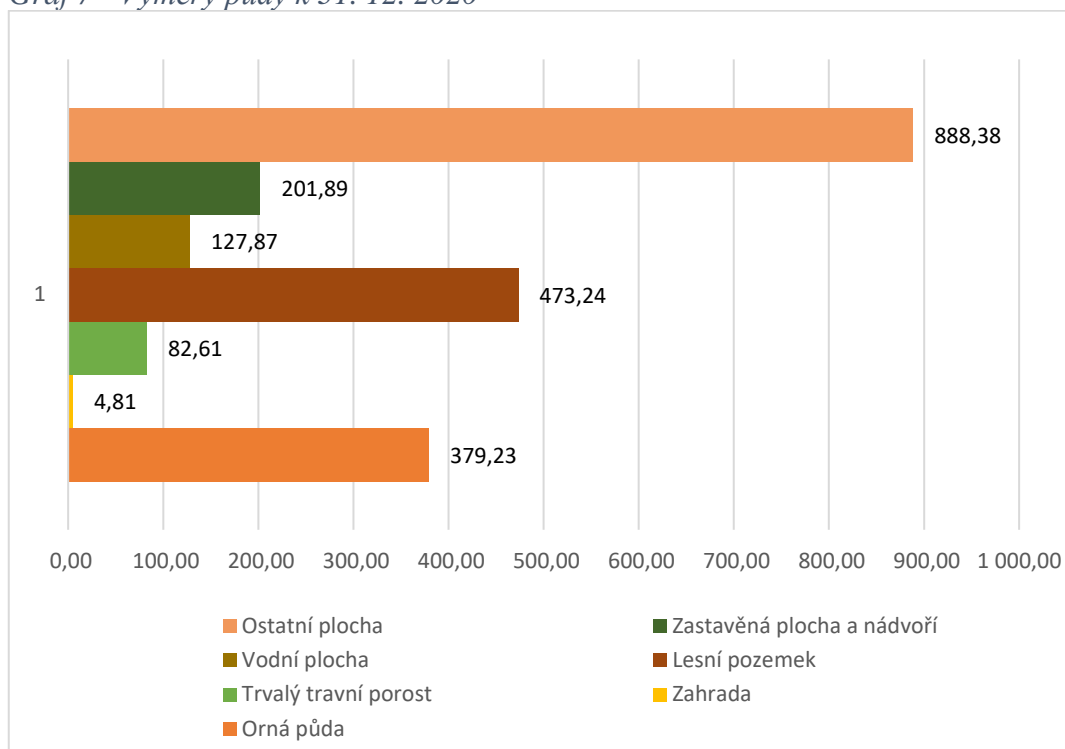
Výměra města je podle údajů statistického úřadu ke dni 31. 12. 2020 celkem 2 158,03 ha a rozdělení je dle následující tabulky:

Tabulka 12- Výměry půdy ve městě pro rok 2019-2020

	31. 12. 2019	31. 12. 2020
Celková výměra	2 158,03	2 158,03
Zemědělská půda	466,71	466,64
Orná půda	379,35	379,23
Chmelnice	-	-
Vinice	-	-
Zahrada	4,75	4,81
Ovocný sad	-	-
Trvalý travní porost	82,61	82,61
Nezemědělská půda	1 691,32	1 691,39
Lesní pozemek	470,74	473,24
Vodní plocha	127,87	127,87
Zastavěná plocha a nádvoří	202,28	201,89
Ostatní plocha	890,43	888,38

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Graf 7 - Výměry půdy k 31. 12. 2020

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022)

Ochrana přírody

V katastru města se nenachází žádná velkoplošná chráněná území (NP, CHKO). Na území města Stráž pod Ralskem a obce Hamr na Jezeře se rozprostírá jediné maloplošné chráněné území, přírodní památka Rašeliniště Černého rybníka. Území přírodní památky bylo vyhlášeno za chráněné 1. ledna 1996 a má rozlohu 4,25 ha. Předmětem ochrany je rybník a přilehlé rašeliniště se vzácnou florou a faunou. V bezprostředním okolí Stráže pod Ralskem se pak nachází několik dalších maloplošných chráněných území. Nejvýznamnější je přírodní rezervace Ralsko, kde jsou předmětem ochrany vrchol a skalnaté svahy se suťovým porostem a teplomilnými společenstvy. Dalšími jsou přírodní památky Děvín, Ostrý a Schachtstein, Divadlo, Široký kámen, Stohánek, Malý a Velký Jelení vrch, Vranovské skály a Stříbrník. Předmětem ochrany jsou pískovcové skály, neovulkanické elevace, sloupcový rozpad čediče a lesní společenstva, především bučiny. V blízkosti Stráže pod Ralskem leží dvě regionální biocentra – Ralsko o rozloze 341 ha a Jelení vrchy o rozloze 231 ha. Přes regionální biocentrum Jelení vrchy je v územním plánu Libereckého kraje navrženo trasování nadregionálního biokoridoru Břehyně – Pecopala – K19 – státní hranice. Nejdůležitějším úkolem v této oblasti je najít soulad mezi zájmy ochrany přírody a aktivitami pro rozvoj cestovního ruchu.

Geomorfologie a geologie

Území města podle orografického členění je součástí subprovincie Česká tabule, oblasti Severočeská tabule, celku Ralská pahorkatina, podcelku Zákupská pahorkatina, okrsku Strážská kotlina. V bezprostředním okolí dosahuje nejvyšší nadmořské výšky vrch Ralsko (696 m n. m.) jihozápadně od obce a vrch Tlustec (591 m n. m.) na severozápad od obce. Nejnižší položené místo je v nadmořské výšce asi 295 m n. m. a tato poloha se nachází v místě, kde řeka Ploučnice opouští území města Stráž pod Ralskem.

Klima města

Město leží, jako větší část naší republiky, v mírném klimatickém pásmu. Náleží do dvou mírně teplých klimatických oblastí pod označením MT7 a MT9, které jsou charakterizovány mírně teplým, mírně suchým až mírně vlhkým podnebím s mírnou zimou. Průměrný roční úhrn srážek se pohybuje v rozmezí od 550 mm v nížinách na jihu a ve středu území po 750 mm v podhorských částech na severu území. Průměrná roční teplota vzduchu se pohybuje v rozmezí 7,4 °C až 8,6° C. Území je srážkově podprůměrné a teplotně nadprůměrné.

Území se vyznačuje četnými teplotními inverzemi, zejména v zimním a podzimním období. Tyto situace jsou v nižších polohách dány zhoršenými rozptylovými podmínkami, nízkými teplotami a četnými mlhami. Tyto faktory vytvářejí zhoršený klimatický stav proti podmínkám ve vyšších polohách. Větrné poměry jsou ovlivněny převládajícím rozložením tlakových útvarů, tedy zimní anticyklónou a letní cyklónou. Převládá jihozápadní až severozápadní směr proudění.

Hydrologie

Území města spadá do úmoří Severního moře, hlavním povodím je povodí Labe, dílčím povodím je povodí jeho přítoku Ploučnice, která napájí vodní dílo Horka a protéká Stráží pod Ralskem. Okolí bezprostřední blízkosti řeky Ploučnice a Vodního díla Horka je definováno jako záplavová aktivní oblast. Je zde značně omezena výstavba a další možné aktivity, které by mohly narušit bezpečnost oblasti. Na území Stráže přibírá Ploučnice dva pravostranné přítoky – Ještědský potok a Dubnický potok. Na území obce jsou kromě zmiňované vodní nádrže ještě další větší vodní plochy, a to nádrž Ještědka a Metud. Na místě původního Sedlišťského rybníka je dnes odkaliště s. p. DIAMO. Území obce Stráž pod

Ralskem je součástí chráněné oblasti podzemní akumulace vod (CHOPAV) Severočeská křída.

Ovzduší

Čistota ovzduší ve městě je ovlivňována z větší části místními zdroji, mezi které patří kotelny a lokální topeniště, a především emise z osobní a nákladní dopravy. Vliv zdrojů emisí mimo území podle naměřených hodnot NO₂ a SO₂ není výrazný. Vliv polské elektrárny Turów, vzdálené asi 30 km, je zřetelný v severní části Libereckého kraje, vliv elektrárny Mělník, vzdálené asi 45 km, je zřetelný v jižní části Libereckého kraje, v oblasti Kokořínska. Stráž pod Ralskem leží v nižší nadmořské výšce, od severu je ve stínu Lužických hor a Ještědského hřbetu a od jihu je stíněna Ralskou pahorkatinou.

Zeleň a lesy

Dle údajů ČÚZK a ČSÚ k datu 31. 12. 2020 zabírají lesní pozemky v katastrálním území města 473,24 ha, což je 21,9 % rozlohy obce. Hlavním vlastníkem lesů jsou Vojenské lesy a statky, s. p., divize Mimoň. V severovýchodní části území hospodaří podnik Lesy České republiky a Lesní správa Ještěd. Zdejší lesy náleží dle kategorizace "Přírodních lesních oblastí" do přírodní lesní oblasti 18 – Severočeská pískovcová plošina a Český ráj. Platnost oblastního plánu rozvoje lesa je na období 2001–2020. Provedení aktualizace plánu rozvoje lesa na další období je, dle webových stránek Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů, naplánovaná na období 2023-2025.

Brownfields a greenfields

Stráž pod Ralskem eviduje dva objekty brownfields. Jedná se o objekt bývalého statku v ulici Fibichova a Zámek (č. p. 50, p. č.: 1/1, 1/2, 1, 2, 3, 9). Město plánuje využití objektu bývalého statku. V evidenci objektů brownfields byl, po jeho prodeji, vyřazen objekt bývalé ubytovny „Zubr“ v ulici Máchová 3. Nový majitel objekt zrekonstruoval. V zrekonstruovaném objektu se nachází přibližně 80 malometrážních bytových jednotek o dispozici garsonek, 2+kk a 3+kk, určené k pronájmu.

Na území Stráže pod Ralskem se nachází jeden objekt greenfields. Jedná se o oblast Stráž pod Ralskem, Na Americe, parcelní č. 697/1 a 383/14.

4.2.7 Správa města

Městský úřad a kompetence města

Zásady činnosti a řízení Městského úřadu upravuje platný organizační řád, upravuje dělbu práce mezi jeho složkami a jejich vzájemné vztahy k organizacím a zařízením, které zakládá nebo zřizuje město Stráž pod Ralskem.

Organizační struktura města

Zastupitelstvo města má 17 členů a ze zákona zřídilo finanční a kontrolní výbor. Zastupitelstvo zřídilo také dvě příspěvkové organizace: Základní škola a mateřská škola Stráž pod Ralskem a PANDA SPORT, a organizační složky města: Jednotka sboru dobrovolných hasičů, Pečovatelská služba, Městské muzeum a Infocentrum a Městská policie.

Rada města je tvořena 5 členy, která ve své kompetenci zřídila komisi životního prostředí, povodňovou komisi, školní radu, sbor pro občanské záležitosti a redakční radu městského zpravodaje VARTA. Rada také jmenovala kronikáře města.

Město je jediným společníkem obchodní společnosti Energetické centrum Stráž s.r.o.

Hospodaření obce

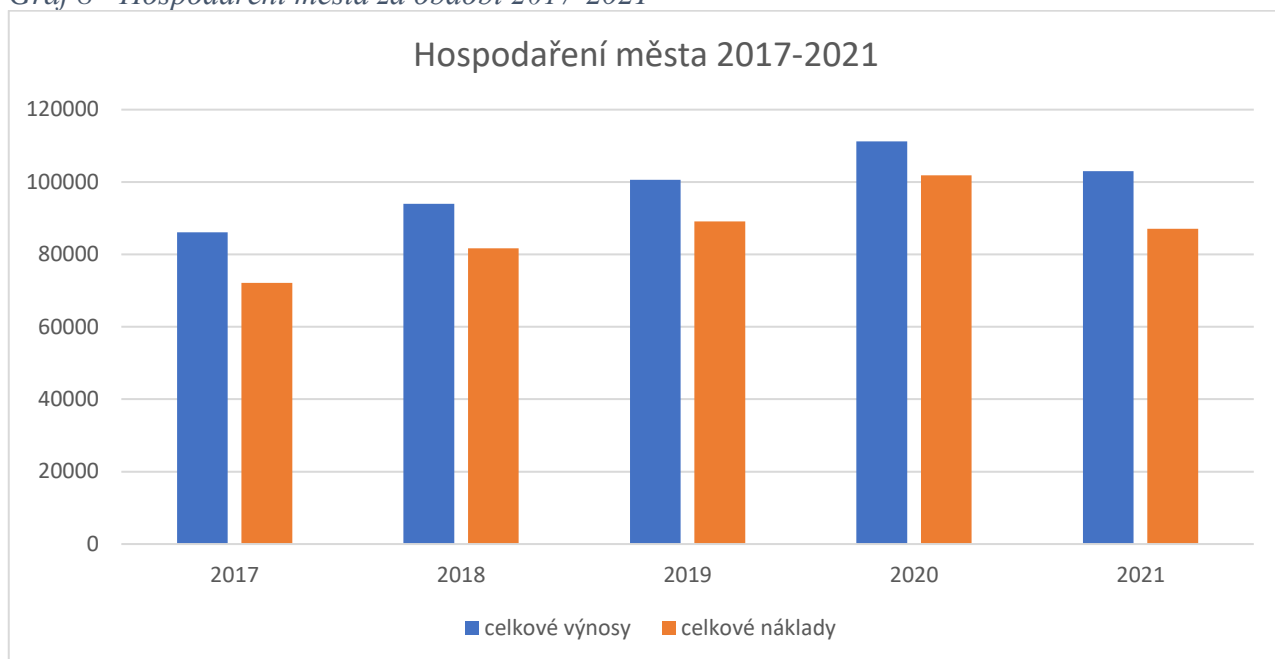
Na základě schválených výsledků hospodaření – závěrečných účtů, za období 2017 až 2020, město hospodařilo vždy s kladným výsledkem hospodaření. Výsledky za rok 2021 budou schválené jako závěrečný účet hospodaření v červnu 2022 Zastupitelstvem města na základě provedení přezkoumání hospodaření krajským úřadem Libereckého kraje. Přehled hospodaření města dokumentuje následující tabulka a grafické znázornění:

Tabulka 13 - Hospodaření města za období 2017-2021 (udáváno v tisících Kč)

rok	2017	2018	2019	2020	2021
výnosy z hlavní činnosti	78 712	85 384	91 220	89 321	93 653
výnosy z hospodářské činnosti	7 407	8 614	9 359	21 891	9 341
celkové výnosy	86 119	93 998	100 579	111 212	102 994
náklady z hlavní činnosti	66 788	74 295	77 577	78 458	79 353
náklady z hospodářské činnosti	5 395	7 398	11 542	23 428	7 711
celkové náklady	72 183	81 693	89 119	101 886	87 064
hospodářský výsledek	13 936	12 305	11 460	9 326	15 930

Zdroj: vlastní zpracování, ekonomický odbor MěÚ Stráž pod Ralskem (2022)

Graf 8 - Hospodaření města za období 2017-2021

Zdroj: vlastní zpracování, ekonomický odbor MěÚ Stráž pod Ralskem (2022)

Strategické dokumenty města

Město Stráž pod Ralskem má zpracované tyto strategické dokumenty: územní plán, regulační plán náměstí 5. května, Program rozvoje sportu ve Stráži pod Ralskem do roku 2023, Koncepce Smart city pro rozvoj města „Chytrá Stráž pod Ralskem 2030“, Program rozvoje města Stráž pod Ralskem 2017-2022 a Komunitní plán sociálních služeb ORP Česká Lípa 2022-2026. Všechny aktuální verze těchto dokumentů jsou veřejně dostupné na webových stránkách města.

Bezpečnost města

Analýza dostupných statistických dat ukazuje, že bezpečnostní situace z hlediska páchaní trestní činnosti je ve stráži pod Ralskem na velmi dobré úrovni. Město z hlediska bezpečnosti se může srovnávat s městy s daleko menším počtem obyvatel. Vývoj trestní činnosti v oblasti majetkové a násilné kriminality se daří dlouhodobě kontrolovat. Počet trestních činů a zločinů vykazuje celorepublikový trend, a to její postupný pokles. V rámci města byla v minulosti zřízena komise pro prevenci kriminality a její výsledky jsou viditelné u následujícího přehledu, který dlouhodobě poukazuje na již zmiňovaný postupný pokles kriminality ve městě. Za posledních deset let byla celková kriminalita za rok 2021 na nejnižší úrovni ve srovnání s předcházejícími lety.

Tabulka 14 - Vývoj počtu přečinů a zločinů spáchaných za období 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Násilné činy	22	20	19	12	17	21	11	14	12	10	9	13
Majetková kriminalita	117	134	105	123	80	100	50	50	55	47	58	23
Hospodářská kriminalita	15	10	13	16	22	11	20	21	8	11	9	5
Celkový počet přečinů a zločinů	240	215	184	200	181	190	134	131	132	130	163	96

Zdroj: vlastní zpracování, Policie ČR, obvodní oddělení Stráž Pod Ralskem (2022)

Existence a rozšíření městského kamerového systému pro své občany větší pocit bezpečí a městská policie dokáže rychleji reagovat na aktuální vývoj trestní činnosti ve všech lokalitách města.

Varovný systém města

Varovný systém města tvoří čidla a povodňové kamery, které monitorují hladinu Ploučnice, jelikož je tato oblast zařazena do aktivní záplavové oblasti a v případě překročení limitů informují městskou policii a povodňovou komisi. Město provozuje již zmiňovaný městský kamerový systém monitorující dění v intravilánu a také městský rozhlas. Prostřednictvím těchto systémů dochází k varování obyvatel před nebezpečím. Ve městě jsou zastoupeny menšinové skupiny obyvatel. Jedná se o méně přizpůsobivé romské občany (zejména mládež) a také o občany z Mongolska a Vietnamu, kteří mají problémy se začleňováním se z důvodů jazykových a kulturních bariér.

Integrovaný záchranný systém

Mezi složky integrovaného záchranného systému města patří zastupitelstvem města zřízená Jednotka sboru dobrovolných hasičů. Sídlo JSDH je přímo ve Stráži pod Ralskem a je metodicky řízená místostarostou města. Je založena na základě dobrovolné činnosti příslušníků sboru.

Mezi další složky IZS patří policie. Ve Stráži pod Ralskem je zastupitelstvem města zřízena městská policie a své obvodní oddělení zde má i Policie ČR. Důvodem pro vznik Městské policie byla snaha zabezpečit občanům Stráže pod Ralskem pocit bezpečí a dát jim k dispozici veřejný orgán poskytující ochranu a pomoc při řešení problémů týkajících se

bezpečnosti a pořádku ve městě. Městskou policii, která úzce spolupracuje s Policií ČR, řídí starosta města.

Poslední složkou integrovaného záchranného systému je záchranná služba. Nejbližší záchranná služba má výjezdovou základnu v Jablonném v Podještědí, vzdáleném 11 km od Stráže pod Ralskem. Sestava výjezdové základny je jedno vozidlo rychlé záchranné pomoci a jedno vozidlo v systému rendez-vous (RV). To znamená, že záchranná služba pracuje ve složení lékař a řidič záchranář. Spadá pod územní odbor Česká Lípa.

Vnější havarijní plány

Vnější havarijní plány se podle zákona č. 224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi, a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií), zpracovávají pro území zóny havarijního plánování v okolí provozovatelů zařazených dle zákona do skupiny B. Zpracování vnějších havarijních plánů podle tohoto zákona zajišťuje krajský úřad. Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, zpracování provádí Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje. Vnější havarijní plán je preventivní dokument, který slouží k zajištění havarijní připravenosti v zóně havarijního plánování a stanovuje postupy složek Integrovaného záchranného systému a dalších subjektů pro případ potenciální závažné havárie. Do tohoto plánu je ze Stráže pod Ralskem zařazen státní podnik DIAMO.

Živelné ohrožení a krizové řízení

Mezi živelná ohrožení, která mohou vzniknout na území města spadají sněhové kalamity, přívalové deště a povodně.

Místní povodňová komise jmenovaná starostou města je určena k plnění úkolů uložených předpisy o ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní. Povodňová komise obce je podřízena povodňové komisi ORP Česká Lípa. Pokud při povodni převezme řízení ochrany povodňová komise obce s rozšířenou působností (ORP), provádí povodňová komise města vlastní opatření podle pokynů povodňové komise ORP. Místní povodňová komise se aktivuje již při nebezpečí povodně (I. stupeň povodňové aktivity). Místní povodňová komise má 7 členů.

Spolupráce měst a obcí

Dle zákona č.128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších změn a doplňků je město Stráž pod Ralskem členem dobrovolného svazku obcí – mikroregionu „Podralsko“, členem

dobrovolného sdružení měst a obcí – Euroregionu Nisa a místní akční skupiny LAG Podralsko.

Mikroregion Podralsko v současné době sdružuje dobrovolně 24 obcí náležejících převážně do Libereckého kraje, s přesahem do kraje Středočeského. Dobrovolný svazek obcí Podralsko se zaměřuje na koordinaci společného postupu při realizaci záměrů ve městech a obcích a také na společné zapojování se občanů mikroregionu do dění v tomto území a do jejich společného rozhodování.

Euroregion Nisa (Neisse-Nisa-Nysa) je dobrovolné zájmové sdružení německých, českých a polských obcí, měst, okresů a dalších samosprávných subjektů a jiných institucí působících na daném území. Sdružení nemá vlastní právní subjektivitu. Všechny orgány a grémia Sdružení pracují v rámci právních norem svých zemí. Euroregion Neisse – Nisa – Nysa je organizace působící v prostoru Trojzemí, tj. hraniční oblasti mezi Spolkovou republikou Německo, Českou republikou a Polskou republikou.

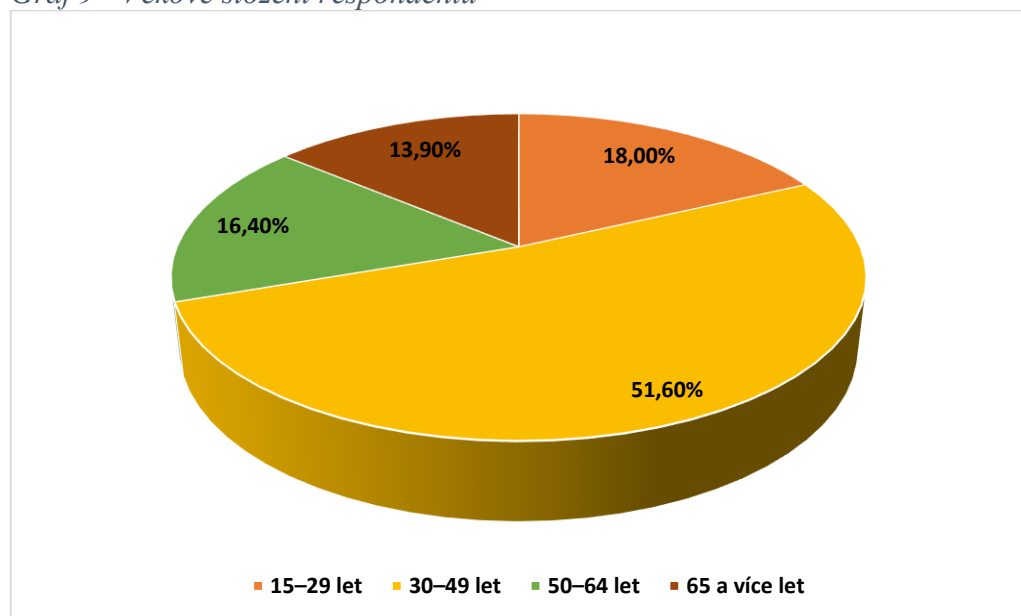
LAG Podralsko z. s. (Local Action Group, český ekvivalent MAS – místní akční skupina) vznikla 31. května 2004. Hlavním úkolem je celkový rozvoj regionu Podralsko, a to především na principech iniciativy Evropské unie LEADER, která je zaměřena k posílení venkovského prostoru a je postavená na těchto znacích: „Každý region má svoje specifika, která mohou být při správném využití jeho šancemi. Nejlepší znalost regionu mají ti, kteří v něm bydlí a působí“.

4.2.8 Dotazníkové šetření

Za účelem vytvoření aktualizace strategického dokumentu Program rozvoje města Stráž pod Ralskem bylo autorkou a pracovní skupinou připraveno dotazníkové šetření mezi obyvateli města. Šetření se uskutečnilo v období přelomu ledna a února 2022. Připravený dotazník byl distribuován mezi občany města elektronickou formou na webových stránkách města a na profilu města na sociálních sítích. Druhou formou byla možnost vyplnění dotazníku fyzicky na vybraných místech města, a to v budově Městského úřadu a v budově Městského muzea, kde sídlí také Infocentrum a kde do poloviny února bylo zřízeno odběrové místo COVID19. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 122 občanů města – respondentů, což není velký počet, ale výsledky lze hodnotit jako reprezentativní.

Ze všech dotazníků vyplnili v počtu 22 občané ve věku 15-29 let, v počtu 63 dotazníků ve věku 30-49 let, 20 ks dotazníků ve věku 50-65 let a 17 dotazníků občané ve věku 65 let a více. Dále dle pohlaví formulář vyplnilo 70 žen a 52 mužů.

Graf 9 - Věkové složení respondentů

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

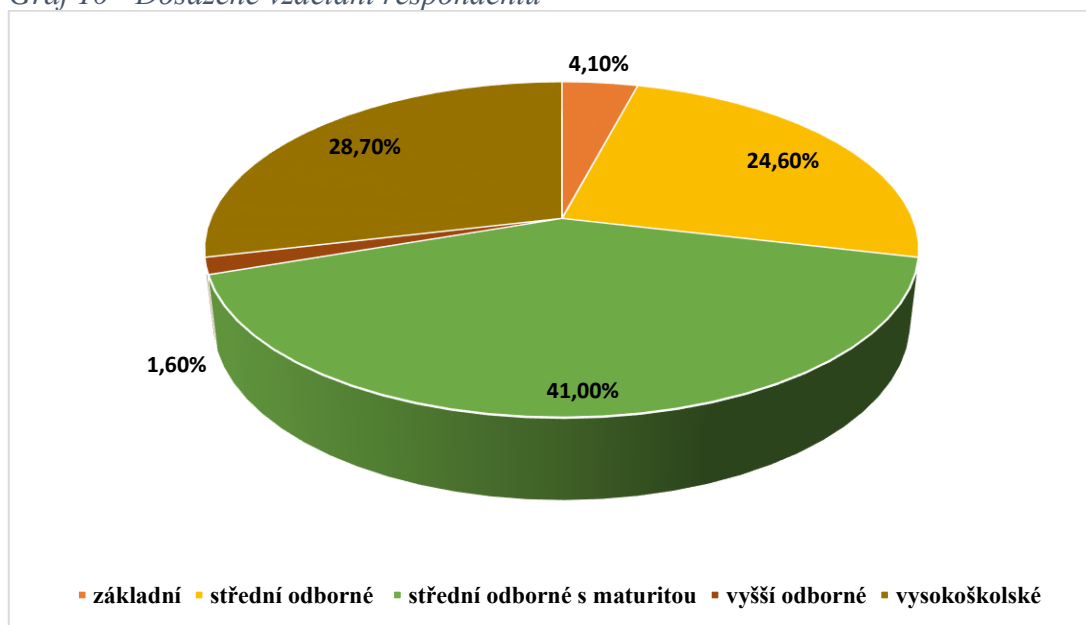
Další informací o respondentech je jejich dosažené vzdělání, od kdy žijí ve městě a o jaký typ jejich domácnosti se jedná. Jsou to odpovědi na otázku č. 15, 16 a 17.

Tabulka 15- Struktura respondentů (výsledky na otázky č. 15, 16 a 17)

		počet odpovědí
Nejvyšší dosažené vzdělání	základní	5
	střední odborné	30
	střední odborné s maturitou	50
	vyšší odborné	2
	vysokoškolské	35
Od kdy žijí ve městě	žijí od narození	37
	žijí od dětství, přistěhovali se s rodiči	22
	žijí déle než pět let	49
	žijí méně než pět let	14
Typ domácnosti	domácnost bez dětí	68
	domácnost s nezaopatřenými dětmi (do 18 let)	43
	jiný typ domácnosti	11

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Graf 10 - Dosažené vzdělání respondentů

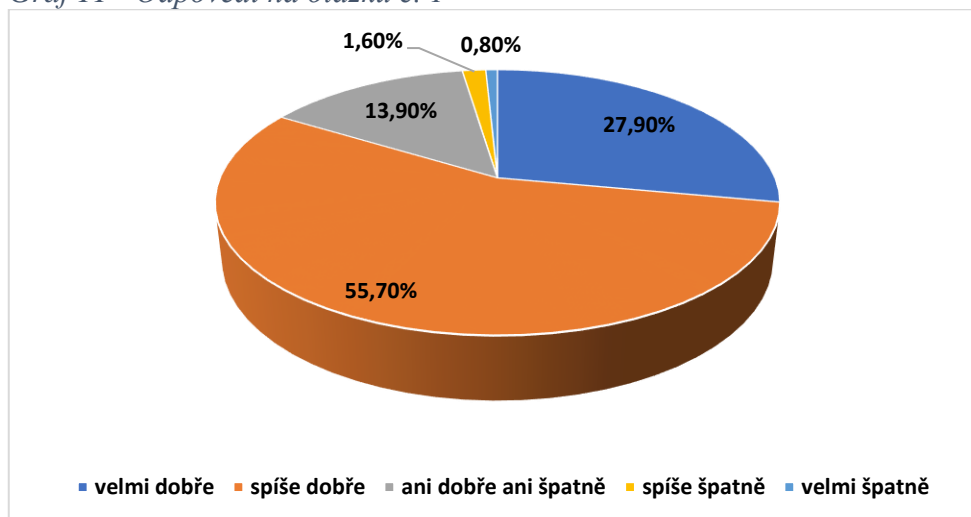

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Důležitým zdrojem pro hodnocení rozvoje města je celková spokojenost jeho občanů se životem ve městě. Zde jsou odpovědi na **otázku č. 1 – Jak se Vám v obci žije?**

Hodnocení bylo slovní, a to buď velmi dobře, spíše dobře, ani dobře ani špatně, spíše špatně a velmi špatně. Nejvíce občanů (55,70 %) odpovědělo spíše dobře a skoro 28 % odpovědělo velmi dobře.

Graf 11 - Odpovědi na otázku č. 1

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Další otázkou bylo zjištění, co se občanům v jejich městě nejvíce líbí a z navržených odpovědí mohli zatrhnout maximálně 3 možnosti. S nejvyšším počtem odpovědí je odpověď

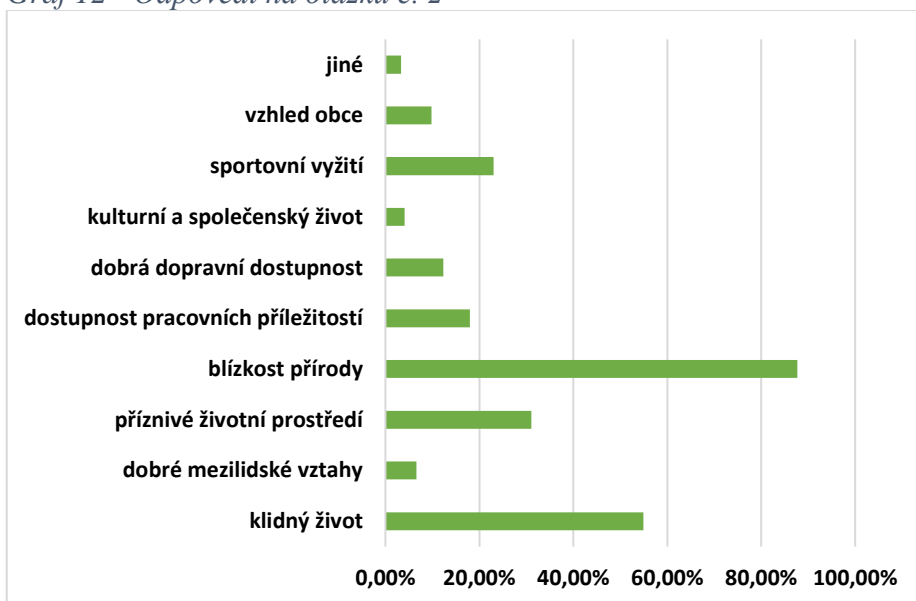
blízkost přírody (107 respondentů), dále klidný život (67 respondentů) a příznivé životní prostředí (38 respondentů).

Tabulka 16 - Výsledky na otázku č. 2

ODPOVĚĎ	POČET RESPONDENTŮ	PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ
klidný život	67	54,90 %
dobré mezilidské vztahy	8	6,60 %
příznivé životní prostředí	38	31,10 %
blízkost přírody	107	87,70 %
dostupnost pracovních příležitostí	22	18,00 %
dobrá dopravní dostupnost	15	12,30 %
kulturní a společenský život	5	4,10 %
sportovní vyžití	28	23,00 %
vzhled obce	12	9,80 %
jiné	4	3,30 %

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Graf 12 - Odpovědi na otázku č. 2

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Získání odpovědí od občanů je důležité nejen kvůli pozitivům města, ale také i kvůli zjištění negativ neboli slabých stránek města. To jsou odpovědi na další otázku č. 3 „Co se Vám na Vaší obci nelíbí?“ Občané měli z vybraných možností zatrhnout maximálně 3 možnosti. Výsledkem je zjištění, že 36 % z respondentů odpovědělo nezájmem lidí o život v obci,

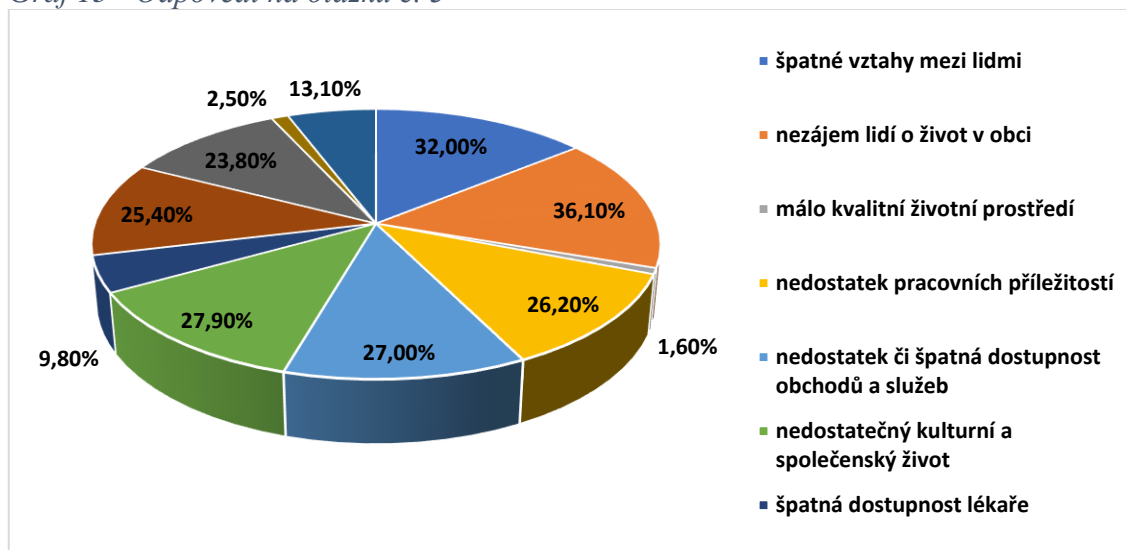
dalších 32 % respondentů poukázalo na špatné vztahy mezi lidmi a dalších skoro 30 % respondentů zahrlo odpověď nedostatečný kulturní a společenský život.

Tabulka 17 - Výsledky na otázku č. 3

ODPOVĚĎ	POČET RESPONDENTŮ	PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ
špatné vztahy mezi lidmi	39	32,00 %
nezájem lidí o život v obci	44	36,10 %
málo kvalitní životní prostředí	2	1,60 %
nedostatek pracovních příležitostí	32	26,20 %
nedostatek či špatná dostupnost obchodů a služeb	33	27,00 %
nedostatečný kulturní a společenský život	34	27,90 %
špatná dostupnost lékaře	12	9,80 %
nedostatečná bytová výstavba	31	25,40 %
nepořádek v obci	29	23,80 %
špatné podmínky pro podnikání	3	2,50 %
Jiné	16	13,10 %

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Graf 13 - Odpovědi na otázku č. 3

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Slovní komentář – otázka č. 4 „Jaké služby v obci nejvíce chybí?“

Jednotlivé odpovědi byly zrevidovány do stručných formulací a dle jednotlivých oblastí:

Hospodářství:

- nedostatek kvalitních restaurací, kaváren nebo cukrárny
- chybí konkurence k Penny, větší sortiment potravin (Billa, Lidl, Tesco)

- chybí jiné specializované obchody: obuv, oblečení, sportovní sortiment, elektro, chovatelské potřeby, pekařství, knihkupectví
- nedostupnost služeb občanům: oprava obuvi, hodinek, elektro, čistírna, optika, kosmetika, pedikúra, manikúra,
- chybí finanční instituce

Infrastruktura:

- nedostatek parkovacích míst
- špatný stav místních komunikací (ulice Mimoňská)
- zlepšit údržbu komunikací

Vybavenost:

- nedostupnost specializovaných lékařů (kožní, zubní, urologie, dentální hygiena)
- nedostatečné kulturní vyžití, málo kulturních akcí, chybí kino
- chybějící sportoviště: basketbal, bowling, squash
- nedostatečné možnosti koupání: koupaliště, pláž u vodní nádrže
- multifunkční sportoviště nedostupné veřejnosti
- nedostatek zájmových kroužků pro děti mimo ZŠ a ZUŠ

Otázka č. 5. – „Pokuste se zhodnotit obec z hlediska uvedených podmínek.“

Odovědi občanů byli zadané formou matice výběru z možností slovních odpovědí, a to odpovědi velmi spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen a je mi to lhostejné. Výsledek je uveden u každé oblasti číslem, tj. počtem respondentů a pak je uvedeno procento, tj. kolik je to procent za danou oblast.

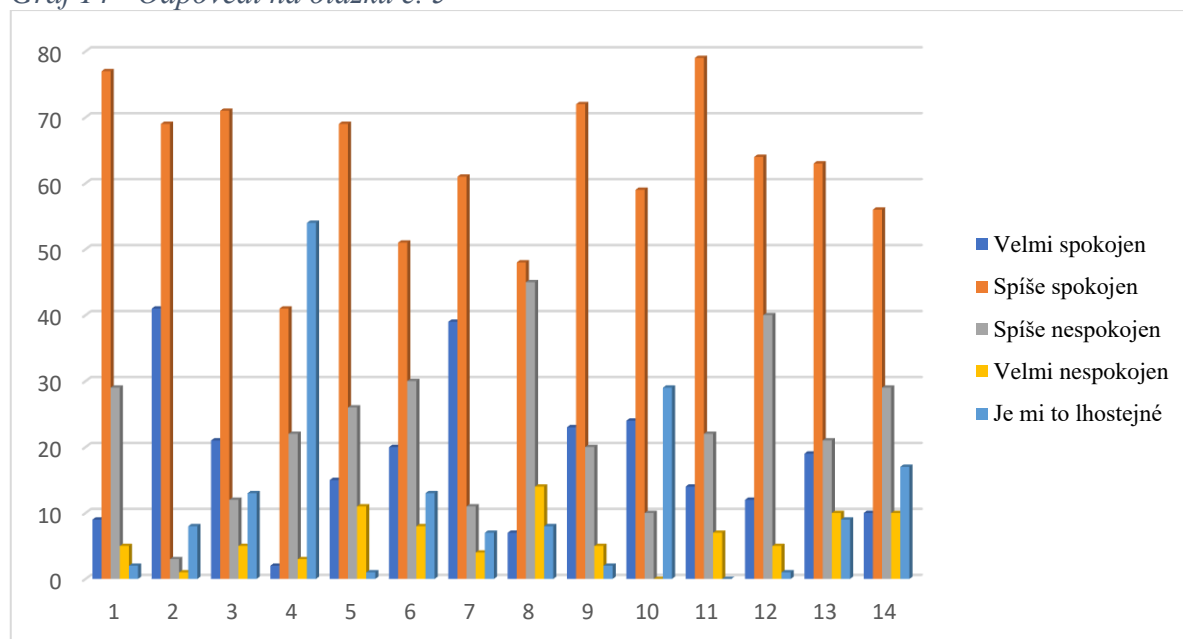
Tabulka 18 - Výsledky na otázku č. 5

	VELMI SPOKOJEN	SPÍŠE SPOKOJEN	SPÍŠE NESPOKOJEN	VELMI NESPOKOJEN	JE MI TO LHOSTEJNÉ
Vzhled obce – péče o veřejnou zeleň, čistota	9 (7,4 %)	77 (63,1 %)	29 (23,8 %)	5 (4,1 %)	2 (1,6 %)
Dostupnost předškolního a základního vzdělávání	41 (33,6 %)	69 (56,6 %)	3 (2,5 %)	1 (0,8 %)	8 (6,6 %)
Kvalita předškolního a základního vzdělávání	21 (17,2 %)	71 (58,2 %)	12 (9,8 %)	5 (4,1 %)	13 (10,7 %)
Podmínky pro podnikání	2 (1,6 %)	41 (33,6 %)	22 (18,0 %)	3 (2,5 %)	54 (44,3 %)
Informovanost o dění ve městě	15 (12,3 %)	69 (56,6 %)	26 (21,3 %)	11 (9,0 %)	1 (0,8 %)

Nabídka volnočasových aktivit pro děti a mládež	20 (16,4 %)	51 (41,8 %)	30 (24,6 %)	8 (6,6 %)	13 (10,7 %)
Možnosti sportovního vyžití	39 (32,0 %)	61 (50,0 %)	11 (9,0 %)	4 (3,3 %)	7 (5,7 %)
Možnosti kulturně-společenského vyžití	7 (5,7 %)	48 (39,3 %)	45 (36,9 %)	14 (11,5 %)	8 (6,6 %)
Dostupnost zdravotnických služeb	23 (18,9 %)	72 (59,0 %)	20 (16,4 %)	5 (4,1 %)	2 (1,6 %)
Dostupnost služeb sociální péče	24 (19,7 %)	59 (48,4 %)	10 (8,2 %)	0	29 (23,8 %)
Bezpečnost obyvatel obce	14 (11,5 %)	79 (64,8 %)	22 (18,0 %)	7 (5,7 %)	0
Dostupnost služeb v obci (obchody, služby atd.)	12 (9,8 %)	64 (52,5 %)	40 (32,8 %)	5 (4,1 %)	1 (0,8 %)
Dopravní dostupnost obce (podmínky pro dojíždění)	19 (15,6 %)	63 (51,6 %)	21 (17,2 %)	10 (8,2 %)	9 (7,4 %)
Dostupnost pracovních příležitostí	10 (8,2 %)	56 (45,9 %)	29 (23,8 %)	10 (8,2 %)	17 (13,9 %)

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Graf 14 - Odpovědi na otázku č. 5

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Při zhodnocení vybraných oblastí města jsou občané spokojeni na prvním místě s bezpečností ve městě, s celkovým vzhledem obce a jeho péčí o zeleň, s dostupností a kvalitou předškolního a základního vzdělávání, dále s dostupností zdravotnických služeb a v neposlední řadě s informovaností o dění ve městě. Z vybraných oblastí podtrhli občané

nespokojenost v oblasti kulturního a společenského vyžití, dostupnosti služeb ve městě a nabídky volnočasových aktivit pro děti a mládež.

Otázka č. 6 „Jak hodnotíte mezilidské vztahy v obci?“

Tabulka 19 - Výsledky na otázku č. 6

ODPOVĚĎ	POČET RESPONDENTŮ	PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ
velmi dobré	3	2,50 %
docela dobré	64	52,50 %
ne moc dobré	33	27,00 %
špatné	10	8,20 %
nedovedu posoudit	12	9,80 %

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Otázka č. 7 „Mají obyvatelé obce dostatek příležitostí ke vzájemným společenským kontaktům?“

Tabulka 20 - Výsledky na otázku č. 7

ODPOVĚĎ	POČET RESPONDENTŮ	PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ
rozhodně ano	7	5,70 %
spíše ano	41	33,60 %
spíše ne	57	46,70 %
rozhodně ne	5	4,10 %
nedovedu posoudit	12	9,80 %

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Otázka č. 8 – „Sledujete informace o dění v obci na webových stránkách?“

Tabulka 21 - Výsledky na otázku č. 8

ODPOVĚĎ	POČET RESPONDENTŮ	PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ
pravidelně (min. 1 x za týden)	51	41,80 %
občas (cca 1 za měsíc)	59	48,40 %
vůbec	12	9,80 %
nemám internet	0	0,00 %

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Dle odpovědí na předchozí otázky (otázky č. 6, 7 a 8) je možné konstatovat, že občané města vyhodnotili mezilidské vztahy ve městě za docela dobré (64 respondentů, tj. 52,50 %). Trápí

je nedostatek příležitostí ke vzájemným společenským kontaktům (odpovědělo 57 respondentů tj. 46,70 %). Informace o dění ve městě na jeho webových stránkách sleduje z celkového počtu respondentů 41,80 % pravidelně, 48,40 % občas (cca 1 x měsíčně) a 12 respondentů tj. 9,80 % nesleduje dění v obci vůbec.

Otázka č. 9 - „Na co jste v obci nejvíce pyšní, čím ji představujete svým známým, co je podle Vás na Vaši obci nejzajímavější?“

Odpovědi občanů, jejich názor na město se shodoval s odpověďmi na otázku, co se Vám v obci líbí a jak jste spokojeni se životem v obci.

Pozitivní odpovědi:

- blízkost přírody, krásná krajina a okolí města
- bohaté možnosti na turistiku
- vodní nádrž Horka
- blízkost cyklostezek a cyklotras,
- zámek a ostatní kulturní památky, zřícenina hradu Ralsko, Muzeum,
- dostatečné sportovní vyžití (skate park, wake park – vodní lyžování, posilovna)
- klidné a bezpečné město s dostatečnou občanskou vybaveností
- čistota a zeleň ve městě

Negativní odpovědi:

- krajina po těžbě uranu
- chybí možnosti občerstvení v budově polikliniky

Otázka č. 10 – Jste ochoten/ochotna udělat něco pro rozvoj své obce?

Tabulka 22 - Výsledky na otázku č. 10

ODPOVĚĎ	POČET RESPONDENTŮ	PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ
rozhodně ano	34	27,90 %
spíše ano	54	44,30 %
spíše ne	9	7,40 %
rozhodně ne	0	0,00 %
nedovedu posoudit	25	20,50 %

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Na tuto otázku navazovala otázka č. 11 „Pokud ano, jak se můžete zapojit?“

Jednotlivé odpovědi byly zrevidovány do stručných formulací, bez emotivního zabarvení a případné personifikace tak, aby byla prezentována klíčová sdělení. Ve většině případech (64

respondentů) odpovědělo, že se může zapojit jakkoliv, záleží na konkrétní věci nebo oblasti. Osm respondentů by se zapojilo do rozvoje obce v oblasti třídění odpadu, patnáct respondentů by nabídlo svou pomoc při úklidu města, udržování zeleně a ochraně životního prostředí, dalších 12 respondentů by se zapojilo při organizaci sportovních nebo kulturních akcí a 2 respondenti by poskytli finanční pomoc.

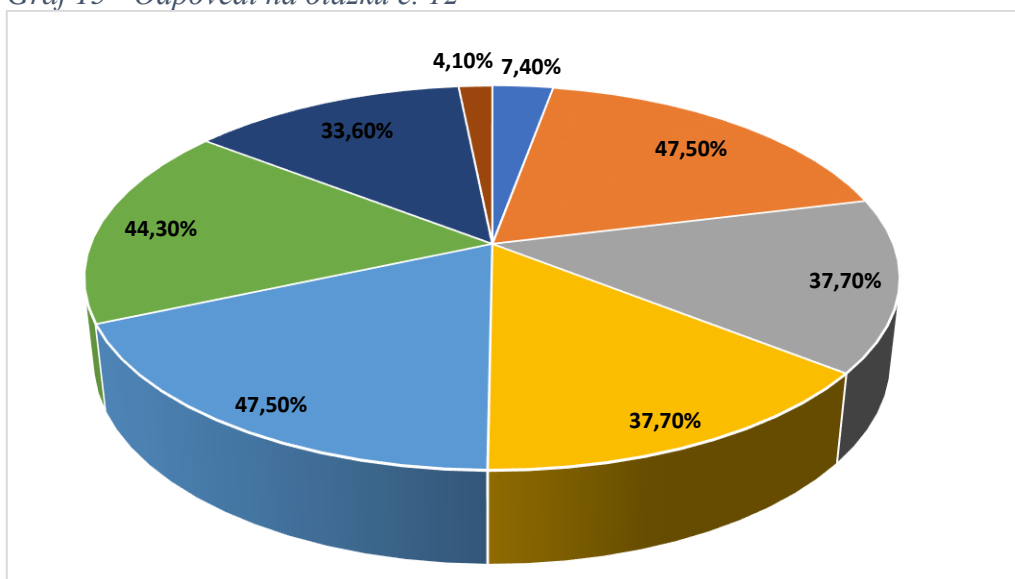
Otázka č. 12 – Představte si, že můžete rozhodnout o využití obecních finančních prostředků. Na co byste je přednostně využil/a?

Tabulka 23 - Výsledky na otázku č. 12

ODPOVĚĎ	POČET RESPONDENTŮ	PROCENTUÁLNÍ ZASTOUPENÍ
zlepšení podmínek pro podnikání	9	7,40 %
podpora bytové výstavby (dobudování technické infrastruktury a místních komunikací)	58	47,00 %
zřízení dalších provozoven obchodu a služeb v obci	46	37,70 %
rekonstrukce místních komunikací	46	37,70 %
podpora kulturních, společenských a sportovních aktivit	58	47,50 %
péče o veřejnou zeleň a prostředí v obci	54	44,30 %
opravy památek v obci	41	33,60 %
jiné	5	4,10 %

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Graf 15 - Odpovědi na otázku č. 12

Zdroj: vlastní zpracování, dotazníkové šetření

Na základě odpovědí na tuto otázku je možné konstatovat, že respondenti by se rozhodly obecné finanční prostředky rozdělit skoro stejnou poměrnou částí do všech důležitých oblastí města. Nejvíce do podpory kulturních, společenských a sportovních aktivit (47,50 %), dále pak do podpory bytové výstavby (47 %), na třetím místě by to byla investice do zřízení dalších provozoven obchodu a služeb v obci a zároveň stejným podílem na rekonstrukci místních komunikací (37,70 %). Na dalším místě, podílem nezanedbatelným, by to bylo na opravy památek v obci (33,60 %) a v neposlední řadě také do zlepšení podmínek pro podnikání (7,40 %).

4.3 Východiska pro návrhovou část

4.3.1 SWOT analýza

Základem pro vygenerování strategických rozvojových cílů je zpracování SWOT analýzy. V ní jsou zachyceny základní a klíčové podněty v jednotlivých oblastech rozvoje města. Jednotlivými podněty, jako jsou silné stránky města, jeho pozitiva, dále slabé stránky města, jeho negativa, existující problémy a dále příležitosti i hrozby vycházející z jednotlivých pozitiv a negativ. Výsledek analýzy byl zpracován na základě jednání autorky s pracovní skupinou města a také na základě výsledků dotazníkového šetření mezi občany města. Výsledky jsou shrnuty do následující tabulky SWOT analýzy.

Tabulka 24 - SWOT analýza

Silné stránky – pozitiva města	Slabé stránky – negativa města
<ul style="list-style-type: none">• pracovní příležitosti ve městě• vysoký podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva (věk 15-64 let)• nízký průměrný věk obyvatelstva• nízká míra nezaměstnanosti• široká nabídka sportovišť• existence cyklotras a cyklostezek• řada organizací a spolků pracujících s dětmi• vyhovující dopravní spojení při dojížděce za prací• existence sociálního bydlení a domova s pečovatelskou službou• řada historických památek• blízkost přírody, dostatek přírodních památek• čisté ovzduší• dobré pokrytí telefonním signálem• členství obce ve svazku obcí mikroregionu Podralsko, v MAS – LAG Podralsko a v euroregionu Nisa• snižující se kriminalita• zvyšující se bezpečnost• vyhovující kamerový systém• přítomnost složek záchranného integrovaného systému ve městě (JSDH, městské a státní policie a záchranné služby)	<ul style="list-style-type: none">• snižující se počet obyvatel• vysoký úbytek obyvatelstva způsobený migrací• nedostatečná kapacita parkovacích míst• nevyhovující technický stav některých částí místních komunikací a chodníků• existence průmyslového odpadu• snižující se počet lékařů• malá nabídka odborných – specializovaných lékařů• nedostatečná nabídka obchodů a služeb – nutnost dojížděky obyvatel do jiným okolních obcí a měst• špatný stav bytových domů v majetku města• krajina postižená těžbou uranu• nízká hodnota ekologické stability krajiny• malé možnosti pro územní rozvoj• záplavová oblast• nedostatek kulturních akcí• nedostatečný počet ubytovacích a stravovacích zařízení

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • propagace města se zaměřením na nabídku sportovního vyžití a vytvoření ucelené nabídky služeb dle jednotlivých sezón a celoročně • pokračovat v aktivitě zaměřené ve využití pláže vodního díla Horka jako rekreačního a volnočasového prostoru • možnost zaměřit rozvoj dalších služeb na letní sezónu • zvýšit nabídku ubytovacích služeb a stravování • podpora možného využití prostor kulturního domu pro nabídku kulturního vyžití ve městě – rozšíření nabídky pro občany města • vytvořit rozvojové plochy s úplnou infrastrukturou pro výstavbu rodinných domů • rozšíření zahrádkářské kolonie • spolupráce se sousedními obcemi v oblasti rozvoje cestovního ruchu • rozšíření nebo výstavba nového domova pro seniory • udržování stavu historických památek jako lákadla pro návštěvníky města • využití Programu pro obnovu památek • podpora začleňování menšin do života města (jazyková a kulturní) 	<ul style="list-style-type: none"> • pokles počtu obyvatelstva v dlouhodobém horizontu • stárnutí budov a sportovišť v majetku města • závislost města na státním podniku DIAMO v oblasti zásobování teplem • odliv mladých lidí do větších měst • nezájem turistů a potencionálních návštěvníků o město • úbytek vody ve vodním díle Horka

Zdroj: vlastní zpracování

Ze stanovených východisek pro návrhovou část dokumentu je možné konstatovat, že má město Stráž pod Ralskem výhodnou polohu v rámci Libereckého kraje a tím se stalo zajímavým pro významné zaměstnavatele, což dokládají výsledky stavu na trhu práce a snižující se míra nezaměstnanosti. Na druhé straně se v posledních letech snižuje počet obyvatel, čímž hrozí městu odliv mladých lidí.

Město se snaží využít svého geografického potenciálu (leží v blízkosti přírody, v okolí města se nachází nespočet přírodních památek a v samotném městě je několik zajímavých historických památek) a to formou výstavby cyklostezek a cyklotras, za spolupráce

s okolními obcemi, za finanční podpory Libereckého kraje a schválených dotací z jednotlivých operačních programů. Snaha města zaměřená na rozvoj cestovního ruchu se promítá do rekonstrukcí stávajících a výstavby nových sportovišť, do rozšiřování nabídky sportovních a kulturních akcí, a to formou cílené propagace města.

V posledních letech ve městě probíhala postupná oprava a rekonstrukce místních komunikací a chodníků, ale pořád je nutné počítat s jejich pravidelnou údržbou a následnou rekonstrukcí. Ve městě je na základě provedené studie k rozšíření parkovacích míst, naplánovaná jejich postupná výstavba.

V oblasti vybavenosti vyplývá především horší stav bytových domů a budov v majetku města. Město v rámci střednědobého plánování počítá s jejich pravidelnou údržbou a rekonstrukcí. Z dotazníkového šetření a z analýzy dostupných informací předložených městem je zjištěn snižující se počet lékařů a tím způsobený nedostatek specializovaných ordinací.

Město v rámci strategického řízení města má platný územní plán, regulační plán, strategický plán rozvoje sportu do roku 2023, dále ve spojení s programem rozvoje města má zpracovanou koncepci Smart City pro rozvoje města „Chytrá Stráž pod Ralskem 2030“. V sociální oblasti se řídí komunitním plánem sociálních služeb ORP Česká Lípa 2022-2026. Město hospodaří v posledních pěti letech s kladným výsledkem hospodaření.

Jelikož se město nachází z části v záplavové oblasti, má pro zvýšení bezpečnosti v případě povodní, funkční varovný systém. Město je zapojeno do integrovaného záchranného systému a některé jeho složky mají své působení přímo na území města. Jedná se o jednotku sboru dobrovolných hasičů, městskou a státní policii. Z důvodu bezpečnosti občanů města a jeho majetku je v provozu městský kamerový systém a městský rozhlas. Bezpečnost města a jeho občanů je jeden z nejdůležitějších strategických cílů města. Z dlouhodobého hlediska je město bezpečné, což dokládají informace o poklesu kriminality ve městě.

Stráž pod Ralskem je členem dobrovolného svazku obcí Podralsko, dále členem místní akční skupiny LAG Podralsko a dobrovolného zájmového sdružení euroregionu Nisa.

Hodnocení rozvoje města a kvality života ve městě proběhlo mezi občany prostřednictvím dotazníkového šetření na přelomu ledna a února 2022. Šetření se zúčastnilo 122 respondentů, z toho 70 žen a 52 mužů. Dle věkové kategorie byl největší počet respondentů z kategorie 30-49 let, a to 63 účastníků tj. 51,6 %, ve věku 15-29 let se jednalo o 22 respondentů tj. 18

%, dále 20 občanů z věkové kategorie 50-65 let tj. 16,4 % a nejméně 17 respondentů z kategorie 65 let a více tj. 13,9 %.

Z výsledků dotazníkového šetření mezi občany města vychází, že většina obyvatel je spokojena se životem ve městě. Důležitým faktorem spokojeného a klidného života je blízkost přírody, klid, sportovní vyžití a v neposlední řadě příznivé životní prostředí i s ohledem na těžbu uranu v minulosti. Obyvatelé města poukazují v rámci svých odpovědí, na nedostatek větší sítě maloobchodního prodeje, na chybějící služby, také na již zmiňovaný úbytek odborných lékařů a na nedostatečnou nabídku restaurací, kaváren nebo kina. V případě možnosti přerozdělení finančních prostředků by občané nejvíce investovali do podpory kulturních, společenských a sportovních akcí, dále do podpory bytové výstavby, pak do zřízení dalších provozoven obchodu a služeb, na rekonstrukci místních komunikací a také do opravy památek ve městě.

Kromě dotazníkového šetření proběhlo šetření v rámci pracovní skupiny, která se podílela na aktualizaci tohoto strategického dokumentu. Na základě analýzy dostupných informací, dat z veřejných databází a podkladů předložených vedením města, stanovila pracovní skupina společně programové cíle dle jednotlivých oblastí rozvoje města: Cestovní ruch a rekreace, Bydlení a občanská vybavenost, Školství, Technická a dopravní infrastruktura, Tělovýchova a sport, Kultura a památky a Životní prostředí.

4.4 Návrhová část

Návrhová část programu rozvoje obce vychází z definovaných slabých a silných stránek města, které byly identifikované v analytické části tohoto dokumentu. Bere v úvahu možné příležitosti a hrozby budoucího rozvoje města. Na základě východisek specifikuje formulaci dlouhodobé strategické vize, která je podrobněji definována v konkrétních cílech, opatření a aktivitách.

4.4.1 Strategická vize

Stráž pod Ralskem

- *je bezpečným městem s kvalitní infrastrukturou*
- *město podporující rozvoj bydlení a občanské vybavenosti*
- *město podporující rozvoj sportu*
- *město podporující rozvoj cestovního ruchu*
- *je městem s příznivým životním prostředím a s řadou přírodních památek*
- *je městem se zajímavou historií a řadou historických památek*
- *se snaží svým občanům a návštěvníkům připravit pestrou nabídku kulturních a sportovních akcí*

Obrázek 9 - Stráž pod Ralskem

Zdroj: Stráž pod Ralskem, 2022

4.4.2 Programové cíle

Programový cíl 1:	Kvalitní infrastruktura
Programový cíl 2:	Rozvoj bydlení a občanské vybavenosti
Programový cíl 3:	Rozvoj cestovního ruchu
Programový cíl 4:	Příznivé životní prostředí
Programový cíl 5:	Obnova památek
Programový cíl 6:	Rozvoj školství
Programový cíl 7:	Podpora kultury a sportu

4.4.3 Opatření a aktivity

Programový cíl 1: Kvalitní infrastruktura

Opatření 1.1: Rekonstrukce a výstavba chodníků a nových parkovacích ploch

Opatření souvisí s kapitolou 4 analytické části Infrastruktura – Dopravní infrastruktura. Jedná se o postupně probíhající rekonstrukci, opravu a v určitých lokalitách města o výstavbu nových chodníků a parkovacích ploch. Realizace nových parkovacích ploch probíhá dle zpracované Koncepční studie parkovacích ploch ve městě.

Aktivita 1.1.1: Rekonstrukce chodníků

Aktivita 1.1.2: Nové parkovací plochy v ul. Energetiků

Opatření 1.2: Rekonstrukce veřejného osvětlení

Má vazbu na kapitolu 4 Infrastruktura část Technická infrastruktura, kde je popsán plán postupné obnovy svítidel veřejného osvětlení.

Aktivita 1.2.1: Výměna stávajících svítidel veřejného osvětlení za LED osvětlení

Programový cíl 2: Rozvoj bydlení a občanské vybavenosti

Opatření 2.1: Rekonstrukce budov v majetku města

Opatření má vazbu na kapitolu 5 analytické části Vybavenost. Jedná se o snížení energetické náročnosti zbývajících bytových domů a veřejných budov a postupnou realizací fotovoltaických elektráren na všech budovách v majetku města.

Aktivita 2.1.1: Snížení energetické náročnosti budovy Městského muzea a Infocentra

Aktivita 2.1.2: Snížení energetické náročnosti bytového domu Jižní č. p. 367

Aktivita 2.1.3: Vybudování fotovoltaické elektrárny na budově ZŠ

Aktivita 2.1.4: Vybudování fotovoltaické elektrárny na budově Městské úřadu

Opatření 2.2: Zvyšování kvality bytového fondu a podpora bydlení

Také má návaznost na kapitolu 5 analytické části Vybavenost:

Aktivita 2.2.1: Rekonstrukce bytových domů

Aktivita 2.2.2: Zasíťování nových stavebních parcel v ul. Jižní

Programový cíl 3: Rozvoj cestovního ruchu

Opatření 3.1: Realizace klidových zón města

Opatření navazuje na kapitolu 3 analytické části Hospodářství – Cestovní ruch a na kapitolu 5 Vybavenost – část Kultura, sport a tělovýchova. Vzhledem k zaměření města na rozvoj cestovního ruchu a turistiky přistoupilo na vybudování ucelených zón pro občany a návštěvníky města.

Aktivita 3.1.1: Realizace klidové zóny Náměstí 5. května

Aktivita 3.1.2: PD – klidová zóna Zámecký vrch

Opatření 3.2: Rekonstrukce a výstavba nových cyklotras a cyklostezek

Má vazbu na kapitolu 4 Infrastruktura – Dopravní infrastruktura. Územím města prochází mezinárodní cyklotrasa, která je východiskem pro turisty a cyklisty do Cykloráje Podralsko. Město zaměřuje svůj potenciál k rozvoji cestovního ruchu, je potřeba podpořit rekonstrukci a výstavbu nových cyklotras a cyklostezek.

Aktivita 3.2.1: Cyklostezka klidovou zónou

Programový cíl 4: Příznivé životní prostředí

Opatření 4.1: Revitalizace zeleně a veřejného prostranství

Opatření souvisí s kapitolou 6 analytické části Životní prostředí:

Aktivita 4.1.1: Obnova a rozšíření dubové aleje ul. Fibichova

Aktivita 4.1.2: Rozšíření zahrádkářské kolonie

Programový cíl 5: Obnova památek

Opatření 5.1: Obnova památek

Opatření navazuje na kapitolu 5 analytické části Vybavenost – Kultura a také na kapitolu 3 Hospodářství – část Cestovní ruch:

Aktivita 5.1.1: Obnova vnitřních fasád zámku Vartenberk

Aktivita 5.1.2: Restaurování morového sloupu na Náměstí 5. května – 2. etapa

Programový cíl 6: Rozvoj školství

Opatření 6.1: Zvyšování úrovně vzdělávání

Toto opatření má vazbu na kapitolu 5 Vybavenost – část Školství a vzdělávání. Vzhledem ke zvyšování spokojenosti občanů s kvalitou vzdělávání je potřebné podporovat zvyšování kvality vzdělávání.

Aktivita 6.1.1: Rekonstrukce a nové vybavení učebny fyziky ZŠ

Programový cíl 7: Podpora kultury a sportu

Opatření 7.1: Zvyšování možností sportovního využití pro občany a návštěvníky města

Opatření souvisí s kapitolou 5 Vybavenost, část Sport a tělovýchova a také návaznost na kapitolu 3 Hospodářství, část Cestovní ruch.

Aktivita 7.1.1: Rozšíření multifunkčního hřiště

Aktivita 7.1.2: Rekonstrukce dětských hřišť – doplnění nových herních prvků

Zásobník aktivit

Město na základě dlouhodobého plánování má sestaven zásobník aktivit, které v budoucnu budou navazovat na dokončené aktivity v rámci dosažení stanovených cílů. Jedná se o tyto konkrétní aktivity:

Tabulka 25- Zásobník akcí

Zásobník aktivit		
Aktivita	Způsob realizace	Předpokládané celkové náklady (Kč)
Demolice objektu brownfield "Statek" Fibichova ulice	rekultivace	3 500 000 Kč
Fotovoltaická elektrárna na budově Mateřské školy	výstavba	2 500 000 Kč
Fotovoltaická elektrárna na budově Městského muzea	výstavba	1 000 000 Kč
Fotovoltaická elektrárna na budově plaveckého bazénu	výstavba	3 000 000 Kč
Realizace klidové zóny Zámecký vrch	výstavba a rekonstrukce	5 000 000 Kč

Realizace klidové zóny Malá a Velká pláž	výstavba a rekonstrukce	25 000 000 Kč
Rozšíření multifunkčního hřiště	výstavba a rekonstrukce	45 000 000 Kč
Nový dům s pečovatelskou službou	výstavba	10 000 000 Kč
Odbahnění Vodního díla Horka	rekonstrukce	50 000 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování, MěÚ Stráž Pod Ralskem (2022)

V následující tabulce jsou časově uspořádány aktivity dle programových cílů s předběžným rozpočtem projektu vyčísleným odborem územního rozvoje Městského úřadu ve Stráži pod Ralskem:

Tabulka 26 - Přehled aktivit dle programových cílů

Opatření	Aktivita	Časový harmonogram	Předběžný rozpočet projektu (Kč)
1.1	1.1.1	realizace 2022	1 000 000
1.1.	1.1.2	realizace 2023	5 000 000
1.2	1.2.1	realizace 2022	6 000 000
2.1	2.1.1	realizace 2023	15 300 000
2.1	2.1.3	realizace 2022	4 300 000
2.1	2.1.4	realizace 2024	5 000 000
2.1	2.1.2	realizace 2024	12 000 000
2.2	2.2.2	realizace 2024	45 000 000
2.2	2.2.1	realizace 2022	3 000 000
3.1	3.1.1	realizace 2024	20 000 000
3.1	3.1.2	realizace 2024	5 000 000
3.2	3.2.1	realizace 2023	5 800 000
4.1	4.1.2	realizace 2023	100 000
4.1	4.1.1	realizace 2022	300 000
5.1	5.1.1	realizace 2027	27 000 000
5.1	5.1.2	realizace 2022	250 000

6.1	6.1.1	realizace 2023	7 000 000
7.1	7.1.1	realizace 2025	45 000 000
7.1	7.1.2	realizace 2022	500 000

Zdroj: vlastní zpracování, MěÚ Stráž Pod Ralskem (2022)

4.4.4 Podpora realizace programu rozvoje města

Způsob realizace programu rozvoje města

Pro období 2022-2027 byly v programu rozvoje města Stráž pod Ralskem specifikované nejen programové cíle dle jednotlivých oblastí rozvoje města, ale také konkrétní aktivity a časový harmonogram s předpokládaným termínem jejich realizací. Cílem tohoto dokumentu je, aby byl vždy aktuální, pomáhal k rozvoji města a sloužil jako podklad pro získání dotací. Schválením aktualizace programu rozvoje města je ukončena fáze zpracování a případné změny v průběhu jeho realizace projedná a schválí zastupitelstvo města. Konkrétní aktivity budou realizovány za pomoci vytýčených a definovaných projektů.

Monitoring realizace programu rozvoje města

Monitoring realizace tohoto strategického dokumentu je v kompetenci zastupitelstva města Stráž pod Ralskem, a to na základě posouzení a zhodnocení pracovní skupinou na svých pravidelných jednáních. Ke kontrole realizace je nutné zabezpečit informace o průběhu jednotlivých dílčích aktivit, opatřeních a programových cílech. Je důležité každoročně vyhodnocení realizace programu rozvoje města a zpracované informace budou součástí zápisu ze zasedání zastupitelstva města.

Způsob aktualizace programu rozvoje města

Program rozvoje města je živý dokument, neustále se měnící, který je nutné doplňovat, upravovat, případně aktualizovat v průběhu realizace jeho cílů. Aktualizace celého dokumentu proběhne nejpozději v roce 2027 a částečná úprava dokumentu bude probíhat dle potřeby, minimálně ke konci kalendářního roku, po provedení monitoringu. Případné změny musí být provedeny přímo v dokumentu a výsledkem bude nový dokument s označením data, ke kterému bude aktualizace provedena. Všechny jeho úpravy a změny budou schválené zastupitelstvem města.

Způsob financování programu rozvoje města

Prvotním a základním zdrojem financování jsou vlastní zdroje města. Předpokladem financování jednotlivých projektů je možnost spolufinancování z rozpočtů veřejných,

krajských, státních nebo z Evropské unie. V průběhu realizace aktivit programu rozvoje budou specifikované a upřesňované informace podle pravidel možností využití finančních zdrojů.

5 Diskuze

Cílem diplomové práce je zhodnotit a posoudit smysl a podmínky vzniku rozvojových dokumentů v kontextu dostupné teorie a metodických postupů Ministerstva pro místní rozvoj. Pro zhodnocení a posouzení byla zpracovaná případové studie – aktualizace Programu rozvoje města Stráž pod Ralskem pro období 2022–2027.

Zpracování aktualizace strategického dokumentu proběhlo standardním způsobem. Zpracovatelka, autorka práce, se držela doporučeného postupu, dle metodiky MMR ČR pro tvorbu programu rozvoje obce. Jeho obsah vychází ze sdílených hodnot, které se snaží definovat veřejný zájem.

Analytická část představuje přehled všech základních informací o městě. Je vypracovaná na základě socioekonomické analýzy. Analyzovala data o území města, jeho ekonomice, o obyvatelstvu, vybavenosti, infrastruktuře, o stavu životního prostředí a o fungování správy města. Výsledek analytické části je kombinací informací získaných ze zdrojů města, ze statistických veřejně dostupných databází a z dat získaných z dotazníkového šetření mezi občany města. Analytická část je shrnuta ve SWOT analýze. Byly zjištěné poznatky o vnitřních a vnějších faktorech města, které je možné využít ve prospěch jeho rozvoje (silné stránky a příležitosti), a naopak, které je potřeba eliminovat nebo řešit (slabé stránky a hrozby). Výsledky, shrnuté ve SWOT analýze, navrhla pracovní skupina s vedením města. Metodika pro tvorbu programu rozvoje obce doporučuje zapojení občanů a ostatních subjektů města, nejen formou dotazníkového šetření, ale také formou veřejné diskuze. Město, na základě zkušeností z minulých období, veřejné projednávání zjištěných výsledků neuskutečnilo. Při projednávání předchozí aktualizace dokumentu byla účast veřejnosti velice nízká. Obyvatelé města neprojevují velký zájem podílet se na tvorbě tohoto dokumentu. Ostatní podnikatelské subjekty působící na území města se do procesu projednávání také nezapojily. Zde autorka konstatuje, že město přichází o možnost získání dalších, důležitých informací od svých občanů a ostatních subjektů, které mohou být pomůckou při formulování strategických cílů a dalšího směřování města. Vedení města se také dostává do horšího postavení i v případě budoucího rozhodování o fungování města.

Výsledky návrhové části, tak jako analytická část, je zpracována pracovní skupinou a vedením města, bez zásahu expertů a také bez uskutečnění veřejné diskuze. Pro město se může do budoucna vyskytnout problém v prosazování realizace konkrétních projektů a plánovaných aktivit. Vzhledem k této skutečnosti autorka konstatuje, že strategická vize

města je reálná, smysluplná a jasně srozumitelná. Její formulace vychází ze závěrů provedených analýz. Konkrétní opatření a aktivity se zabývají prioritami rozvoje města.

Program rozvoje města je v souladu s platným územním plánem a regulačním plánem pro náměstí 5. května a jeho okolí. Jelikož program rozvoje města do detailu nerozebírá všechny informace a možnosti řešení v určitých oblastech, má město zpracované tematické koncepce. Pro město je to podrobněji rozpracovaný program rozvoje sportu do roku 2023 a koncepce Smart City pro rozvoj města Stráž pod Ralskem „Chytrá Stráž 2030“.

Z výše uvedeného je možné konstatovat, že aktualizace Programu rozvoje města Stráž pod Ralskem na období 2022-2027 je zpracována podle metodiky MMR ČR pro tvorbu rozvojových dokumentů. V praxi nebyla věnována pozornost možnosti vyjádření se veřejnosti (obyvatelé, podnikatelské a ostatní subjekty města) k výsledkům zpracovaného dokumentu. Toto kritérium je považováno za důležité nejen dle metodiky MMR ČR, ale také v kontextu dostupné teorie. Autorka navrhuje vytvořit metodiku pro všechny obce v ČR na základě, které by byl nastaven způsob a postup pro nastartování a zaktivnění veřejnosti ke spolupráci a ke zvýšení důležitosti zapojení se občanů do tvorby tohoto strategického dokumentu.

Dílčím cílem diplomové práce je posouzení vlivu strategického dokumentu na rozvoj obce. V průběhu zpracování aktualizace dokumentu, při všech uskutečněných rozhovorech s vedením města a pracovní skupinou, lze konstatovat, že Program rozvoje obce je jako strategický dokument velice důležitý. Není zásadní obsahová stránka dokumentu z hlediska jeho rozsahu, ale spíše jeho funkčnost. Je docela jednoduché vytvořit soupis projektů a investičních akcí, které by město „chtělo“ realizovat, ale důležité je to správně strategicky naplánovat. Dokument má být propojen s finančním plánováním. Město musí vědět na co má a na co ne. Není smysluplné, jak uvádí i dostupná teorie, dokument bez přemýšlení vytvořit a spoléhat se nato, že tím bude splněna podmínka pro získání dotací. V tomto případě je podstatné pochopit význam a důležitost strategického plánování. Není cílem vytvářet dokumenty plné nereálných cílů a projektů, které se nebudou nikdy realizovat.

Proto má své opodstatnění sledování a vyhodnocení realizace tohoto dokumentu tzv. monitoring plnění. Výsledkem sledování realizace konkrétních aktivit a naplňování cílů bude aktualizace zjištěných změn, a to formou aktualizace dokumentu. Jeho součástí budou nové plány s konkrétními aktivitami a s předpokládaným termínem realizace a rozpočtem.

Program rozvoje obce je živý a v čase se měnící dokument. Plánovat rozvoj obce není jen záležitostí jejich představitelů, ale také občanů samotných. Má být pomocnou rukou a koordinačním nástrojem strategického plánování obce. Jak uvádí Krbová (2017) bez strategického plánu nelze strategicky řídit ani vést. Cílem strategického plánování je pochopení dlouhodobé vize a cílů. Je podkladem pro strategické řízení.

6 Závěr

Pod pojmem rozvoj si každý představí proces, jehož úkolem a cílem je něco konkrétního změnit, zlepšit, zhodnotit, zrekonstruovat, opravit, přetvořit na hezčí, novou a modernější podobu. Rozvoj je považován za proces v průběhu, kterého dochází k pozitivním změnám. Tyto pozitivní změny jsou ve spojení s pojmem rozvoje obce definovány jako proces zlepšování života občanů a také jeho kvality. Všechny změny, znamenající přechod k lepšímu a kvalitnějšímu životu našich občanů, je důležité definovat a řídit jejich naplnění formou správného plánování. K tomuto řízení pomáhá obcím důležitý strategický nástroj, kterým je Program rozvoje obce.

Cílem práce je zhodnotit a posoudit smysl a podmínky vzniku rozvojových dokumentů v kontextu dostupné teorie a metodických postupů MMR ČR. Výsledkem splnění tohoto cíle je zpracování případové studie aktualizace Programu rozvoje města Stráž pod Ralskem pro období 2022-2027. Strategický rozvojový dokument je zpracován dle platné a doporučené metodiky Ministerstva pro místní rozvoj ČR pro tvorbu programu rozvoje obce. Na výzkumu se podílelo vedení města a pracovní skupina vytvořená ze zástupců vedení města, zástupců organizačních složek (pečovatelská služba a Městská policie), zástupcem školské rady a komise životního prostředí. Dokument byl zpracován na základě provedené socioekonomické analýzy města. Zdrojem informací byly podklady předložené Městským úřadem a data získaná z veřejně dostupných databází (ČSÚ, ČÚZK, RIS). Významným zdrojem dat se staly výsledky sčítání lidu, domů a bytů provedeného v roce 2021. V době zpracování nebyla aktuální všechna statistická data dle SLDB 2021, konkrétně údaje k vývoji bytové výstavby (počet domů a bytů dle jednotlivých obcí ČR), vzdělanostní struktura obyvatel, struktura obyvatel dle národností, náboženství a struktura ekonomicky aktivního a neaktivního obyvatelstva. Na základě této skutečnosti bylo rozhodnuto vedením města ponechat chybějící data podle SLDB z roku 2011. Důležitým podkladem byl i dosud platný program rozvoje města na období 2017-2022. Na aktualizaci dokumentu se podíleli i občané města prostřednictvím dotazníkového šetření. Dle zjištěných skutečností v jednotlivých oblastech rozvoje, a to především v oblasti demografie, hospodářství, infrastruktury, vybavenosti, životního prostředí a fungování správy města, byla zpracována východiska pro návrhovou část dokumentu. Jednotlivé klíčové faktory byly shrnuté do SWOT analýzy. Z jejich výsledků byla formulována strategická vize města:

„Stráž pod Ralskem je bezpečným městem s kvalitní infrastrukturou. Je to město podporující rozvoj bydlení a občanskou vybavenost. Město podporující rozvoj sportu a rozvoj cestovního ruchu. Je městem s příznivým životním prostředím a s řadou přírodních památek, městem se zajímavou historií a řadou historických památek a městem, které se snaží svým občanům a návštěvníkům připravit pestrou nabídku kulturních a sportovních akcí“.

Zpracování dokumentu proběhlo dle doporučeného postupu metodiky pro tvorbu programu rozvoje obce vydané MMR ČR. Byla vynaložena snaha získat veškeré dostupné informace charakterizující území města ve všech jeho oblastech. Program rozvoje města je zpracován v souladu s platným územním a regulačním plánem.

Výtkou pro město, při tvorbě strategického dokumentu, je nezapojení jeho obyvatel včetně podnikatelských subjektů do procesu projednání zjištěných výsledků provedených analýz a dotazníkového šetření. Participace obyvatel v této fázi tvorby je velice důležitá jak v kontextu dostupné teorie, tak v kontextu metodiky MMR ČR. Na základě sdělení města je problém v nezájmu občanů zapojit se do rozhodování o rozvoji města. Jejich zkušenost z předchozích let, kdy byla v čase projednávání účast veřejnosti velice nízká. Autorka proto navrhuje vytvořit metodiku pro obce na základě, které by byl nastaven postup a způsob pro nastartování veřejnosti ke spolupráci a ke zvýšení jejich zapojení se do tvorby rozvojového dokumentu.

Vzhledem k této skutečnosti autorka konstatuje, že strategická vize je reálná, smysluplná, srozumitelná a jasně formulovaná. Konkrétní opatření a aktivity se zabývají prioritami města. Zpracovaná aktualizace Programu rozvoje města Stráž pod Ralskem bude předložena radě a zastupitelstvu ke schválení.

Z hlediska posouzení vlivu tohoto strategického dokumentu na rozvoj obce, jako dílčího cíle diplomové práce, je možné konstatovat, že Program rozvoje obce je jako strategický a rozvojový dokument velice důležitý. Zásadní není jen obsahová stránka, co se týká jeho rozsahu, ale především jeho funkce. Plán projektů a investičních akcí má být propojen s finančním plánováním. Podstatné je pochopit význam, důležitost a funkčnost tohoto dokumentu. Program rozvoje obce má být koordinačním nástrojem strategického plánování.

7 Seznam použitých zdrojů

I. Odborná literatura

BALÍK, Stanislav, 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Vyd. 1. Praha: Grada. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ, 2002. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Vyd. 1. Praha: Karolinum. 211 s. ISBN 80-246-0384-5

ČMEJREK, Jaroslav, 2008. *Obce a regiony*. Vyd. 1. Praha: Alfa nakladatelství. 159 s. ISBN 978-80-87197-00-4

ČMEJREK, Jaroslav a Jan ČOPÍK, 2016. *Veřejná správa*. Vyd. 1. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta. 152 s. ISBN 978-80-7394-578-7

FOTR, Jiří et. al. 2012. *Tvorba strategie a strategické plánování*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3985-4

KAŠPAROVÁ, Ludmila a PŮČEK, Milan Jan, 2009. *Kohezní politika: osídlení v České republice: partnerství měst a venkova*. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje. ISBN 978-80-903928-7-8.

KRBOVÁ, Jana, 2017. *Strategické plánování ve veřejné správě*. Vyd. 1, Praha: Wolters Kluwer ČR. 144 s. ISBN 978-80-7552-587-1

MALLYA, Thaddeus, 2007. *Základy strategického řízení a rozhodování*. Praha: Grada Publishing a.s. 246 s. ISBN 978-80-247-1911-5.

POMAHAČ, Richard, 2011. *Základy teorie veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 267 s. ISBN 978-80-7380-330-8

PŮČEK, Milan Jan, 2015. *Udržitelné finanční řízení obcí a regionů*. Praha: Národní síť Zdravých měst České republiky. 140 s. ISBN 978-80-9060331-1-8

PŮČEK, Milan Jan, František OCHRANA a kol., 2009. *Chytrá veřejná správa. Kohézní politika*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní orgán pro koordinaci. 200 s. ISBN 978-80-86616-4.

PŮČEK, Milan Jan, Vladimíra ŠILHÁNKOVÁ, 2018. *Strategické plánování*. Praha, Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut – AMBIS Praha, 125 s.

STEJSKAL, Jan a KOVÁRNÍK Jaroslav, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra, 2007. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice. 131 s. ISBN 978-80-7395-019-4

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj a jeho management v České republice*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1301-0.

II. Internetové zdroje

Český statistický úřad: *SLBD 2011* [online]. 2011 [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_#katalog=30261

Český statistický úřad: *SLBD 2021* [online]. 2022 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021>

Český statistický úřad: *Vše o území* [online]. 2021 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__562092#

Český statistický úřad: *Veřejná databáze* [online]. 2021 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky&katalog=30853>

DIAMO, státní podnik, 2022. [diamo.cz](https://www.diamo.cz) [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.diamo.cz/cs>

Kurzy.cz, spol. s r.o., Aliaweb, spol. s r.o., 2022 [online]. [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: <https://regiony.kurzy.cz/straz-pod-ralskem/obchodni-rejstrik-firmy-vypis/?page=1>

Mikroregion Podralsko, 2022. [Podralsko.inof.cz](http://www.podralsko.info) [online]. [cit. 2022-01-11]. Dostupné z: <http://www.podralsko.info/>

Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021. Program rozvoje obce [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021, [cit. 2021-10-06]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/regionalni-politika/koncepce-a-strategie/rozvoj-obci>.

Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021. Program rozvoje obce [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021, [cit. 2021-12-29]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>.

Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021. Program rozvoje obce [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2021, [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/45c58e5b-da4c-4210-a8da-6b29cb749989/Methodika_tvorby_PRO.pdf.

PANDA SPORT, 2022. pandasport.cz [online]. [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <http://pandasport.cz/>

PERLÍN, Radim. *Strategický plán mikroregionu: metodická příručka pro zájemce o strategické plánování ve venkovských mikroregionech a obcích*. Praha: Přírodovědecká fakulta UK. [online] Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Radim-Perlin/publication/47044254_Strategicky_plan_mikroregionu/links/5ec5086a299bf1c09acc050c/Strategicky-plan-mikroregionu.pdf [cit. 2021-11-17].

Portál *Ministerstvo vnitra České republiky*. Informativní počty obyvatel v obcích [online]. Praha, 2022. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

Portál *Národní síť místních akčních skupin České republiky*. Co je MAS [online]. Praha, 2021. [cit. 2021-11-20] Dostupné z: <http://nsmas.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>.

Portál *RIS – regionální informační servis*. [online] Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2019 [cit. 2021-11-20] Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/pardubicky-kraj/regionalni-informace/euroregiony>.

Sportovní klub LUTRA, 2022 [sklutra.cz](http://www.sklutra.cz) [online]. [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <http://www.sklutra.cz/>

Strategické řízení (Strategic Management). In: ManagementMania.com [online]. Wilmington (DE) 2011-2021, 14.05.2019 [cit. 2021-12-05]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/strategie-rizeni>

Stráž pod Ralskem: *Komunitní plán sociálních služeb ORP Česká Lípa* [online] 2022 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: http://www.strazpr.cz/assets/File.ashx?id_org=15646&id_dokumenty=10189

Stráž pod Ralskem: *Koncepce Smart city pro rozvoj města Stráž pod Ralskem. Chytrá Stráž pod Ralskem 2030* [online] 2019 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <http://www.strazpr.cz/chytra-straz-pod-ralskem-2030/ms-8963/p1=8963>

Stráž pod Ralskem: *Koncepce studie řešení parkovacích ploch* [online] 2019 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <http://www.strazpr.cz/koncepcni-studie-reseni-parkovacich-ploch/ds-1261/p1=7412>

Stráž pod Ralskem: *Městský úřad Stráž pod Ralskem, 2022.* strazpr.cz [online]. [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <http://strazpr.cz/>

Stráž pod Ralskem: *Rozpočet a hospodaření města* [online] 2022 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: http://www.strazpr.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=1213&n=rozpocet-a-hospodareni-mesta&archiv=1&p1=3363

Stráž pod Ralskem: *Program rozvoje města Stráž pod Ralskem 2017-2022* [online] 2017 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <http://www.strazpr.cz/aktualizace-strategickeho-planu-rozvoje-mesta-straz-pod-ralskem-2017-2022/d-5484/p1=3407>

Stráž pod Ralskem: *Regulační plán* [online] 2017 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <http://www.strazpr.cz/uzemni-plan-a-regulacni-plan/ds-1089/p1=3408>

Stráž pod Ralskem: *Strategický plán rozvoje sportu ve Stráži pod Ralskem do roku 2023* [online] 2018 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <http://www.strazpr.cz/strategicky-plan-rozvoje-sportu-mesta-straz-pod-ralskem/ms-5388/p1=5388>

Stráž pod Ralskem: *Studie zástavby ulice Jižní* [online] 2020 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <http://www.strazpr.cz/studie-zastavby-ulice-jizni/ds-1262/p1=7450>

Stráž pod Ralskem: *Územní plán* [online] 2015 [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <http://www.strazpr.cz/uzemni-plan-a-regulacni-plan/ds-1089/p1=3408>

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, *OPRL – Oblastní plán rozvoje lesů, přírodní lesní oblast 18: Severočeská pískovcová plošina a Český ráj* [online]. 2021 [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: http://www.uhul.cz/images/ke_stazeni/oprl_oblasti/OPRL-LO18-Severoceska_piskovcova_plosina_a_Cesky_raj.pdf

Výři.cz, 2022. [online]. [cit. 2022-01-10]. Dostupné z: <http://www.vyri.cz/o-nas>

III. Právní předpisy

ČESKO. Ústavní zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1992 Ústava České republiky. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1992, částka 1, s. 3-16. Dostupné z: Sbíрка zákonů a Sbíрка mezinárodních smluv – Ministerstvo vnitra České republiky (mvcr.cz)

ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 15. května 2000 o obcích a o změně některých zákonů (obecní zřízení). In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 38, s. 1737-1764. Dostupné z: Sbíрка zákonů a Sbíрка mezinárodních smluv – Ministerstvo vnitra České republiky (mvcr.cz)

ČESKO. Zákon č. 248 ze dne 29. června 2000 o podpoře regionálního rozvoje a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3549-3555. Dostupné z: Sbíрка zákonů a Sbíрка mezinárodních smluv – Ministerstvo vnitra České republiky (mvcr.cz)

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a použitých zkratk

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Mikroregiony ČR ve vztahu ke krajům	21
Obrázek 2 - Přehled euroregionů v ČR.....	22
Obrázek 3 - Struktura programu rozvoje obce.....	31
Obrázek 4 - Poloha města v rámci Libereckého kraje	37
Obrázek 5- Vlajka města.....	40
Obrázek 6 - Znak města	40
Obrázek 7- Budova Mateřské školy Stráž pod Ralskem	60
Obrázek 8 - Budova Základní školy Stráž pod Ralskem	61
Obrázek 9 - Stráž pod Ralskem	90

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Rozdělení počtu členů zastupitelstva obce	15
Tabulka 2 - Základní údaje o městě.....	38
Tabulka 3 - Veřejná správa	39
Tabulka 4 - Přehled stavu obyvatelstva	41
Tabulka 5 - Počet obyvatel a věkové složení obyvatelstva města	43
Tabulka 6 - Přehled počtu cizinců za období 2017-2021	44
Tabulka 7 - Hospodářská činnost města stav k 31. 12. 2020.....	47
Tabulka 8- Počet podnikatelských subjektů dle počtu zaměstnanců k 31.12 2020.....	48
Tabulka 9 - Přehled firem ve městě	49
Tabulka 10- Ubytovací zařízení ve Stráži pod Ralskem.....	52
Tabulka 11 - Vývoj nezaměstnanosti za období 2016-2021.....	54
Tabulka 12- Výměry půdy ve městě pro rok 2019-2020.....	67
Tabulka 13 - Hospodaření města za období 2017-2021 (udáváno v tisících Kč).....	71
Tabulka 14 - Vývoj počtu přečinů a zločinů spáchaných za období 2010-2021	73
Tabulka 15- Struktura respondentů (výsledky na otázky č. 15, 16 a 17)	76
Tabulka 16 - Výsledky na otázku č. 2	78
Tabulka 17 - Výsledky na otázku č. 3	79
Tabulka 18 - Výsledky na otázku č. 5	80

Tabulka 19 - Výsledky na otázku č. 6	82
Tabulka 20 - Výsledky na otázku č. 7	82
Tabulka 21 - Výsledky na otázku č. 8	82
Tabulka 22 - Výsledky na otázku č. 10	83
Tabulka 23 - Výsledky na otázku č. 12	84
Tabulka 24 - SWOT analýza	86
Tabulka 25- Zásobník akcí	93
Tabulka 26 - Přehled aktivit dle programových cílů	94

Seznam grafů

Graf 1- Růst počtu obyvatelstva 2010-2020	42
Graf 2 - Počet vystěhovaných a přistěhovaných	42
Graf 3 - Počet živě narozených a zemřelých	43
Graf 4 - Přehled podnikatelských subjektů dle převažující činnosti	48
Graf 5 - Celkový počet nezaměstnaných osob 2016-2021	54
Graf 6 - Celkový podíl nezaměstnanosti za období 2016-2021	54
Graf 7 - Výměry půdy k 31. 12. 2020	68
Graf 8 - Hospodaření města za období 2017-2021	72
Graf 9 - Věkové složení respondentů	76
Graf 10 - Dosažené vzdělání respondentů	77
Graf 11 - Odpovědi na otázku č. 1	77
Graf 12 - Odpovědi na otázku č. 2	78
Graf 13 - Odpovědi na otázku č. 3	79
Graf 14 - Odpovědi na otázku č. 5	81
Graf 15 - Odpovědi na otázku č. 12	84

Seznam použitých zkratk

ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Česká úřad zeměměřický a katastrální
EU	Evropská unie
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IZS	Integrovaný záchranný systém

JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů
MAS	Místní akční skupina
MěÚ	Městský úřad
MŠ	Mateřská škola
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
NP	Národní park
ORP	Obec s rozšířenou působností
OZV	Obecně závazná vyhláška
RIS	Regionální informační servis
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
VO	Veřejné osvětlení

9 Přílohy

Příloha A: Dotazník pro občany

DOTAZNÍK PRO OBČANY

Milí spoluobčané,

naše město začalo zpracovávat aktualizaci rozvojové koncepce **Program rozvoje města Stráže pod Ralskem na období 2022–2027**, která nám umožní lépe využít finančních prostředků, je i důležitým podkladem pro získávání různých dotací na uskutečnění vybraných investičních akcí. Považujeme za velmi důležité zjistit vaše názory na to, jaké by mělo být naše město a co pro to všichni můžeme udělat.

Obracím se na vás proto s žádostí o odpovědi na otázky uvedené v tomto dotazníku. Výsledky průzkumu poslouží výlučně jako podklad pro zpracování aktualizace Programu rozvoje města a poskytnuté údaje budou pečlivě vyhodnoceny.

Děkuji Vám za spolupráci a projevený zájem.

Mgr. Zdeněk Hlinčík
starosta města

1. Jak se Vám v obci žije?

1. velmi dobře	4. spíše špatně
2. spíše dobře	5. velmi špatně
3. ani dobře ani špatně	

2. Co se Vám na Vaší obci nejvíce líbí? (zatrhněte maximálně 3 možnosti)

1. klidný život
2. dobré mezilidské vztahy
3. příznivé životní prostředí
4. blízkost přírody
5. dostupnost pracovních příležitostí
6. dobrá dopravní dostupnost
7. kulturní a společenský život
8. sportovní vyžití
9. vzhled obce
10. jiné.....

3. Co se Vám na Vaší obci nelíbí? (zatrhněte maximálně 3 možnosti)

1. špatné vztahy mezi lidmi
2. nezájem lidí o život v obci
3. málo kvalitní životní prostředí
4. nedostatek pracovních příležitostí
5. nedostatek či špatná dostupnost obchodů a služeb
6. nedostatečný kulturní a společenský život
7. špatná dostupnost lékaře

- 8. nedostatečná bytová výstavba
- 9. nepořádek v obci
- 10. špatné podmínky pro podnikání
- 11. jiné:

4. Jaké služby Vám v obci nejvíce chybí? (prosím vyplňte max. 3 dle důležitosti)

.....

.....

.....

.....

5. Pokuste se zhodnotit obec z hlediska níže uvedených podmínek

(v každém řádku označte x ve sloupci, který odpovídá míře Vaší spokojenosti):

		Velmi spokojen	Spíše spokojen	Spíše nespokojen	Velmi nespokojen	Je mi to lhostejné
1	Vzhled obce – péče o veřejnou zeleň, čistota					
2	Dostupnost předškolního a základního vzdělávání					
3	Kvalita předškolního a základního vzdělávání					
6	Podmínky pro podnikání					
7	Informovanost o dění ve městě					
8	Nabídka volnočasových aktivit pro děti a mládež					
9	Možnosti sportovního vyžití					
10	Možnosti kulturně-spoločenského vyžití					
11	Dostupnost zdravotnických služeb					
12	Dostupnost služeb sociální péče					
13	Bezpečnost obyvatel obce					
14	Dostupnost služeb v obci (obchody, služby atd.)					
15	Dopravní dostupnost obce (podmínky pro dojíždění)					
16	Dostupnost pracovních příležitostí					

6. Mezilidské vztahy v obci považujete za:

1. velmi dobré	4. špatné
2. docela dobré	5. nedovedu posoudit
3. ne moc dobré	

7. Myslíte si, že obyvatelé obce mají dostatek příležitostí ke vzájemným společenským kontaktům?

1. rozhodně ano	4. rozhodně ne
2. spíše ano	5. nedovedu posoudit
3. spíše ne	

8. Sledujete informace o dění v obci na webových stránkách?

1. pravidelně (min. 1 x za týden)	3. vůbec
2. občas (cca 1 za měsíc)	4. nemám internet

9. Na co jste v obci nejvíce pyšní, čím ji představujete svým známým, co je podle Vás na obci nejzajímavější?

.....
.....

10. Jste ochoten/ochotna udělat něco pro rozvoj své obce?

1. rozhodně ano	4. rozhodně ne
2. spíše ano	5. nedovedu posoudit
3. spíše ne	

11. Pokud ano, jak se můžete zapojit?

.....

12. Představte si, že můžete rozhodnout o využití obecních finančních prostředků. Na co byste je přednostně využil/a? (zatrhněte maximálně 3 možnosti)

1. zlepšení podmínek pro podnikání
2. podpora bytové výstavby (dobudování technické infrastruktury a místních komunikací)
3. zřízení dalších provozoven obchodu a služeb v obci
4. rekonstrukce místních komunikací
5. podpora kulturních, společenských a sportovních aktivit
6. péče o veřejnou zeleň a prostředí v obci
7. opravy památek v obci
8. jiné:

13. Jste?

1. muž	2. žena

14. Váš věk?

1. 15–29 let	3. 50–64 let
2. 30–49 let	4. 65 a více let

15. Vaše vzdělání?

1. základní	3. vyšší odborné
2. střední odborné	4. vysokoškolské
3. střední odborné s maturitou	

16. Od kdy žijí v obci?

1. žijí od narození
2. přistěhoval jsem se v dětství spolu s rodiči
3. přistěhoval jsem se v dospělosti před více než pěti lety
4. přistěhoval jsem se v dospělosti v posledních pěti letech

17. Typ Vaší domácnosti:

1. domácnost bez dětí
2. domácnost s nezaopatřenými dětmi (do 18 let)
3. jiné

Vaše další náměty, připomínky, komentáře:

Děkujeme za vyplnění.

Vyplněný dotazník prosím odevzdejte **do 10. 2. 2022** na podatelně Městského úřadu nebo v informačním centru na adrese Náměstí 5. května